

Szczecin

**RAPORT Z BADAŃ EWALUACYJNYCH
SZCZECIŃSKIEGO BUDŻETU OBYWATELSKIEGO 2022**

UNIWERSYTET SZCZECIŃSKI
INSTYTUT SOCJOLOGII

Opracował Zespół w składzie:

dr Robert Bartłomiejski (Instytut Socjologii US) – kierownik projektu

dr hab. Arkadiusz Kołodziej (Instytut Socjologii US)

dr hab. Maciej Kowalewski, prof. US (Instytut Socjologii US)

dr Włodzimierz Durka (Instytut Socjologii US)

dr Dorota Kowalewska (Instytut Nauk o Polityce i o Bezpieczeństwie US)

Sfinansowano ze środków Gminy Miasto Szczecin.

Szczecin, 17 stycznia 2022 r.

Spis treści

I.	 Założenia badawcze i metodologia badania	4
II.	 Ocena SBO 2022 przez projektodawców	7
	II.1. Wprowadzenie.....	7
	II.2. Metodologia badań	8
	II.3. Przegląd podjętych zagadnień.....	10
	II.4. Szczegółowe wyniki badań – analizy i interpretacje	12
III.	 SBO 2022 w opiniach głosujących mieszkańców miasta oraz członków zespołów społecznych.....	44
	III. I. Opinie mieszkańców miasta biorących udział w głosowaniu SBO 2022	45
	III.I.1. Cechy demograficzne respondentów.....	46
	III.I.2. Źródła wiedzy o SBO oraz motywacje do uczestnictwa	48
	III.I.3. Kwestia aktywizacji mieszkańców	53
	III.I.4. Przebieg głosowania.....	54
	III.I.5. Ocena głosowania	57
	III.I.6. Propozycje zmian w przyszłych edycjach SBO.....	59
	III.2. Ocena funkcjonowania i postulowane zmiany w SBO	61
	III.2.1. Uwagi wstępne.....	61
	III.2.3. Projektodawcy i beneficjenci	62
	III.2.4. Projekty ogólnomiejskie i lokalne	63
	III.2.5. Zarządzanie SBO (w tym finansowe)	64
	III.2.6. Budżet obywatelski jako forma partycypacji społecznej.....	67
IV.	 Wyniki głosowania	69
	IV. 1. Udział w głosowaniu na SBO 2022 na tle wcześniejszych edycji.....	69
	IV. 2. Struktura głosujących według obszarów.....	70
	IV.3. Profile głosujących na zwycięskie projekty	74
IV.	 Projekty i ich autorzy w tegorocznej edycji SBO	80
	Spis tabel i wykresów	87

I. Założenia badawcze i metodologia badania

W 2021 roku mija 10 lat od momentu, gdy pierwszą możliwość współdecydowania o wydatkowaniu części miejskiego budżetu uzyskali mieszkańcy jednego z polskich miast. Po Sopocie budżety obywatelskie upowszechniły się szybko w innych miastach. Proces ten znacznie wzmocniła zmieniona Ustawa o samorządzie gminnym, nakładająca na miasta na prawach powiatu obowiązek prowadzenia konsultacji społecznych w formie budżetu obywatelskiego. Nawet jeśli jest to mechanizm w wielu punktach niedoskonały, to cały proces jego udoskonalania tchnie jednak optymizmem. Wartość, jaką jest współdecydowanie o sposobie zagospodarowywania przestrzeni i funkcji miast wciąż pozostaje istotna. Świadczą o tym m. in. uzyskane przez nas odpowiedzi – zapraszamy więc Państwa do zapoznania się ze światem społecznym zbudowanym wokół Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego (SBO).

Do rąk czytelników przekazujemy raport z badań socjologicznych, wspierających konsultacje społeczne projektu nowego regulaminu SBO i ewaluację Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego 2022. Zespół badawczy Instytutu Socjologii Uniwersytetu Szczecińskiego zrealizował to badanie na zlecenie Gminy Miasta Szczecin już po raz drugi, co – jak wierzymy – przyniesie możliwość porównania niektórych wyników i trendów. Raport składa się z dwóch komplementarnych części: (1) omówienia socjologicznych badań ewaluacyjnych edycji SBO 2022; (2) omówienia rezultatów wsparcia eksperckiego w przygotowaniu i przeprowadzeniu konsultacji społecznych z mieszkańcami, które dotyczyć będą nowego regulaminu SBO 2023 (ta część zadania badawczego znajduje się w oddzielnym pliku).

Stosowane przez Zespół pod kierownictwem dra Roberta Bartłomiejskiego opiera się na triangulacji całościowej¹ (co w dużym uproszczeniu oznacza stosowanie różnych technik badawczych i rodzajów danych). Ma to na celu wzmocnienie jakości wyprowadzanych w toku analiz wniosków i proponowanych rekomendacji. Do analiz każdej z części badania (odpowiadającej postawionym pytaniom badawczym-obszarom problemowym) zostały zastosowane odpowiednie techniki badawcze:

I. OCENA SBO 2022 PRZEZ PROJEKTODAWCÓW

Pytania badawcze:

- P1. Jaka jest struktura społeczno-demograficzna projektodawców w tegorocznej edycji SBO?
- P2. Jak postrzegana jest istota i atrakcyjność budżetu obywatelskiego w Szczecinie?
- P3. Jaka jest motywacja osób zgłaszających swoje propozycje zadań do realizacji w ramach SBO 2022?
- P4. Czy i w jak jakim stopniu projektodawcy uwzględniają priorytety rozwojowe Gminy Miasto Szczecin w swoich propozycjach zgłaszanych w trwającej edycji SBO?
- P5. Jak projektodawcy oceniają trudność poszczególnych etapów aplikowania w tegorocznej edycji SBO?
- P6. Co w opinii projektodawców sprawia, że dany projekt staje się kontrowersyjny?
- P7. Jakie opinie towarzyszą pomysłom zgłoszonym w tegorocznej edycji do SBO?
- P8. Jak projektodawcy oceniają poszczególne zasady tegorocznego SBO?

¹ Flick, U. (2011). *Jakość w badaniach jakościowych*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN; Fielding N.G., Fielding, J. L. (1986). *Linking Data*. Beverly Hills: Sage Publications.

P9. Jak projektodawcy oceniają skuteczność form wsparcia Gminy Miasto Szczecin i innych podmiotów w przygotowaniu i promowaniu wniosków zgłaszanych do SBO?
P10. Jak projektodawcy oceniają ze swojej perspektywy wpływ trwającej pandemii Covid-19 na przebieg realizowanych przez nich działań, związanych ze zgłaszanym projektem?
P11. Czy i w jakim stopniu projektodawcy dostrzegają zjawisko profesjonalizacji w budżecie obywatelskim, w tym jakie ma to dla nich znaczenie?
P12. Jak projektodawcy oceniają komunikację z administracją Urzędu Miasta Szczecin w związku procedurą zgłoszenia i konsultowania założeń ich projektów do SBO 2022?

Podobnie jak w poprzednich latach, w analizie opinii projektodawców posłużono się narzędziami ilościowymi oraz jakościowymi:

» Badanie techniką CAWI, z wykorzystaniem ankiet elektronicznych do samodzielnego wypełnienia przez projektodawcę tegorocznej edycji SBO. Dobór prób miał charakter autoselekcji, zaproszenia zostały rozesłane w oparciu o pozyskane dane kontaktowe (osób, które wyraziły zgodę na ich udostępnienie i udział w badaniach). Kwestionariusz ankiety składał się z 44 pytań, na które składało się 37 pytań dotyczących uczestnictwa w tegorocznej edycji SBO i 7 pytań tzw. metryczkowych. Czas realizacji badania (zbierania danych ankietowych) - 12.10.2021 - 31.10.2021 r. Ankieta została wyświetlona 98 razy, uzyskano łącznie 33 wypełnienia (N=33).

» Badanie jakościowe z wykorzystaniem FGI (Focus Group Interview) - zogniskowany wywiad grupowy z projektodawcami w formie zdalnej, za pośrednictwem platformy ZOOM. Liczba wywiadów 2, z wykorzystaniem terminów o różnych porach dnia, aby umożliwić jak największy poziom uczestnictwa. Czas realizacji: 21 i 22 października 2021.

II. OCENA SBO 2022 W ŚWIETLE DANYCH ZASTANYCH

Pytania badawcze:

P13. Jaka była skuteczność i efektywność tegorocznej edycji SBO 2022 w porównaniu z latami poprzednimi, ze względu na: liczbę zakwalifikowanych projektów, liczbę projektów wycofanych, liczbę projektów odrzuconych, liczbę projektów wybranych do głosowania, liczbę projektów wybranych do realizacji,
P14. Jak wygląda rozkład projektów zweryfikowanych w rozkładzie na osiedla miasta, w porównaniu z poprzednimi edycjami?
P15. Nośnikiem jakich wartości są pomysły zgłaszane w projektach do tegorocznej edycji SBO?

» SDA (Secondary Data Analysis). Techniki gromadzenia i analizy danych: bieżący monitoring prasy i mediów społecznościowych pod kątem dyskursu publicznego w związku z trwającą edycją SBO, przegląd raportów ewaluacyjnych z poprzednich edycji, analiza informacji o frekwencji i danych o przebiegu głosowania w SBO 2022, analiza treści wniosków złożonych w tegorocznej edycji SBO pod kątem komunikowanych w nich celów i potrzeb mieszkańców, ich spójności ze Strategią Rozwoju Miasta Szczecin

III. OCENA SBO 2022 PRZEZ GŁOSUJĄCYCH MIESZKAŃCÓW

Pytania badawcze:

P16. Jaka jest struktura społeczno-demograficzna mieszkańców głosujących w tegorocznej edycji SBO 2022?

P17. Jakie kanały komunikacyjne są podstawowym źródłem wiedzy mieszkańców miasta o SBO, którzy zagłosowali w SBO 2022?

P18. Jakie strategie i kryteria wyboru przyjmowali mieszkańcy głosujący w SBO 2022?

P19. Jakie motywacje stoją za decyzją o wzięciu udziału w głosowaniu?

P20. W jakim stopniu mieszkańcy głosujący w SBO 2022 są związani z projektem, na który oddali swój głos?

P21. Jak wyglądał przebieg głosowania z perspektywy głosujących?

P22. Czy mieszkańcy głosujący w edycji SBO 2022 planują podjęcie własnej inicjatywy projektowej w edycji SBO 2023?

P23. Jakie znaczenie dla głosującego mieszkańca ma uczestnictwo w tegorocznej edycji SBO?

» Badanie techniką CAWI. Kwestionariusz ankiety elektronicznej udostępniony został na portalu do głosowania z przekierowaniem do zewnętrznej platformy badawczej webankieta.pl. Ankieta udostępniona w terminie głosowania (23 listopada – 7 grudnia 2021), kwestionariusz został wyświetlony 8735 razy, uzyskano rekordową liczbę wypełnień: N=3553 (w zeszłorocznej edycji uzyskano 656 kwestionariuszy). Poprawa stopy zwrotu wypełnień została uzyskana m. in. dzięki poprawie sposobu wyświetlania ankiety.

IV. OCENA SBO 2022 PRZEZ CZŁONKÓW ZESPOŁÓW OPINIUJĄCYCH I ODWOŁAWCZYCH

Pytania badawcze:

P24. Jaka była motywacja dla uczestnictwa w pracach zespołu opiniującego lub odwoławczego w charakterze oceniającego?

P25. Jaki jest poziom satysfakcji z faktu uczestnictwa w pracach zespołu opiniującego lub odwoławczego w charakterze oceniającego?

P26. Jak członkowie zespołów opiniujących i odwoławczych oceniają ilość i jakość zgłaszanych pomysłów do tegorocznej edycji SBO?

P27. Jak członkowie zespołów opiniujących i odwoławczych oceniają organizację i przebieg tegorocznej edycji SBO?

P28. Czy, a jeżeli tak to jakie potrzeby, bariery i oczekiwania formułują członkowie zespołów oceniających względem zasad SBO i regulaminu?

P29. Czy kryteria oceny projektów w tegorocznej edycji SBO są zrozumiałe i czytelne dla członków zespołów opiniujących?

P30. Jakie usprawnienia lub zmiany powinny zostać wdrożone w kolejnych edycjach SBO 2022?

» Zogniskowane wywiady grupowe (Focus Group Interviews), z wykorzystaniem platformy ZOOM – z przedstawicielami zespołów opiniujących i odwoławczych.

» Wypowiedzi swobodne, uzyskane w ankiecie CAWI dla osób głosujących (dotyczy tylko tych głosów, w których jednoznacznie wskazano, że ich autorka/autor jest członkiem jednego z dwóch zespołów)

W raporcie cytujemy wypowiedzi zarejestrowane podczas wywiadów i odpowiedzi na pytania otwarte, kierując się zasadą zachowania anonimowości uczestników badań. Z naszego doświadczenia wynika, że czytelnicy raportów z badań, wyciągają niekiedy nieuprawnione wnioski z cytowanych wypowiedzi respondentów. Do najczęstszych błędów podczas lektury analiz wykorzystujących dane jakościowe należą: (1) traktowanie cytowanych wypowiedzi jako dominujących lub reprezentatywnych w sensie ilościowym, (2) utożsamianie cytowanych wypowiedzi badanych ze zdaniem lub wręcz analizą autorów raportu. Cytaty umieszczone w raporcie mają stanowić przede wszystkim materiał ilustracyjny, uzupełniający w stosunku do przeprowadzonych przez zespół badawczy analiz. Zebrany przez nas materiał badawczy (transkrypcje wywiadów i odpowiedzi respondentów na pytania otwarte) jest zbyt obszerny, aby podawać go w raporcie w całości, zresztą aneksowanie pełnych wypowiedzi badanych in-extenso byłoby niezgodne z zasadami badań socjologicznych.

W roku 2021 powtórnie musieliśmy zmierzyć się z ograniczeniami realizacji socjologicznych badań ewaluacyjnych, wynikającymi z obostrzeń związanych z pandemią. Wywiady grupowe zostały przeprowadzone za pośrednictwem sprawdzonych w poprzedniej edycji platform wideokonferencyjnych. Ankiety zbierano w formie zdalnej za pośrednictwem linku dołączanego do wiadomości e-mail oraz strony internetowej. Link ten prowadził do kwestionariusza przygotowanego w specjalistycznym programie do zbierania danych za pośrednictwem Internetu. Prace zespołu badawczego wymusiły zachowanie dystansu społecznego i ograniczyły pracę do możliwości konsultacji w ograniczeniu sanitarnym (w tym konsultacji zdalnych). Podobnie jak w zeszłorocznej edycji, zdecydowana większość naszych respondentów miała wystarczające kompetencje informatyczne, sprzęt (np. słuchawki, mikrofon) i doświadczenie w korzystaniu z komunikatorów internetowych typu ZOOM.

II. Ocena SBO 2022 przez projektodawców

II.1. Wprowadzenie

Celem przeprowadzonej ewaluacji była ocena wartości realizacji tegorocznego Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego. Przyjmuje się tu, że nadrzędnym zadaniem SBO jest zaangażowanie mieszkańców miasta do aktywnego uczestnictwa w procesie decydowania o wydatkowaniu części jego budżetu. Aktywność ta ma realizować szereg funkcji (zaspakajając szereg istotnych potrzeb), do których zaliczyć należy:

1. zaspokojenie potrzeby wyrażenia swojej opinii przez mieszkańców i możliwości oddziaływania (poczucie sprawstwa) na otaczającą ich przestrzeń miejską poprzez fakt uczestnictwa w SBO. Stworzenie procedury dającej przekonanie o możliwości realnego decydowania o kierunkach rozwoju miasta,
2. budowanie wspólnoty lokalnej (integrowanie mieszkańców), poprzez różną formę uczestnictwa w SBO (funkcja społeczna),

3. rozwiązywanie problemów i zaspakajanie potrzeb szczecinian. Poprawa warunków życia poprzez realizację konkretnych projektów ze środków budżetu obywatelskiego.

Obok tych (jawnych) funkcji w ramach budżetu obywatelskiego realizowane są także funkcje ukryte, jak chociażby nagłaśnianie określonych problemów czy idei, nawet jeśli zgłaszający nie mają nadziei na ich rzeczywistą realizację ze środków budżetu obywatelskiego. Znaczenie tych funkcji, dla ostatecznej efektywności wdrażania SBO, także zostanie poddana analizie. Główne pytanie ewaluacji pozostaje jednak skupione na funkcjach jawnych. W raporcie staramy się więc odpowiedzieć na pytanie, czy realizacja SBO w sposób faktyczny angażuje mieszkańców, co przyczynia się do zaspokojenia ich potrzeb o współdecydowaniu (partycypacji), buduje wspólnotę lokalną (daje poczucie dumy z faktu zamieszkiwania w Szczecinie) i w końcu, czy jest realnym narzędziem rozwiązywania problemów zidentyfikowanych przez samych mieszkańców. Wnioski, uwagi i rekomendacje z tego raportu mają służyć organizacji przyszłych edycji SBO, kształtować tę procedurę tak, aby nie stała się ona w końcu fasadą realnego zaangażowania mieszkańców.

Aby odpowiedzieć na te pytania zwracamy się do różnych grup uczestników biorących udział w SBO 2022. W tej części raportu skupiliśmy się na ocenie przebiegu SBO 2022 dokonanej przez samych projektodawców (przez osoby zgłaszające swoje projekty do tegorocznej edycji SBO).

II.2. Metodologia badań

Populację w tej części badania stanowili autorzy i współautorzy projektów zgłoszonych do tegorocznej edycji SBO. Autorzy badania ewaluacyjnego dysponowali stu siedmioma unikalnymi adresami email (N=107, operat badawczy). Wielkość tę należy traktować jako punkt odniesienia dla oceny liczebności pozyskanej próby badawczej (liczby respondentów biorących udział w badaniach).

Na potrzeby ewaluacji wykorzystywano zarówno ilościowe jak i jakościowe metody badań. Posłużono się:

- techniką **CAWI** (Computer-Assisted Web Interview), w której prosi się respondentów o wypełnienie udostępnionego przez Internet kwestionariusza ankiety (podejście ilościowe),
- metodą zogniskowanego wywiadu grupowego (**FGI** - focus group interview), polegającą na przeprowadzeniu dyskusji grupowej (tu za pośrednictwem Internetu), w celu wymiany opinii i doświadczeń związanych z uczestnictwem w SBO (podejście jakościowe).

CAWI

Ze zdefiniowanej wyżej populacji badawczej (N=107) 33 osoby, a więc w przybliżeniu 31% autorów/współautorów projektów, do których została wysłana prośba o uczestnictwo w badaniach, wzięło w nich udział. Wielkość tę, w świetle współczesnych realiów uczestnictwa

w badaniach CAWI, należy uznać za znaczącą. Kwestionariusz ankiety składał się z 44 pytań, na które składało się 37 pytań dotyczących uczestnictwa w tegorocznym SBO (w tym 5 pytań otwartych) oraz z 7 pytań obrazujących strukturę próby – zmienne społeczno-demograficzne. Zaletą wskazanej techniki jest standaryzacja całego procesu pomiaru, co pozwala na agregację i syntetyczną charakterystykę (uwzględniającą wszystkich badanych) analizowanego zjawiska. Badanie przeprowadzone zostało w dniach 12.10.2021 - 31.10.2021.

FGI

Drugą część badań stanowiły wywiady zogniskowane z autorami i współautorami projektu. Przeprowadzono dwa spotkania (za pośrednictwem Internetu). Do obu wywiadów zaproszono po 12 uczestników. W samych dyskusjach brały udział zespoły 6 osobowe (dwóch moderatorów i czterech projektodawców). Każdy z wywiadów trwał około 75 minut. Wywiad pierwszy (**FGI 1**) przeprowadzono w dniu 19.10.2021, wywiad drugi (**FGI 2**) w dniu 26.10.2021. Zaletą wywiadów grupowych jest pozyskiwanie opinii badanych w toku dyskusji (interakcji) z innymi uczestnikami badania. Istotny jest tu więc aspekt wpływu grupy dający możliwość konfrontowania indywidualnych przekonań wraz ze stopniem ich ugruntowania. Metoda ta, daje wgląd w głębokie indywidualne rozumienie analizowanego zjawiska.

Pytania badawcze – obszary problemowe

W tabeli nr 1 przedstawione są pytania badawcze (P1-P12), które stanowiły bazę problemową dla przygotowanego kwestionariusza (CAWI) i dyspozycji do wywiadów grupowych. Poza wskazanymi obszarami tematycznymi w badaniu wyróżniono części: wprowadzającą oraz podsumowującą. Warto nadmienić, że w podsumowaniu znalazły się pytania najbardziej ogólne (ocena stwierdzeń: *Cieszę się, że uczestniczyłem/uczestniczyłam w tegorocznej edycji SBO* oraz *Mam zamiar uczestniczyć w kolejnych edycjach SBO*). Taki układ pytań (od szczegółu do ogółu) zgodny jest ze stosowaną w metodologii nauk społecznych strategią „odwróconego lejka”. Podkreślić należy także, że część pytań ankietowych i dyspozycji do wywiadów odnosi się jednocześnie do różnych pytań badawczych. W kolumnie przedstawiającej dyspozycje do wywiadu uwzględniono ponadto podział na pierwszy (FGI 1) i drugi (FGI 2) wywiad grupowy.

Tab. 1. Charakterystyka narzędzi badawczych ewaluacji - ocena SBO 2022 przez projektodawców

Pytania badawcze (obszary problemowe)	CAWI numery pytań	FGI – dyspozycje do wywiadów (pytania do projektodawców)
1	2	3
Wprowadzenie: Określenie roli pełnionej w SBO przez respondenta	1 – 6	FGI 1,2: Wyjaśnienie roli ewaluacji SBO oraz przedstawienie celu spotkania
P1. Jaka jest struktura społeczno-demograficzna projektodawców w tegorocznej edycji SBO?	38 - 44	FGI 1: Co zrobić – co należy zmienić, aby w przyszłych edycjach SBO uczestniczyło więcej osób ze słabo reprezentowanych kategorii wiekowych?

P2. Jak postrzegana jest istota i atrakcyjność budżetu obywatelskiego w Szczecinie?	7 - 10	FGI 2: Czym jest SBO? Czy jest to narzędzie realnie włączające mieszkańców w proces decydowania o rozwoju miasta?
P3. Jaka jest motywacja osób zgłaszających swoje propozycje zadań do realizacji w ramach SBO 2022?	10	FGI 1: Co skłoniło wnioskodawców do udziału w SBO – co chcieli osiągnąć? Co ich zdaniem w głównej mierze motywuje innych projektodawców?
P4. Czy i w jakim stopniu projektodawcy uwzględniają priorytety rozwojowe Gminy Miasto Szczecin w swoich propozycjach zgłaszanych w trwającej edycji SBO?	11	FGI 2: Czy uwzględniali <i>Strategię Rozwoju Szczecina 2025</i> i wskazane w nim cele strategiczne?
P5. Jak projektodawcy oceniają trudność poszczególnych etapów aplikowania w tegorocznej edycji SBO?	12 - 14	FGI 1: Co sprawiło największą trudności/ było najbardziej czasochłonne w pracy nad projektem?
P6. Co w opinii projektodawców sprawia, że dany projekt staje się kontrowersyjny?	15	FGI 2: Czy w SBO 2022 były jakieś kontrowersyjne projekty? Które? Dlaczego?
P7. Jakie opinie towarzyszą pomysłom zgłoszonym w tegorocznej edycji do SBO?	16	FGI 1: Jak oceniają zgłoszone projekty?
P8. Jak projektodawcy oceniają poszczególne zasady tegorocznego SBO?	17 -19	FGI 2: Czy zasady SBO 2022 były sprawiedliwe i racjonalne?
P9. Jak projektodawcy oceniają skuteczność form wsparcia Gminy Miasto Szczecin i innych podmiotów w przygotowaniu i promowaniu wniosków zgłaszanych do SBO?	20 - 29	FGI 1: Czy wsparcie Urzędu Miasta było profesjonalne w obszarze: przygotowania wniosku, promowania projektu? Czy korzystali z pomocy innych instytucji?
P10. Jak projektodawcy oceniają ze swojej perspektywy wpływ trwającej pandemii Covid-19 na przebieg realizowanych przez nich działań, związanych ze zgłaszanym projektem?	30, 31	FGI 2: Czy pandemia utrudniła pracę nad projektem? Czy były obszary, w których ułatwiła pracę (np. poprzez rozwój narzędzi internetowych)?
P11. Czy i w jakim stopniu projektodawcy dostrzegają zjawisko profesjonalizacji w budżecie obywatelskim, w tym jakie ma to dla nich znaczenie?	32,33	FGI 2: Czy projekty są coraz lepiej (bardziej profesjonalnie) przygotowywane? Czy rośnie „biurokracja” związana z udziałem w SBO?
P12. Jak projektodawcy oceniają komunikację z administracją Urzędu Miasta Szczecin w związku procedurą zgłoszenia i konsultowania założeń ich projektów do SBO 2022?	34 - 36	FGI 1: Czy łatwo było skontaktować się z właściwą osobą w UM? Czy uzyskiwane informacje cechował wysoki poziom merytoryczny? Czy komunikacja przebiegała w miłej/ życzliwej atmosferze?
Podsumowanie: Ogólna ocena uczestnictwa	37	FGI 1,2: Czy Autor jest zadowolony z tego że złożył wnioski, czy było to warte wysiłku, czy zamierza jeszcze brać udział w SBO – dlaczego?

II.3. Przegląd podjętych zagadnień

W dalszej części raportu zostały omówione wyniki badań ilościowych i jakościowych. Materiał ten jest stosunkowo obszerny, dlatego też przed jego zaprezentowaniem przedstawiamy podstawowe rekomendacje i komentarze przypisane do poszczególnych problemów badawczych P1-P12. Zestawienie to pomoże także sprawniej poruszać się w zaprezentowanym dalej materiale szczegółowym.

Tab. 2. Podstawowe wnioski i rekomendacje do poszczególnych obszarów analizowanych w raporcie

Obszary problemowe (hasła)	Wnioski - rekomendacje
1	2
P1. Struktura społeczno-demograficzna projektodawców	Patrząc z perspektywy promocji SBO jako narzędzia oddziaływania i zaangażowania wszystkich mieszkańców miasta warto jest zastanowić się nad kierowaniem przekazu (promującego ideę SBO) do osób najmniej licznie reprezentowanych (najmłodszych i najstarszych). Rozkład wieku badanych (projektodawców) jest nadal nazbyt wysmukły.
P2. Istota i atrakcyjność SBO P3. Motywacja wnioskodawców	„Możliwość realizacji swojego pomysłu” to główny motywator dla autorów projektów. Fakt ten stanowi wskazówkę dla promowania idei budżetu obywatelskiego wśród przyszłych, potencjalnych projektodawców. Udział w SBO jest atrakcyjny, bo daje możliwość realizacji własnego pomysłu. Kluczowy postulat: oczekiwane jest przedstawianie szerszego i merytorycznego uzasadnienia negatywnej decyzji/opinii formułowanej przez wydziały merytoryczne, co w konsekwencji dawałoby możliwość odniesienia się autora projektu do przedstawianych w opinii problemów.
P4. Priorytety rozwojowe Gminy Miasto Szczecin	Projektodawcy rzadko odnoszą się do dokumentów, w których wyrażona jest strategia miasta na przyszłe lata. Jeśli ma to ulec zmianie należy wprowadzić intencjonalne działania zachęcające do uwzględniania tych strategicznych opracowań.
P5. Poszczególne etapy aplikowania	Kluczowy postulat: Stworzenie właściwego kosztorysu może być poza zasięgiem (kompetencjami) wnioskodawcy. Warto w szerszym zakresie wspierać wnioskodawców w trakcie jego konstruowania. Kluczowy postulat: Wskazanie właściwej lokalizacji stanowi dla części badanych wyraźny problem. Mimo wprowadzonych narzędzi, które mają pomóc wypełnić tę część wniosku (portal internetowy), zadanie to może być trudne w realizacji. Dostarczone narzędzia nie wypełniają w pełni powierzonej im roli. Warto informować o możliwości (stworzyć możliwość) konsultacji wybranej przez siebie lokalizacji w Urzędzie przed złożeniem wniosku.
P6. Kontrowersje	Zjawisko pojawiania się kontrowersyjnych projektów warto stale monitorować w ramach prowadzonej rokrocznie ewaluacji.
P7. Tegoroczne projekty	Kwestią otwartą (i po części zawsze arbitralną) pozostaje ustalenie właściwej proporcji między projektami miękkimi i twardymi. Projekty miękkie (ze względu na ich znaczenie dla integracji mieszkańców) powinny odgrywać istotną rolę w ogóle zadań realizowanych w ramach SBO.
P8. Zasady SBO?	Limit załączników w wersji elektronicznej do 10MB jest dla znacznej części badanych nieadekwatny. Warto zastanowić się nad jego zwiększeniem. Podział na projekty lokalne i ogólnomiejskie powinien być kolejnym istotnym (niezależnie od podjętej decyzji) przedmiotem debaty w trakcie omawiania nowych zasad SBO.
P9. Skuteczność wsparcia Gminy Miasto Szczecin	Kluczowy postulat: Dla wnioskodawców istotna jest znajomość harmonogramu ze znacznym wyprzedzeniem. Dla dobrej oceny prac UM przy SBO ważne jest dodatkowo, aby harmonogram ten był przestrzegany (poszczególne etapy były realizowane bez opóźnień). Projektodawcy uznają za ważne i motywujące sprawną (terminową) realizację projektów, które wygrały w danej edycji SBO. Kluczowy postulat: Należy w sposób widoczny, wystandaryzowany i czytelny oznaczać zrealizowane projekty. Brak wiedzy o zrealizowanych projektach przekłada się na niską frekwencję mieszkańców w głosowaniu.
P10. Wpływ pandemii Covid-19	Wpływ pandemii objawia się tam, gdzie zachodzi potrzeba bezpośredniego kontaktu z drugim człowiekiem. Dla 21,21% badanych ograniczenia związane z epidemią COVID-19 utrudniły promocję projektu (agitowanie na rzecz głosowania na zgłoszony projekt). Dla

	15,15% stanowiły one barierę w trakcie konsultacje pomysłu z zainteresowanymi grupami docelowymi.
P11. Zjawisko profesjonalizacji	Analizując problem profesjonalizacji, w kontekście reguł SBO, trzeba mieć na uwadze konieczność utrzymywania równych szans dla wszystkich zgłaszających. Kluczowy powinien być sam pomysł, a nie forma jego przedstawienia, która może wymagać dodatkowych środków finansowych. Wspierające są w tym kontekście wszelkie działania ze strony Urzędu Miasta, które niwelowałyby rozdzźwięk między „amatorami i profesjonalistami”.
P12. Komunikacja z administracją Urzędu Miasta Szczecin	Kluczowy postulat: Oczekiwania respondentów szły w dwóch kierunkach: chcieliby oni uzyskać informację od razu po zaistnieniu określonego problemu dotyczącego ich projektu, chcieliby także, aby informacja ta była merytorycznie uargumentowana (tak, aby można było się do niej odnieść). Komunikacja z wydziałami merytorycznymi winna wypełniać znamiona konstruktywnej krytyki.

II.4. Szczegółowe wyniki badań – analizy i interpretacje

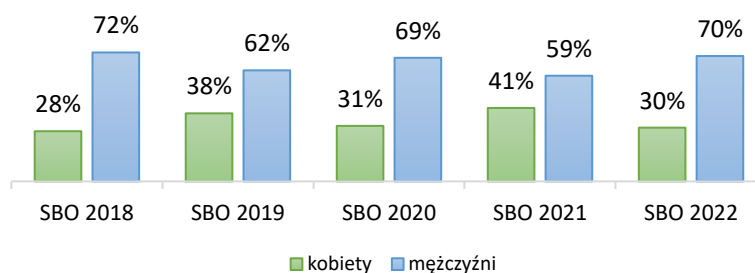
P1. Struktura społeczno-demograficzna projektodawców w tegorocznej edycji SBO

Celem charakterystyki struktury próby jest udzielenie podstawowych informacji na temat uczestników badania (autorów i współautorów projektów uczestniczących w badaniu CAWI określanych dalej respondentami). Analizy te prowadzi się także w celu zobrazowania struktury całej populacji. W niniejszych badaniach ankieta została rozesłana do całej (wcześniej zdefiniowanej) populacji. Uzyskany 31% zwrot kwestionariuszy, należy traktować w kategoriach próby nielosowej (próby przypadkowej), co ogranicza możliwości statystycznego (teoria estymacji) uogólniania wyników z próby na populację. Z wielu doświadczeń badawczych wynika, że osoby wyrażające zgodę na uczestnictwo w badaniu różnią się pod wieloma względami od osób nie wyrażających takiej zgody.

Stosując w dalszej części tekstu określenia projektodawcy lub autorzy i współautorzy projektów będziemy mieć na myśli uczestników opisywanego tu badania.

Charakterystyka struktury próby pozwala odpowiedzieć na dwa nadrzędne pytania: kim jest typowy projektodawca oraz jakie kategorie (np. wieku, wykształcenia czy płci) są najsłabiej reprezentowane i w tym rozumieniu wymagają wsparcia. Przez projektodawcę rozumie się tu autorów (63,64% respondentów) i współautorów (36,36%) projektów zgłoszonych do SBO 2022. Analizę tę rozpoczynamy od struktury płci.

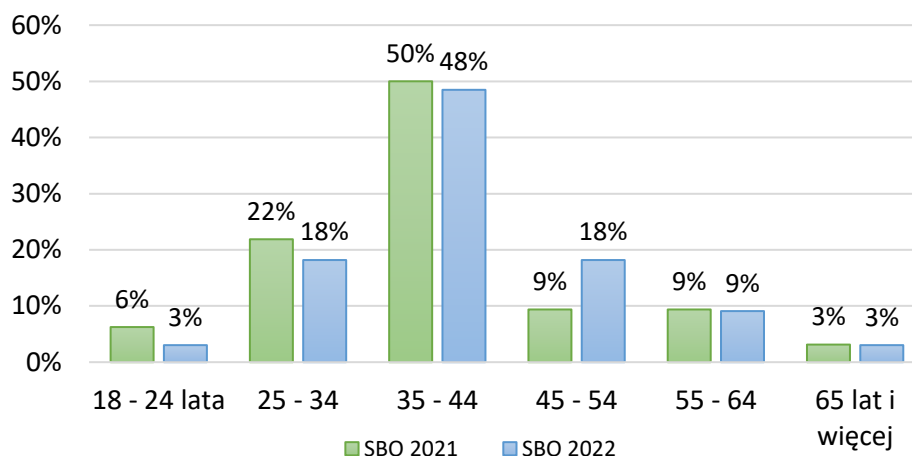
Wyk. 1. Porównanie płci wnioskodawców w edycjach SBO 2018-2022 (struktura próby).

Źródło: opracowanie na podstawie raportu ewaluacyjnego SBO 2021 oraz badań własnych

Jak łatwo zauważyć, w kolejnych latach wśród respondentów dominują mężczyźni. Dysproporcja ta utrzymuje się od pięciu lat bez wyraźnego trendu. Podobnie, bo porównywalnie do poprzedniego roku, przedstawia się także struktura wieku badanych.

Wyk. 2. Badani wnioskodawcy wg przedziałów wiekowych.

Źródło: opracowanie na podstawie raportu ewaluacyjnego SBO 2021 oraz badań własnych

Zgodnie z danymi przedstawionymi na wykresie drugim, dominującą kategorią pozostają osoby z przedziału wiekowego 35-44 lata, a cały rozkład należy uznać za względnie symetryczny i w tym kontekście zbliżony do rozkładu normalnego z niewielką reprezentacją kategorii skrajnych. W porównaniu do roku ubiegłego wzrosła nieco reprezentacja osób z przedziału wiekowego 45-54 lata (w SBO 2021 było to 9,38%), co należy uznać za zmianę korzystną, bo zwiększającą zróżnicowanie wiekowe projektodawców (spłaszczające analizowany rozkład). Obniżyła się natomiast liczba najmłodszych wnioskodawców. Patrząc z perspektywy promocji SBO jako narzędzia oddziaływania i zaangażowania wszystkich mieszkańców miasta warto jest zastanowić się nad kierowaniem przekazu (promującego ideę SBO) do osób najmniej licznie reprezentowanych (najmłodszych i najstarszych).

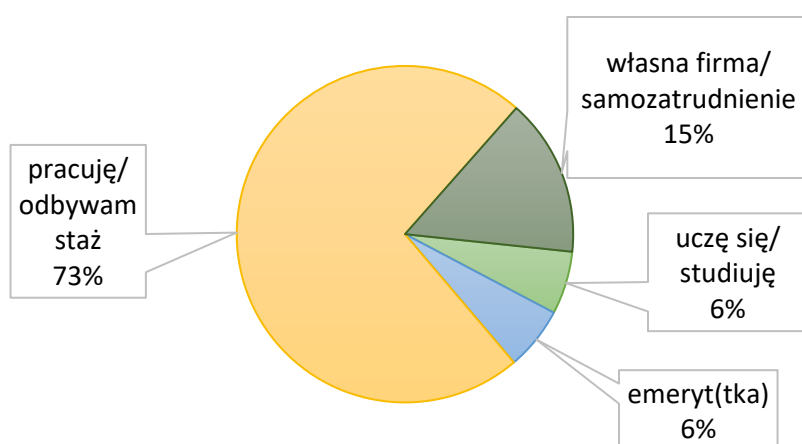
Analiza poziomu wykształcenia respondentów wskazuje, że dominują wśród nich osoby z wykształceniem wyższym II stopnia (69,7% badanych). Dugą najliczniejszą grupą stanowią wnioskodawcy z wykształceniem wyższym I stopnia (15,15%). Warto zaznaczyć, że każdy z respondentów posiadał co najmniej wykształcenie średnie.

Pytanie o okres zamieszkiwania w Szczecinie wykazało, że wśród wnioskodawców dominowały osoby mieszkające w Szczecinie od urodzenia (63,6%). Pozostała część respondentów (36,4%) mieszka w tym mieście od co najmniej 10 lat. Idea budżetu obywatelskiego, na etapie składania wniosków, przemawia zatem do osób długotrwale związanych z tym miastem, co daje się tłumaczyć poczuciem przynależności i chęcią wpływania na miejsce swojego długotrwałego (a nie wyłącznie tymczasowego) przebywania. Zgodnie z wynikami przeprowadzonych badań respondenci zamieszkują następujące dzielnice: Prawobrzeże 39,39%, Śródmieście 30,30%, Północ 18,18% i Zachód 12,12%.

Większość z nich (72,73%) składała projekty dotyczące obszaru swojego osiedla zamieszkania. Podobnie było w roku ubiegłym, kiedy to omawiana frakcja respondentów wynosiła 68,7%².

Wśród respondentów dominowały osoby obecnie pracujące lub odbywające staż (por. wykres nr 3). Oznacza to, że osoby składające wnioski rekrutują się przede wszystkim z pracowników, którzy muszą pogodzić aktywność zawodową z pracą nad przygotowaniem wniosku do budżetu obywatelskiego. W takim kontekście zasadne są wszystkie zmiany procedur SBO, które ułatwiałyby i skracaly czas przygotowania wniosków (zagadnienie to zostanie omówione w dalszej części raportu).

Wyk. 3. Badani wnioskodawcy wg statusu na rynku pracy – edycja SBO 2022.

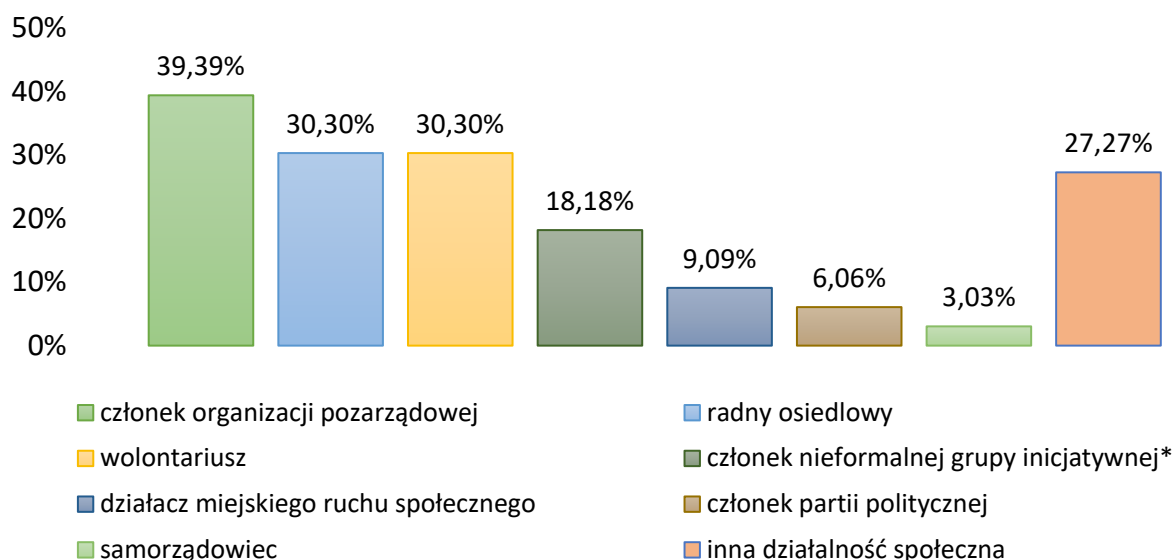
Źródło: ankieta dla wnioskodawców

Pomiar statusu na rynku pracy wykazał, że wśród badanych nie było rencistów, bezrobotnych, ani osób bez pracy, zajmujących się domem.

Analiza zaangażowania wnioskodawców w aktywność społeczną wskazuje na to, że większość z nich uczestniczy w zorganizowanych formach działania na rzecz społeczności. Wśród respondentów dominowały trzy deklaracje dotyczące ich zaangażowania: członkostwo w organizacji pozarządowej (39,39%), zasiadanie w radzie osiedla i wolontariat po 30,30% zgłoszeń. 24,24% badanych wskazało, że nie jest członkiem żadnej z wymienionych organizacji społecznych (porównaj wyk. 4.). Projektodawcy (autorzy i współautorzy projektów) rekrutują się więc zwykle spośród osób, które w takiej czy innej formie są już zaangażowane w działania na rzecz społeczności lokalnej. Spójne jest to z faktem, że stosunkowo mała frakcja badanych (21,21%) nie zgadza się ze stwierdzeniem „Jestem liderem lokalnym w swojej dzielnicy/osiedlu”.

² Raport ewaluacyjny: Ewaluacja SBO 2021 i konsultacji społecznych w 2020 roku w Gminie Miasto Szczecin, s. 11 (dalej w przypisach w skrócie: Raport 2021)

Wyk. 4. Formy zaangażowania wnioskodawców w aktywność społeczną.

* Członek nieformalnej grupy inicjatywnej na swoim osiedlu

Źródło: ankieta dla wnioskodawców

Wskazanie, na które warto zwrócić szczególną uwagę, odnosi się do uczestnictwa w nieformalnej grupie inicjatywnej na swoim osiedlu (18,18% badanych). Realizowana jest tu bowiem istotna funkcja społeczna jaką jest integrowanie i angażowanie społeczności lokalnych w ramach osiedli, a także budowania kapitału społecznego (sieci współdziałania i kultury współdziałania), już na etapie składania samego wniosku. Na zagadnienie to zwraca uwagę jeden z rozmówców FGI 1:

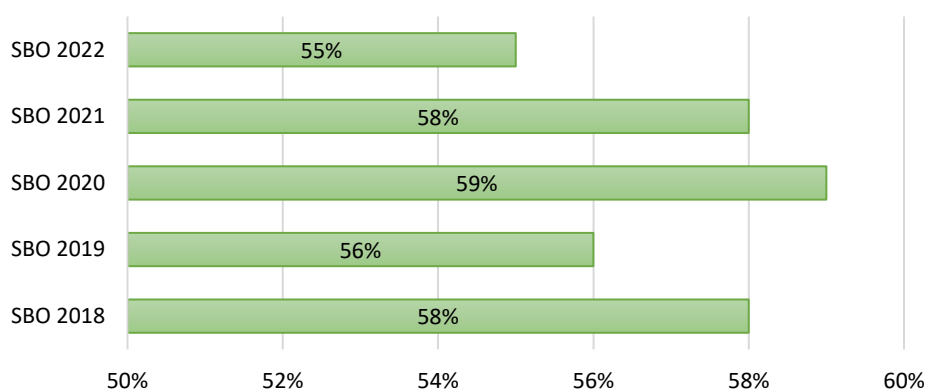
„Nie chciałabym już może występować jako lider, ale chciałabym może tak bardziej wypracowywać coś sobie wspólnie z jakąś zainteresowaną grupą wokół ... jeżeli będzie to rzeczywiście taka społeczna praca u podstaw i wypracowywanie czegoś i może od kogoś innego, sąsiada, sąsiadki coś wyjdzie. Mocno siedzę w społecznych tematach z racji codziennej pracy i widzę że dużo jest osób które się kojarzy, które składają ... a czas wydobywać siły z ludzi, którzy są zwykłymi mieszkańcami, żeby to dla nich było dostępne w pierwsze kolejności - to narzędzie. Chęć pracy u podstaw się u mnie odzywa... Żeby społecznicy, czy radni czy inni, żeby byli jakimś jednym procentem wśród zgłaszających projekty.

Dla ludzi z organizacji SBO może być kolejnym narzędziem robienia czegoś w mieście, a dla mieszkańca jest jedynym tak dobrze znanym, tak kojarzonym. Żeby pomysł nie rodził się w jednej głowie, ale był wynikiem czegoś, co się między ludźmi zadziało.” (Respondent 1)

W świetle przeprowadzonych badań za typowego projektodawcę należy więc uznać dobrze wykształconego mężczyznę, w średnim wieku, na trwałe związanego ze Szczecinem, czynnego zawodowo, a jednocześnie zaangażowanego w działalność społeczną.

W tej części rozwiemy charakterystykę struktury próby (cech społeczno-demograficzne) o kilka podstawowych informacji niezbędnych do właściwej interpretacji bardziej szczegółowych danych. Większość respondentów wskazała (54,55%), że w poprzednich edycjach SBO nie przygotowywali oni swojego wniosku. Częstość ta jest nieco niższa od wskazań z poprzednich lat (por. wyk. 5.). Warto monitorować ten wskaźnik także w kolejnych edycjach. Pojawianie się znacznej liczby „nowych” wnioskodawców należy rozpatrywać w kategoriach pozytywnych jako wyraz popularności i funkcjonalności SBO. Niewielka reprezentacja osób składających swój wniosek po raz pierwszy byłaby bowiem wskaźnikiem skostnienia i erozji, a także źle rozumianej profesjonalizacji wskazanego narzędzia partycypacji obywatelskiej.

Wyk 5. Odsetek osób zgłaszających wniosek po raz pierwszy w edycjach SBO 2018-2022.

Źródło: opracowanie na podstawie raportu ewaluacyjnego SBO 2021 oraz badań własnych (ankieta dla wnioskodawców)

Spośród tych, którzy brali udział w SBO po raz kolejny, jedna trzecia (co stanowi 15% ogółu badanych) składała swój wniosek cztery lub więcej razy. Jest to informacja ważna w kontekście zjawiska profesjonalizacji SBO (zagadnienie to zostanie poruszone w dalszej części raportu). Praca nad przygotowaniem projektu (zdaniem respondentów) przyjmuje różną formę. Dla części jest to praca grupowa (48,48%), dla innych indywidualna (42,42%) - opinie we wskazanym zakresie są stosunkowo równo podzielone z lekką przewagą wskazań na zespołowy charakter podjętych starań. Oznacza to, że praca przy projekcie może, ale nie musi angażować większej liczby osób, może być zarówno inicjatywą czysto indywidualną, jak i zespołową.

P2. Jak postrzegana jest istota i atrakcyjność budżetu obywatelskiego w Szczecinie?

P3. Jaka jest motywacja osób zgłaszających swoje propozycje zadań do realizacji w ramach SBO 2022?

W przedstawianych tu obszarach badawczych staraliśmy się dotrzeć do sposobów definiowania (rozumienia) i oceny przebiegu (idei) samego budżetu obywatelskiego. Tak postawione pytanie (P2) wiąże się z zagadnieniem motywacji (P3). Pytanie o motywacje działania daje bowiem wgląd w sposób rozumienia danego zjawiska (tu idei SBO).

Na wykresie szóstym przedstawiono odpowiedzi na pytanie: *Proszę określić, które z poniższych czynników i w jakim stopniu miały wpływ na zgłoszenie przez Panią/Pana projektu do SBO?* Przyjmuje się tu, że motywacja wiąże się bezpośrednio z kategorią potrzeb człowieka; umiejętność motywowania kogoś do działania (tu do złożenia wniosku), to to zdolność do pokazania, że działanie to zaspokoi określone potrzeby projektodawcy. Uzyskane wyniki zostały posortowane – stwierdzenia umieszczone wyżej zebrały więcej pozytywnych odpowiedzi (sortowanie w oparciu o średnią arytmetyczną).

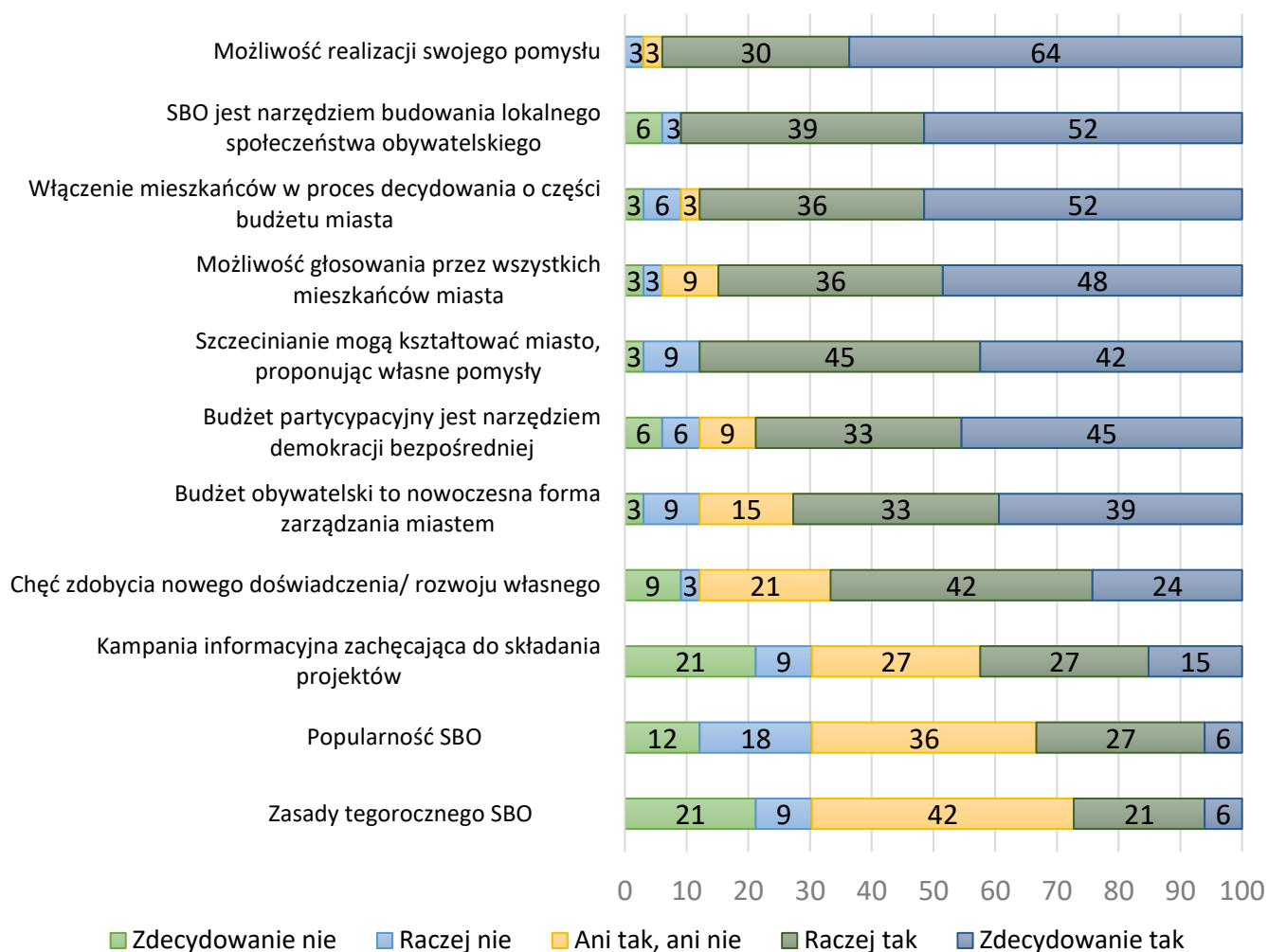
Jak widzimy na wykresie nr 6. największa frakcja respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że uczestnictwo w SBO było powodowane „Możliwością realizacji swojego pomysłu” (63,64% odpowiedzi „Zdecydowanie tak”). Udział w SBO można częściowo traktować w kategoriach zaspakajania potrzeb psychicznych takich jak samorealizacja, potrzeba wyznaczania i osiągania celu, rozwoju własnego, realizacji siebie jako jednostki twórczej itp. Najwyższa pozycja tego czynnika, stanowi wskazówkę do promowania idei budżetu obywatelskiego wśród przyszłych, potencjalnych projektodawców. Udział w SBO jest atrakcyjny, bo daje możliwość realizacji własnego pomysłu. Możliwość ta jest istotna dla większej liczby autorów projektów niż udział w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego (czynnik drugi), włączanie mieszkańców w proces decydowania o budżecie miasta (czynnik trzeci), czy demokratyczny (powszechny) charakter podejmowania decyzji (czynnik czwarty). Nie zmienia to jednak faktu, iż wszystkie ze wskazanych czynników są dla respondentów istotną zachętą do udziału w SBO co oznacza, że postrzegają oni budżet obywatelski jako narzędzie realizacji tych kluczowych zadań. Z odpowiedzi na inne pytanie dowiadujemy się, że 30.30% respondentów nie zgadza się (jednak) ze stwierdzeniem, że SBO spełnia swoją rolę. Można więc uznać, że 3 na 10 badanych widzi poważne mankamenty w realizacji omawianej idei. Dodajmy, że średnia wskazań w omawianym pytaniu (3,33 w SBO 2022) jest porównywalna z oceną uzyskaną w roku ubiegłym (3,38). Ogólna ocena SBO w dwóch kolejnych edycjach nie uległa więc (w tak zarysowanym kontekście badawczym) zmianie.

Na drugim końcu wskazanego na wykresie szóstym zestawienia, znajdują się trzy charakterystyki związane nie tyle z wartościami, co ze sposobem realizacji czy wdrażania idei budżetu obywatelskiego (kampania informacyjna, popularność i zasady). Hierarchia ta (wartości wyżej niż sposoby realizacji), jest w znacznej mierze zrozumiała – motywuje nas zwykle cel, a nie sposób jego realizacji. Niemniej stosunkowo niska „pozycja” kampanii informacyjnej zachęca do większego zaangażowania się w tego typu działania. O „niskiej” popularności SBO wspomina także jeden z rozmówców FGI-2:

Chyba takim probierzem wartości tego budżetu jest jednak liczba osób głoszących, która jest mała i z roku na rok coraz mniejsza ... ten budżet staje się niszowym zajęciem dla osób zaangażowanych. (Respondent 2)

Zaprezentowane wyżej przekonanie jest o tyle niepokojące, iż kłóci się ono z podstawowymi zadaniami, które mają być realizowane w ramach budżetu obywatelskiego.

Wyk. 6. Czynniki wpływające na zgłoszenie projektu do SBO – odsetek odpowiedzi (%).

Źródło: ankieta dla wnioskodawców

Z przedstawionymi na wykresie szóstym wynikami, zgodne są kluczowe atuty SBO. W pytaniu otwartym o największe zalety SBO respondenci wskazywali na:

- możliwość zgłoszenia, zainteresowania innych i zrealizowania własnego pomysłu,
- możliwość głosowania przez samych mieszkańców,
- dostarczanie pomysłów dla urzędników, sygnalizowanie realnych potrzeb,
- możliwość współdecydowania o budżecie miasta,
- zaangażowanie mieszkańców w życie miasta, budowanie wspólnoty, integrowanie mieszkańców,
- możliwość polepszenia otoczenia.

Lista ta wpisuje się zatem w podstawowe cele, jakie winny być realizowane za pomocą budżetu obywatelskiego.

W odpowiedzi na pytanie o największe wady SBO respondenci wskazywali szereg problemów, które zostały zagregowane do dziesięciu obszarów:

- brak sprawiedliwości podczas opiniowania projektów,
- błędny regulamin: umożliwia arbitralne rozstrzygnięcia, jest stosowany wybiórczo,
- zbyt późne zgłaszanie problemów, opiniowanie projektu, wtedy, gdy już nic nie można poprawić,
- zła realizacja przez urzędników, nie przestrzeganie przez UM aktów prawnych, słaby kontakt z autorami projektów,
- opóźnienia w realizacji projektów, zbyt długi termin realizacji zadań związanych z SBO, brak harmonogramu, realizacja projektów SBO ciągnie się latami,
- słabe rozpropagowanie idei SBO wśród mieszkańców,
- realizacja projektów związanych ze zwykłym utrzymaniem miasta (np. remont drogi),
- wykorzystywanie SBO do realizacji własnych planów biznesowych (działanie we własnym interesie),
- możliwość realizowania projektów o małej wartości dla ogółu, wygrywa nie najlepszy pomysł, ale najsilniejszy wnioskodawca,
- możliwość składania projektów przez jedną osobę w kilku dzielnicach. Możliwość składania projektów przez Radnych Rady Miasta Szczecin. Projekty powinni składać "zwykli ludzie" a nie tylko "miejscy społecznicy".

Obszary te będą omawiane w dalszej części raportu. W tym miejscu podamy natomiast jedną z wypowiedzi z omawianego pytania otwartego (pytanie o wady SBO), która dobrze obrazuje problemy zgłaszane w trakcie wywiadów fokusowych:

„Brak dobrej woli ze strony niektórych wydziałów merytorycznych, których przedstawiciele wydają często absurdalne oceny negatywne dla projektów, opierając się jedynie na tym, że im się coś wydaje, a nie na podstawie faktów, liczb czy też podobnych przykładów z innych miast. Daje się zauważyć brak otwarcia na nowe rzeczy i obawę urzędników przed dodatkowymi obowiązkami, które mogłyby na nich spaść w przypadku, gdyby dany projekt został zrealizowany.” (Respondent CAWI)

W wypowiedzi tej zgłoszone są dwa istotne zdaniem badanych problemy:

1. Brak wystarczającego uzasadnienia do podjętej (negatywnej) decyzji.
2. Niechęć do pozytywnego opiniowania z uwagi na „groźbę konieczności” realizacji danego projektu.

Problemy te były szeroko opisywane w badaniach FGI.

„Trudno mówić o jakiegokolwiek obywatelskości tego budżetu, skoro urzędnik pisząc opinię na 3 linijki tak naprawdę usuwa ten projekt z możliwości dalszego procedowania, przedstawiania i oceniania przez mieszkańców. ... Zapada

arbitralna decyzja urzędników nie bo nie, a naprawdę te uzasadnienia są bardzo lapidarne i właściwie, to każdy projekt można w ten sposób ocenić negatywnie. ...

Natomiast generalnie urzędnicy skupieni są na tym, żeby oszczędzić sobie pracy. ... polityka polegająca na tym, żeby jak najwięcej uwalić i udowodnić, że się nie da, to jest ich strategia na ograniczenie sobie roboty. ... Każdy urząd tak działa.” (Respondent 2)

Oba zgłaszane problemy łączą się w tym zakresie, że zbyt lapidarna i nieodnosząca się do merytorycznej argumentacji negatywna opinia, uniemożliwia poprawę zgłaszanego projektu lub przedstawienie własnej argumentacji. Jednym z postulatów projektodawców byłoby więc przedstawianie szerszego i merytorycznego uzasadnienia negatywnej decyzji/opinii, co w konsekwencji dawałoby możliwość odniesienia się autora projektu do przedstawianych w opinii problemów.

Drugi z zasygnalizowanych problemów wiąże się z niechęcią do wydawania pozytywnych opinii z powodu konieczności późniejszej ich realizacji. Respondenci mogą tu mówić oczywiście jedynie o swoim wrażeniu. Problemy takie, jeśli się rzeczywiście w danej organizacji pojawiają, mają przeważnie naturę systemową. Wymagają więc także systemowego rozwiązania. Zgodnie ze współczesnym podejściem do zarządzania zasobami ludzkim uznaje się, że człowiek (sam w sobie) rzadko stanowi źródło danego problemu. Nawet sam czynnik ludzki (jako często wskazywane źródło błędów) nie oznacza po prostu „winy człowieka”. Jeśli w organizacji występuje problem z motywacją pracowników, to zmianie winien być poddany system motywacji. Innym wyjaśnieniem tego problemu może być niewłaściwa liczba osób zaangażowanych w realizację projektów SBO, co przekłada się na problem przeciążenia pracą.

P4. Czy i w jakim stopniu projektodawcy uwzględniają priorytety rozwojowe Gminy Miasto Szczecin w swoich propozycjach zgłaszanych w trwającej edycji SBO?

Zgodnie z wynikami badań ankietowych 30,30% badanych w trakcie przygotowywania projektu brało pod uwagę priorytety rozwojowe (kierunki strategiczne) Miasta Szczecin (ocena 4 lub 5 na pięciostopniowej skali akceptacji stwierdzenia „kierunki strategiczne miasta to był mój priorytet”). Podjęcie tego zagadnienia w trakcie wywiadów zogniskowanych (FGI-2) buduje jednak przekonanie, że projektodawcy rzadko odnoszą się do dokumentów, w których wyrażona jest strategia miasta na przyszłe lata. W procesie przygotowywania wniosków autorzy projektów nie zastanawiają się nad tym czy ich projekt wpisuje się w szerszą wizję miasta wyrażoną w stosownych dokumentach, ani czy takie powiązanie dawałoby ich projektom większą szansę na zwycięstwo. Źródłem inspiracji oraz pewną ramą wyznaczającą to, co może zostać zgłoszone, jest natomiast baza wcześniej zgłoszonych projektów (także z innych miast). Takie podejście wydaje się mieć pewne pragmatyczne podstawy. Promując dowolny projekt z reguły łatwiej jest przekonać do swojego pomysłu innych wskazując na podobne zrealizowane już projekty niż dowodząc jego całkowitej

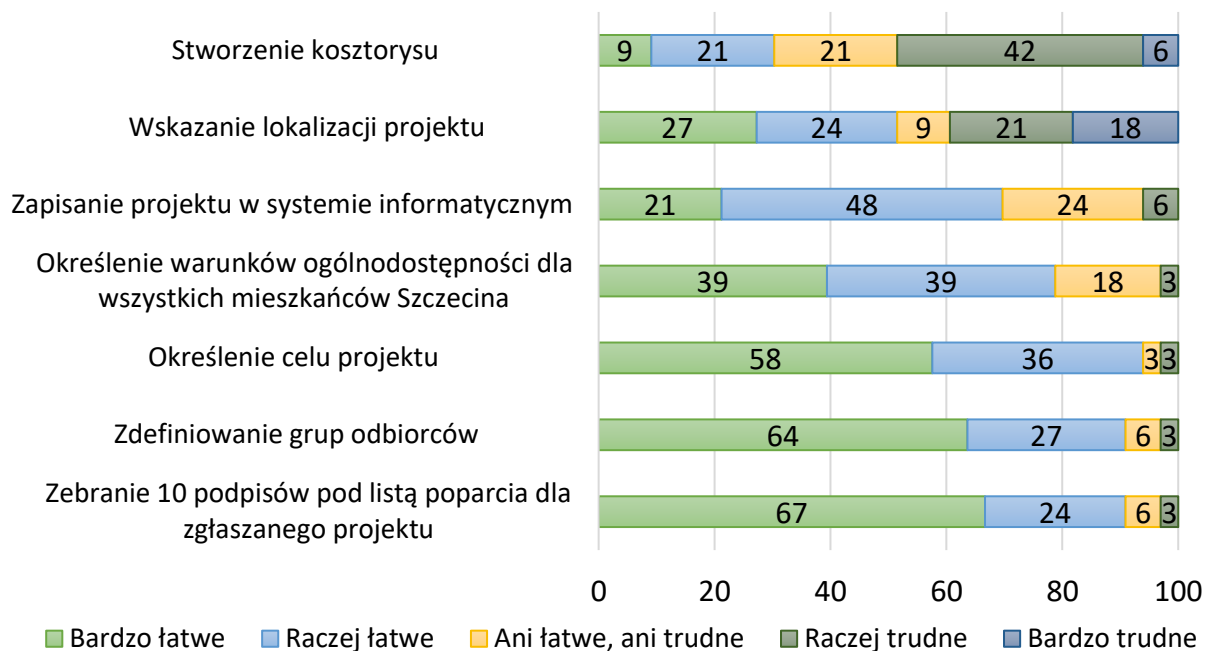
oryginalności. Nawiązywanie do innych projektów wyposaża też projektodawcę w argument, że dane przedsięwzięcie, na danych warunkach, da się zrealizować.

P5. Jak projektodawcy oceniają trudność poszczególnych etapów aplikowania w tegorocznej edycji SBO?

W tej części badania ankietowani wypowiedzieli się na temat swoich doświadczeń i opinii dotyczących zgłaszania projektów. Pytanie o skalę trudności poszczególnych elementów formularza projektowego SBO 2022 dało następujące wyniki (wykres 7).

Poszczególne elementy formularza zostały posortowane za pomocą średniej uzyskanych ocen tak, aby wyżej znajdowały się te, które sprawiały projektodawcom więcej trudności. Najbardziej problematyczne było więc: stworzenie kosztorysu (było to najbardziej problematyczne także dla wnioskodawców SBO 2021) oraz wskazanie lokalizacji projektu (było to także skomplikowane dla wnioskodawców z poprzedniej edycji SBO). Najmniej trudności rodziło natomiast zebranie dziesięciu podpisów pod listą poparcia dla zgłaszanego projektu (podobnie uważali wnioskodawcy z SBO 2020 i 2021)³ oraz zdefiniowanie grupy odbiorców. Warto zauważyć, że tylko dwa „najtrudniejsze” elementy zostały przez część respondentów określone jako „bardzo trudne”. Praca nad pozostałymi składowymi formularza była co najwyżej „raczej trudna”, przy czym dla znaczącej większości respondentów była „bardzo łatwa” lub „raczej łatwa”. Oznacza to, że nie wymagają one większych zmian, należy je uznać za element dobrych praktyk.

Wyk. 7. Skala trudności poszczególnych elementów formularza projektowego SBO 2022 w opiniach badanych - odsetek odpowiedzi (%).

Źródło: ankieta dla wnioskodawców

³ Raport SBO 2021, s. 21.

Przestrzeń do zmian dają natomiast dwa pierwsze elementy formularza: tworzenie kosztorysu oraz poprawne wskazanie lokalizacji. Zagadnienia te były także stosunkowo często omawiane (uznawane za problematyczne) przez uczestników wywiadów grupowych.

„Myślę, że najtrudniejsza jest wycena, takie urealnienie kosztów, ... jest to początkowo, przy składaniu wniosku najbardziej absorbujący element. ... Mimo że bardzo się starałam, przemyślałam tę kwestię i korzystałam z tego cennika udostępnionego, to i tak okazuje się, że nie wypadła ta moja wycena całkiem dobrze. To mi się wydaje trudne.” (Respondent 3)

„Kwestia wyceny – to zależy od projektu. Jeżeli projekt jest taki – często spotykany jak powiedzmy jakaś siłownia pod chmurką, to to jest łatwo wycenić ... na stronie SBO są takie rzeczy z grubsza wycenione. Ale jeżeli są rzeczy bardziej skomplikowane, które dotyczą infrastruktury, to tu jest bardzo ciężko to wycenić, bo po drodze wychodzą różne koszty, których nie jest w stanie wycenić amator. (Respondent 4)”

Problem z opracowaniem kosztorysu należy uznać za stosunkowo znaczący, a sam fakt jego odrzucenia budzi czasami wśród autorów projektu kontrowersje. Niejasne jest dla nich, dlaczego danego działania nie da się zrealizować za wyliczoną przez nich kwotę. Stworzenie właściwego kosztorysu może być też poza zasięgiem (kompetencjami) wnioskodawcy. Jeśli kosztorys nie ma być barierą przy składaniu wniosków warto w szerszym zakresie wspierać wnioskodawców w trakcie jego konstruowania. Jednym z rozwiązań zaproponowanych przez projektodawców było opcjonalne (nieobowiązkowe) tworzenie kosztorysu dla zgłaszanego projektu. Niezależnie od przyjętych rozwiązań nad zagadnieniem tym warto nadal pracować.

Drugi ze stosunkowo często podejmowanych problemów odnosił się do poprawnego wskazania lokalizacji:

„Największy problem sprawiły mi lokalizacje dla poszczególnych inwestycji. Chciałem, żeby one były zrealizowane na terenie miasta, żebym nie musiał występować o żadne zgody. Korzystając z rekomendowanego narzędzia jakim jest Geoportal, na którym znajduje się specjalna nakładka, zaznaczająca mienie Gminy Miasta Szczecin możliwe do wykorzystania w ramach SBO. Jak się okazało nakładka ta kompletnie pokazuje nieprawdę, ponieważ zaznacza dosłownie wszystko - także te tereny, które są już od wielu lat wydzierżawione i nie można tam po prostu nic realizować. I niestety taki wnioskodawca zderza się ze ścianą wpisując lokalizację teoretycznie w jego rozumieniu wolną pod inwestycję, natomiast później się okazuje, że jednak nic tam zrobić nie można, bo teren jest wydzierżawiony.” (Respondent 5)

Ilościowa ocena strona <http://geoportal.szczecin.pl/> nie jest już jednak tak negatywna (75,76% badanych uznaje ten portal za zdecydowanie lub raczej przydatny). Pewnym podsumowaniem dla całego analizowanego tu zagadnienia może być następująca wypowiedź kolejnego badanego:

„To jest prosty wniosek w mojej ocenie. Trzeba trochę cierpliwości i da się go wypełnić. Znam osobę, która ma 80-parę lat, sama się zacięła, żeby wyremontować jedno przejście piesze i wypełniła ten wniosek bez żadnej pomocy. ... Sam wniosek oceniam jako w miarę prosty.

Pytanie zasadnicze jest czy Urząd pomógłby obywatelowi, gdyby zapytał o numer działki. Bo jeśli nie to przyznaje, że mogłaby to być jakaś rzecz, która przeciętnego Kowalskiego, który nie jest związany z Geoportalem ... mogłoby to być przeszkodą do złożenia.” (Respondent 6)

Głos ten zgodny jest z wynikami badań ankietowych, które wskazały, że poza dwoma omówionymi obszarami, sam wniosek nie jest skomplikowany. Wskazanie właściwej lokalizacji stanowi jednak przynajmniej dla części badanych wyraźny problem. Mimo wprowadzonych narzędzi, które mają pomóc wypełnić tę część wniosku (portal internetowy), zadanie to może być trudne w realizacji. Dostarczone narzędzia nie wypełniają więc w pełni powierzonej im roli. Warto więc informować o możliwości konsultacji wybranej przez siebie lokalizacji w Urzędzie przed złożeniem wniosku.

W dalszej części badania prosiliśmy respondentów o ocenę trudności uczestnictwa w kolejnych etapach realizacji SBO. Wyniki zostały zaprezentowane na wykresie 8. Zgodnie z uzyskanymi odpowiedziami należy uznać, że zdaniem respondentów najcięższy był etap III - weryfikacja merytoryczna przez Urząd Miasta Szczecin. 27,27% badanych uznało tę fazę uczestnictwa w SBO jako bardzo trudną. Jedną z przyczyn takiej oceny przedstawiliśmy już wcześniej pisząc o wątpliwościach dotyczących nazbyt, zdaniem badanych, lapidarnych i nieprecyzyjnych opinii dotyczących określonych aspektów proponowanych projektów. Inną trudnością, na którą zwracali uwagę respondenci, były zbyt późno przekazywane informacje (negatywne opinie), co wykluczało możliwość stosownej poprawy (dopracowania) wniosku. Jeden z uczestników wywiadu zogniskowanego wypowiada się w tej kwestii w następujący sposób:

„Jedną rzecz, którą można poprawić. Kiedy my dostajemy np. 4 października kartę oceny merytorycznej, to uważam, że jest za późno z informacją. Jeżeli informacja jest już w lipcu to czemu z danego wydziału nie dostaniemy informacji: słuchajcie z tego wydziału dostaliście taką rzecz do rozwiązania w lipcu - to już rozwiązujemy i zanim dojdzie do oceny już tej końcowej, to już dawno mielibyśmy to rozwiązane. A jeżeli dostajemy to na sam koniec 4 października, to ile my mamy czasu na jakąkolwiek współpracę, jeżeli jeszcze urzędnik jest np. na urlopie chorobowym – zostajemy znowu postawieni pod ścianą, że mamy np. 4 godziny do poprawienia wniosku.” (Respondent 8)

Inni z respondenci wskazują możliwość rozwiązania tej sytuacji:

„Mi się wydaje, że brakuje na tej linii komunikacji projektodawca, a Urząd Miasta. Bo my tak naprawdę w końcu dyskutujemy tylko z BDO. Przynajmniej takie jest założenie, że jesteśmy do nich kierowani, a brakuje prostej informacji

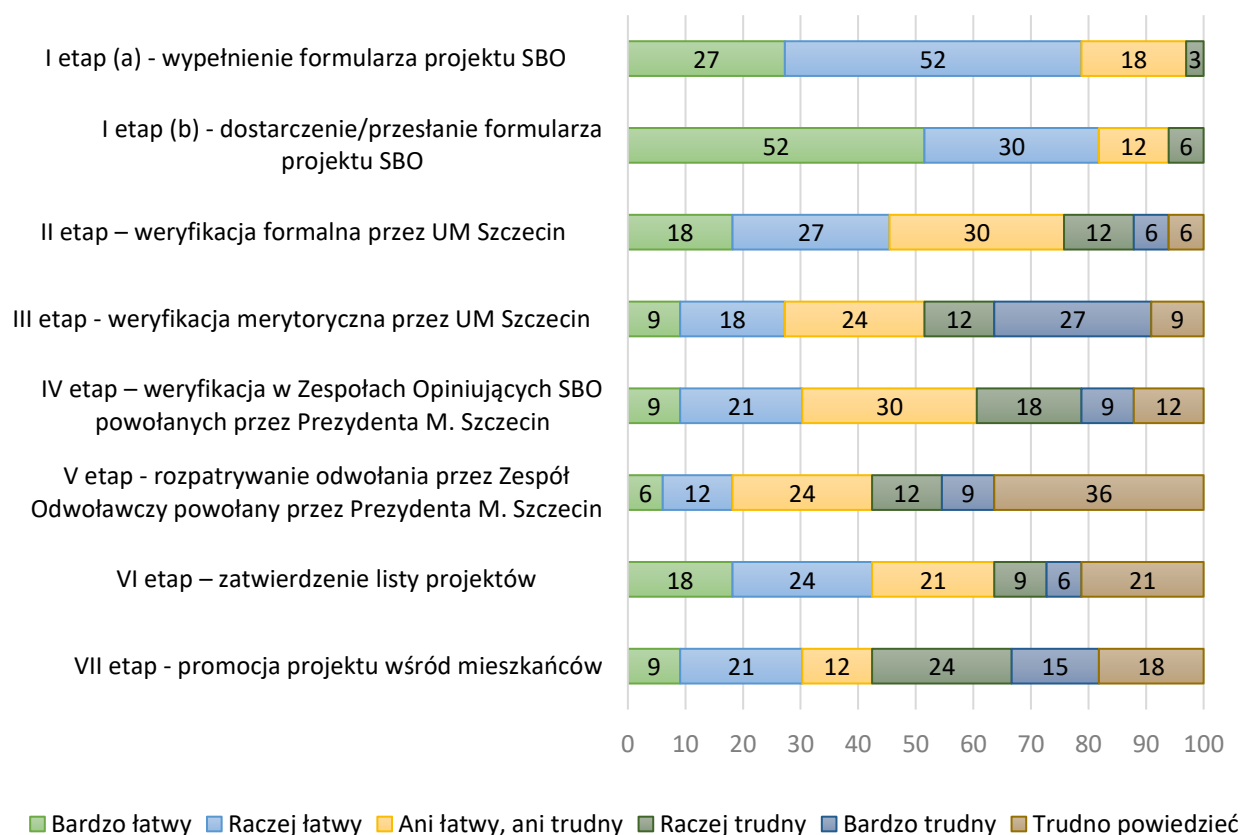
od wydziału, który opiniuje negatywnie, co by się musiało zmienić w tym projekcie, żeby on przeszedł.” (Respondent 7)

„Kontakt taki pierwszy z wydziałów merytorycznych powinien następować w momencie gdy na karcie oceny pojawiają się jakieś wątpliwości, które mogą zagrozić projektowi ... najczęściej jest tak, że dopiero na samym końcu wnioskodawca dowiaduje się, że ocena jest negatywna i w zasadzie niewiele może z tym zrobić.” (Respondent 5)

Pozyskane dane pozwalają zidentyfikować (w tym obszarze) dwa kluczowe problemy, których wspólnym mianownikiem jest niewłaściwa (niedostateczna i zbyt wolna) komunikacja. Zalecane byłoby zatem udrożnienie kanału komunikacji szczególnie na linii autor projektu – wydział opiniujący wniosek.

Dane przedstawione na wykresie 8. warto uzupełnić o informację dotyczącą samego sposobu składania wniosku. 78,79% respondentów wybrało formę składania wniosku za pośrednictwem aplikacji internetowej, pozostała część (21,21%) dostarczyła swój wniosek bezpośrednio do siedziby Urzędu Miasta w wersji papierowej. Oznacza to, że internetowa forma składania wniosków nie nastęrcza większych trudności, co potwierdza ocena trudności etapu I (b) (wykres 8.).

Wyk. 8. Ocena trudności prac związanych z projektem na poszczególnych etapach jego weryfikacji - odsetek odpowiedzi (%).

Źródło: ankieta dla wnioskodawców

Drugim w kolejności najtrudniejszym etapem udziału w SBO jest „etap VII – promocja projektu wśród mieszkańców miasta”. 39,39% badanych uznało go za „bardzo” lub „raczej trudny”. Ocenę tego wskazania utrudnia jednak czas prowadzonej samej ewaluacji (jeszcze przed rozpoczęciem wskazanego etapu).

P6. Co w opinii projektodawców sprawia, że dany projekt staje się kontrowersyjny?

Budzące kontrowersje projekty mają znaczenie dla ogólnego odbioru SBO. Mogą deprecjonować, bądź ośmieszać instytucję budżetu obywatelskiego. W takim też kontekście pełnią one rolę negatywną. Z drugiej strony projekty te wyzwalają dyskusję, zwracają uwagę i na swój sposób reklamują SBO. W tym rozumieniu dostrzegalna jest ich funkcjonalna rola, co utrudnia ich jednoznaczną ocenę.

W badaniu ankietowym postawiliśmy respondentom następujące pytanie otwarte: *Co według Pana(i) sprawia, że dany projekt budzi kontrowersje?*

Uzyskane odpowiedzi dają się zagregować do następujących kategorii:

- projekty niezgodne z powszechnie uznawanymi wartościami i normami społecznymi,
- projekty mające na celu obrażenie lub zdyskredytowanie danej grupy czy jednostki,
- projekty o wyraźnie ideologicznym charakterze (projekty budujące, wzmacniające podziały),
- projekty realizowane w interesie prywatnych osób,
- projekty zgłaszane przez radnych, polityków, stowarzyszenia, kluby sportowe,
- projekty „ekskluzywne” - kierowanie do zamkniętych grup odbiorców,
- projekty budzące opór mieszkańców przed wprowadzeniem planowanej zmiany (inna wizja zagospodarowania przestrzeni),
- marnotrawienie pieniędzy („projekty z pogranicza żartu”),
- finansowanie projektów, które powinny być zrealizowane przez UM Szczecin, a nie ze środków SBO.

Rozmówcy z wywiadów grupowych mieli zróżnicowany stosunek do pojawiania się kontrowersyjnych projektów. Jeden z wnioskodawców zwraca uwagę na to, że określenie danego projektu mianem „kontrowersyjnego” jest w rzeczywistości sposobem na jego odrzucenie:

„Uważam, że skoro mówimy o budżecie obywatelskim, to nie możemy mówić, że któryś projekt jest kontrowersyjny. Skoro sama formuła zakłada, że mieszkańcy mają prawo zgłaszać, to niech oni z tego prawa korzystają, a nie jakby nadawanie, im od razu łutki, że któryś projekt jest kontrowersyjny. ...albo budżet obywatelski, albo budżet obywatelski, który jest cenzurowany i kontrolowany.” (Respondent 2).

Mamy tu zatem do czynienia z klasycznym problemem, który pojawia się w obszarze podejmowania demokratycznych decyzji (analogia do „paradoksu demokracji” Poppera). Demokratycznie można wybrać rozwiązanie, które godzi w demokrację. To samo odnosi się do budżetu obywatelskiego, w którym może wygrać projekt kontrowersyjny, podważający samą jego ideę. Z drugiej strony, ograniczając swobodę zgłaszania czy decydowania mieszkańców o losach danego projektu redukujemy „obywatelskość” samego budżetu. Pojawianie się kontrowersyjnych projektów należy uznać za stały element realizacji budżetu obywatelskiego. Jest to zatem zjawisko, które powinno być uwzględnione w procedurach działania SBO. O takim mechanizmie mówi jeden z respondentów:

„Natomiast założenie pierwotne zespołu (zespołów opiniujących A.K.) miało być takie, że pomimo tego, że np. projekt jakiś zdobędzie nawet decyzję pozytywną urzędu, no to zespół stoi na straży takiej obywatelskości ... obywatelskiej cenzury.” (Respondent 6).

Projekty budzące kontrowersje nie muszą być zresztą zgłaszane z myślą o ich faktycznej realizacji. Udział w SBO może być jedynie strategią nagłośnienia danego tematu czy zaistnienia w danym środowisku. Dyskusję nad znaczeniem tego typu projektów podejmują także uczestnicy wywiadów grupowych:

„Cześć projektów ma zwrócić uwagę mediów czy też opinii publicznej na jakiś problem, bądź też ma charakter wręcz polityczny ... które wiadomo, że nie pójdą do realizacji ... ktoś w ten sposób chce zaistnieć, a nie koniecznie zrobić coś dobrego dla mieszkańców.” (Respondent 5)

„Takie projekty, o których mówił przedmówca, które merytorycznie przeważnie przegrywają, które są wyrzucane, bo nie spełniają warunków formalnych, niestety za pomocą mediów one wpływają na wierzch i ośmieszają idee SBO – one są szkodliwe.” (Respondent 4)

Dla projektodawców kontrowersyjne są zatem te projekty, które traktując SBO w sposób instrumentalny, co wypaczają jego ideę. Ujęty w procedurze SBO wielostopniowy proces weryfikacji projektów powinien jednak większość tego typu problem niwelować. Samą kwestię pojawiania się kontrowersyjnych projektów warto jednak stale monitorować chociażby w ramach prowadzonej rokrocznie ewaluacji.

P7. Jakie opinie towarzyszą pomysłom zgłoszonym w tegorocznej edycji do SBO?

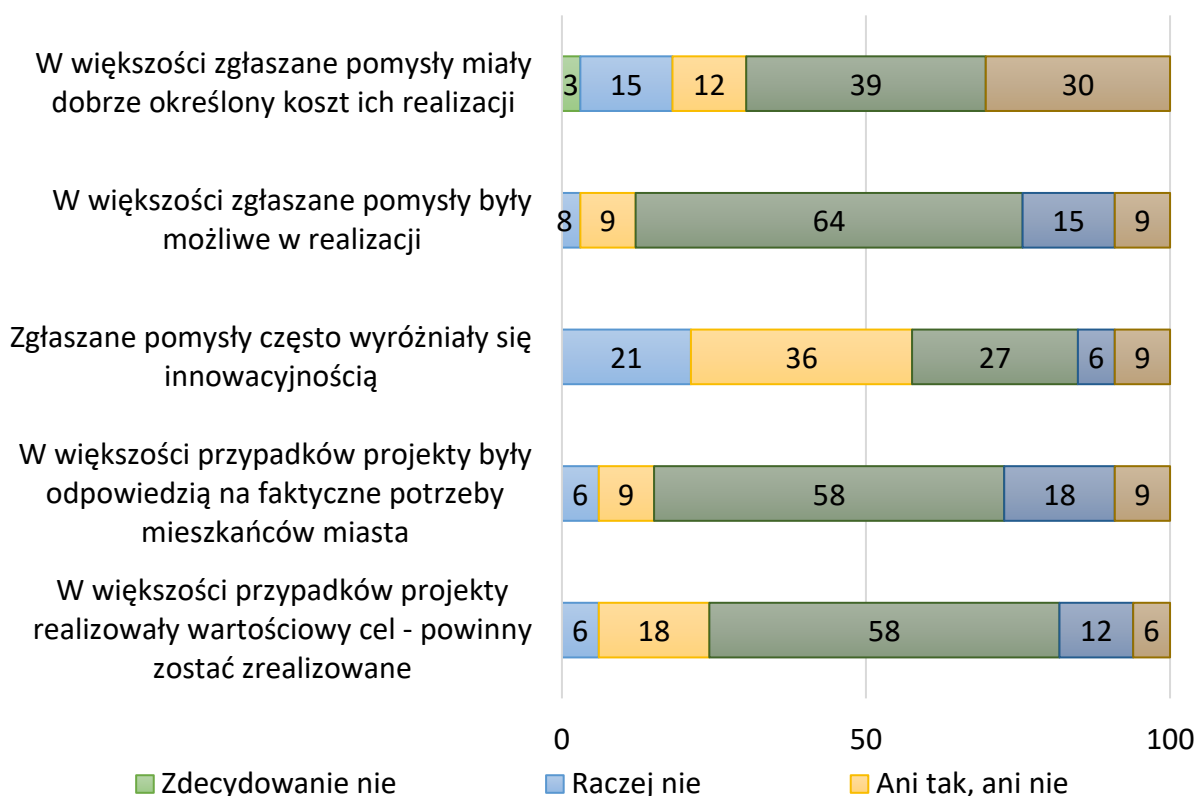
W tej części badania pytaliśmy respondentów o ocenę zgłoszonych do SBO projektów. Projektodawcy wypowiedzieli się tu zatem na temat wartości zgłoszonych pomysłów innych autorów (swoich konkurentów). Wyniki uzyskane w badaniu ilościowym przedstawia wykres dziewięty.

Uzyskane odpowiedzi wskazują na to, że respondenci stosunkowo zgodnie zgadzają się z trzema niżej przedstawionymi stwierdzeniami:

- w większości zgłaszane pomysły były możliwe w realizacji (78,79% respondentów odpowiedziało „zdecydowanie tak” lub „raczej tak”),
- w większości przypadków projekty były odpowiedzią na faktyczne potrzeby mieszkańców miasta (75,76%),
- w większości przypadków projekty realizowały wartościowy cel - powinny zostać zrealizowane (69,70%).

Mając na uwadze fakt, że sami wnioskodawcy są osobami dobrze zorientowanymi w problematyce SBO i zgłaszanych projektach, odpowiedzi te należy uznać za istotny i pozytywny wskaźnik funkcjonowania budżetu obywatelskiego w zakresie jakości zgłaszanych wniosków. Oznacza to, że projekty kontrowersyjne, nie służące dobru wspólnemu mieszkańców, ukierunkowane na indywidualną korzyść itp. należą do mniejszości.

Wyk. 9. Ocena pomysłów zgłoszonych do tegorocznej edycji SBO - odsetek odpowiedzi (%).

Źródło: ankieta dla wnioskodawców

Nieco mniej klarownie przedstawia się ocena kosztu realizacji poszczególnych projektów. Potwierdza to wcześniejsze uwagi o problemie z realizacją tej składowej wniosku. Podobnie ma się rzecz z oceną innowacyjności projektów. Jak widać na wykresie nr 9, pytanie to stosunkowo mocno zróżnicowało respondentów. Zagadnienie to było już także omówione w niniejszym raporcie. Innowacyjność nie jest też wymogiem koniecznym dla wysokiej oceny

danego projektu. Z tej części analizy jasno wynika, że wnioskodawcy wysoko oceniają konkurencyjne projekty, co ma swoje wieloaspektowe i pozytywne skutki. Przyczynia się to np. do łatwiejszej akceptacji decyzji o odrzuceniu (na jednym z etapów weryfikacji) własnego projektu, a w dalszej kolejności, do bardziej pozytywnej oceny swojego zaangażowania w SBO.

Ocena zgłaszanych wniosków w trakcie wywiadu grupowego wskazała na znaczenie dwóch kryteriów podziału projektów. Pierwszym z nich był podział na projekty przywracające daną przestrzeń do stanu normalnej użyteczności (naprawa chodnika, instalacji latarni, zwiększenie liczby miejsc parkingowych), oraz te, które nadają jej jakość wykraczającą poza normalny standard (np. zrobienie *skateparku*). Pytanie czy pieniądze z budżetu obywatelskiego powinny być przeznaczane na zapewnienie podstawowej funkcjonalności przestrzeni miejskiej („załatwienie chodnika”) budziło wśród rozmówców spore kontrowersje. Oto dwa głosy z przedmiotowej dyskusji:

„Ja też jestem zdania, że budżet obywatelski powinien dotyczyć takich rzeczy ekstra, których być może urzędnicy nie zauważają, a które mieszkańcy by chcieli. Natomiast nie powinien dotyczyć takich rzeczy przyziemnych związanych z bieżącym utrzymaniem przestrzeni miejskiej jak remonty chodników czy parkingów. ... One (projekty takie A.K.) faktycznie nie mają szansy się przebić wśród bardziej kreatywnych pomysłów.” (Respondent 5)

Zwolennik takiego finansowania wskazuje natomiast, że SBO to część wydzielonego budżetu miasta – stąd takie „przyziemne” projekty są jak najbardziej (jego zdaniem) uzasadnione:

„Jeśli chodzi o podstawowe remonty, chodniki, parkingi itd., to miasto nie ma takich pieniędzy i w długim terminie nie będzie ich miało. ... Jakiś remont chodnika w miejscu, gdzie nie ma komunikacji istotnej z punktu widzenia miasta - to może długo nie nastąpić. Przez dziesiątki lat nawet.” (Respondent 4)

Druga istotna linia podziału oddziela projekty miękkie i twarde (infrastrukturalne). Tu także opinie wnioskodawców były podzielone:

„Nie jestem zbytnio zwolennikiem projektów miękkich, uważam że one są adresowane do bardzo wąskiego grona osób - to jest w sumie ich wada. ... Nie znam dokładnie tych projektów. Mi się wydaje, że to są takie eventy, na które przyjdzie raz kilka osób, raz kilkadziesiąt może, no i to jest koniec, to nie jest nic trwałego.” (Respondent 4)

Miękkie projekty jawią się wnioskodawcy jako pewna forma niegospodarności środków zapisanych w budżecie. Innego zdania jest kolejny dyskutant:

„Ten budżet jest bardzo mocno nastawiony jednak na projekty twarde, czyli takie, w których coś realnie trzeba zrobić, ... Natomiast absolutnie położona jest sprawa takich zadań, które są projektami miękkimi, które służą jakimś

szkoleniom, integrowaniu społeczności, czy wdrażaniu jakichś nowych idei. ... Co do zasady raczej lepiej byłoby się wycofywać z tych twardych projektów, które są tylko po to, żeby coś naprawić, ... a iść w kierunku budowania społeczeństwa obywatelskiego. Żeby budżet obywatelski był elementem budowy tego społeczeństwa.” (Respondent 2)

W tym miejscu poruszony zostaje kolejny aspekt wielopłaszczyznowości budżetu obywatelskiego. Realizacja jego głównych funkcji odbywa się bowiem na różnych etapach jego wdrażania. Np. wspólnotowość mieszkańców czy poczucie więzi z miastem mogą być budowane:

- na etapie wspólnego projektowania wniosku i dalszej pracy nad wnioskiem,
- w trakcie głosowania na dany projekt,
- w wyniku uczestnictwa w danym projekcie „miękkim” (np. uczestnictwo w wydarzeniu kulturalnym),
- na podstawie poczucia dumy, czy zadowolenia z zamieszkiwania w zmodernizowanej (dzięki SBO) przestrzeni miejskiej.

Kwestią otwartą i arbitralną pozostaje tu ustalenie właściwej proporcji między projektami miękkimi i twardymi. Projekty miękkie, dzięki swojemu potencjałowi integrowania mieszkańców, winny jednak odgrywać istotną rolę w ogóle zadań realizowanych w ramach SBO.

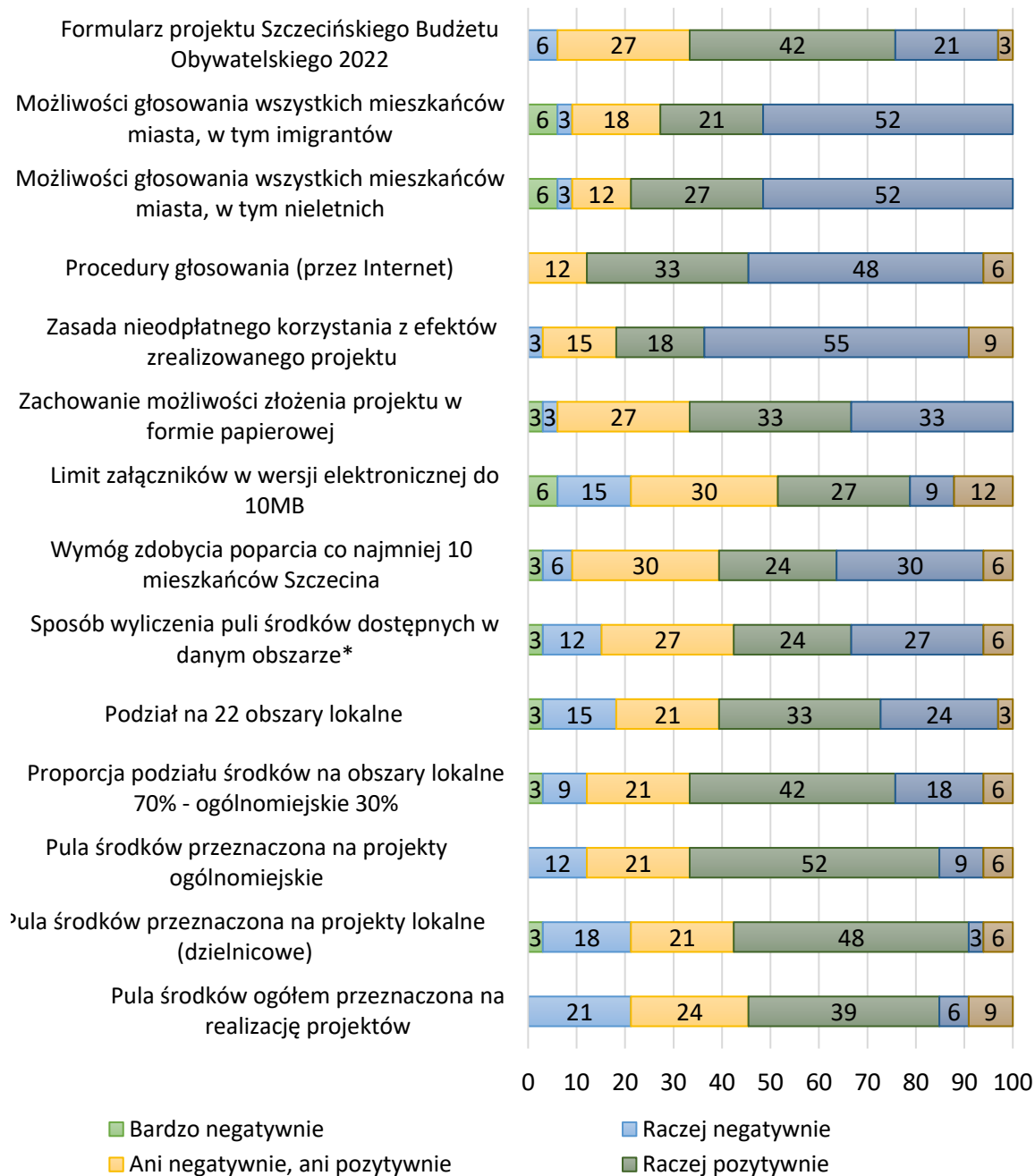
P8. Jak projektodawcy oceniają poszczególne zasady tegorocznego SBO?

Na pytanie o stopień znajomości zasad tegorocznego SBO (na etapie składania wniosków) badani wskazywali na dobrą znajomość tych zasad (średnia 4.27 na skali 1-5). Oznacza to, że zasady te nie były dla nich enigmatyczne, napisane zbyt trudnym czy niezrozumiałym językiem. Musiały być też one łatwo dostępne; udawało się do nich dotrzeć we właściwym czasie. Zgodne jest to z wcześniejszym spostrzeżeniem dotyczącym stosunkowo prostego sposobu złożenia samego wniosku. Nie oznacza to oczywiście, że w trakcie prac nad wnioskiem (w warstwie szczegółowej) nie pojawiały się żadne pytania czy proceduralne wątpliwości. Sytuacji takich nie da się zresztą w pełni wyeliminować.

Znajomość zasad nie musi iść oczywiście w parze z ich akceptacją czy pozytywną oceną. Zagadnienie to prezentuje kolejny wykres (wykres 10). Zestawienie to otwiera pytanie o *Formularz projektu Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego 2022*. Odsetek negatywnych odpowiedzi („Bardzo negatywnie” i „Raczej negatywnie”) wynosił tu 6.06%. Dla dalszych analiz przyjmujemy tu, że wskazania negatywne na poziomie mniejszym niż 10% nie stanowią istotnej przesłanki dla podejmowania właściwych (korygujących, modyfikujących) działań. Tak też sam formularz projektu (kwestia ta była już w raporcie omawiana) należy uznać za dobrze skonstruowany. Podobnie pozytywnie należy ocenić (w perspektywie opinii respondentów) pięć kolejnych i siódme wskazanie zamieszczone na wykresie tj.:

- Zachowanie możliwości złożenia projektu w formie papierowej.
- Zasada nieodpłatnego korzystania z efektów zrealizowanego projektu.
- Procedury głosowania (przez Internet).
- Możliwości głosowania wszystkich mieszkańców miasta, w tym nieletnich.
- Możliwości głosowania wszystkich mieszkańców miasta, w tym imigrantów.
- Wymóg zdobycia poparcia co najmniej 10 mieszkańców Szczecina.

Wyk. 10. Ocena zasad SBO 2022 przez wnioskodawców - odsetek odpowiedzi (%).

*Sposób wyliczenia puli środków dostępnych w danym obszarze zgodnie z kryterium liczby mieszkańców w danym obszarze i jego powierzchni

Źródło: ankieta dla wnioskodawców

Bardziej problematycznie wygląda kolejna analizowana kategoria: Limit załączników w wersji elektronicznej do 10MB. Dla 21,21% badanych ograniczenie to (limit 10 MB) jest nieadekwatne. Mankament ten był już sygnalizowany w poprzednim raporcie SBO. Udzielone tu „negatywne” odpowiedzi mogą wynikać z różnych przyczyn (niekoniecznie z samego faktu przekroczenia w trakcie składania wniosku tego limitu), ale z całą pewnością stosunkowo duża częstość wskazań negatywnych zachęca tu do zwiększenia tego limitu. Problem ten wiąże się częściowo z profesjonalizacją procesu składania wniosków do czego wrócimy jeszcze w dalszej części raportu.

Kolejnymi kategoriami z większą liczbą wskazań negatywnych były: *Sposób wyliczenia puli środków dostępnych w danym obszarze zgodnie z kryterium liczby mieszkańców w danym obszarze i jego powierzchni* (15,15% odpowiedzi negatywnych) i *Podział na 22 obszary lokalne* (18,18%). W trakcie samych wywiadów grupowych reguły te nie budziły kontrowersji. Wątpliwości dotyczące zagadnienia związanego z omawianą tu regułą (samego sposobu podziału powierzchni miasta) przedstawia natomiast jeden z respondentów badań ilościowych: *mniej osiedla jak nasze są połączone w SBO i pojawia się konkurencja międzyosiedlowa, a nie wybór najlepszego projektu*. Kwestię tę (podziału terytorialnego) można zatem poddać pod dyskusję przy następnym konsultacjach.

Zagadnienie proporcji podziału środków na obszary lokalne 70% i ogólnomiejskie 30% (12,12% negatywnych wskazań) budziło pewne wątpliwości także w trakcie samych dyskusji grupowych:

„Jest pewne rozwiązanie, jeśli chodzi o wielkość zaangażowanych środków. Jeśli rozwalimy kompletnie ogólnomiejską pulę środków i taki projekt nie będzie istniał jak ogólnomiejski, nie będzie tak ostrej konkurencji, nie będzie takiej profesjonalizacji, ... Myślę, że jak będziemy mogli zrobić zadanie za 150 tys. Za 200, za 300, za 400, to nie wyrzucimy 5000 zł na promocję. ... to będzie bardziej obywatelskie. ... I mam nadzieję, że regulamin, który jest opracowywany, rozwiąże ten problem ogólnomiejskości. ... Rzadko kiedy składam ogólnomiejskie zadania ponieważ wiem, że tam jest ostra konkurencja.”
(Respondent 6)

W tej części wywiadu zogniskowanego poruszony został problem angażowania własnych środków w celu przygotowania i promocji danego projektu. Działania takie mają wprowadzać pewną nierówność wśród respondentów, faworyzując tych, którzy mają większe środki finansowe. Rozwiązaniem ma tu być likwidacja projektów ogólnomiejskich i pozostawienie tylko „mniejszych” zadań lokalnych. Działanie takie ma zrównać wnioskodawców i zniechęcać do angażowania swoich środków w rywalizację projektodawców. Podział na projekty lokalne i ogólnomiejskie powinien być kolejnym istotnym (niezależnie od podjętej decyzji) przedmiotem debaty w trakcie omawiania nowych zasad SBO. Należy jednak pamiętać (analizując cały rozkład odpowiedzi), że 60,61% badanych oceniane to rozwiązanie pozytywnie.

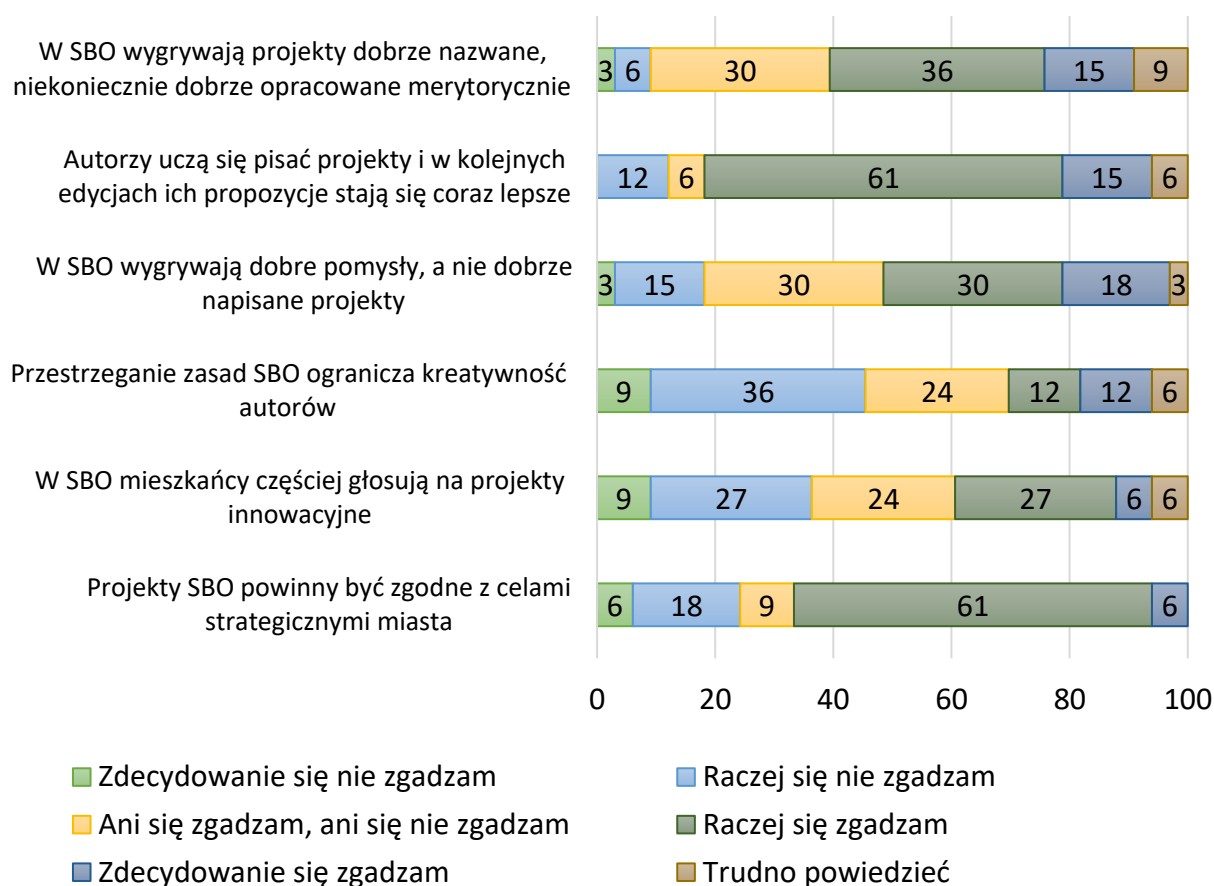
Kolejne trzy oceniane reguły dotyczyły puli środków przeznaczonych na:

- projekty ogólnomiejskie (12,12% wskazań negatywnych),
- projekty lokalne (21,21%),
- pula środków ogółem przeznaczona na realizację projektów (21,21%).

Reguły te miały też stosunkowo najmniej ocen „bardzo pozytywnych”. Sam problem wielkości przydzielonych na budżet obywatelski środków (tam, gdzie respondenci mogli się wypowiadać swobodnie) nie został poruszony. Można jedynie przypuszczać, że pula ta zdaniem ubiegających się o te środki, mogłaby być większa.

Na kolejnym wykresie (wykres 11.) prezentujemy wpływ zasad SBO na jakość i szansę wyboru danego projektu.

Wyk. 11. Zasady SBO a realizacja projektu - odsetek odpowiedzi (%).

Źródło: ankieta dla wnioskodawców

Dla 51,52% badanych szczególne znaczenie ma nazwa projektu, która istotniejsza jest od jego merytorycznego przygotowania. Podobna frakcja respondentów uznaje za kluczowy sam pomysł, a nie to, jak zostanie napisany projekt (48,48%). Wskazania te należy ocenić pozytywnie – pobrzmiewa tu bowiem przekonanie, że kluczowa jest sama idea (co chce się zrealizować), a nie jej formalnie poprawne zaprezentowanie. Podkreśla to znaczenie

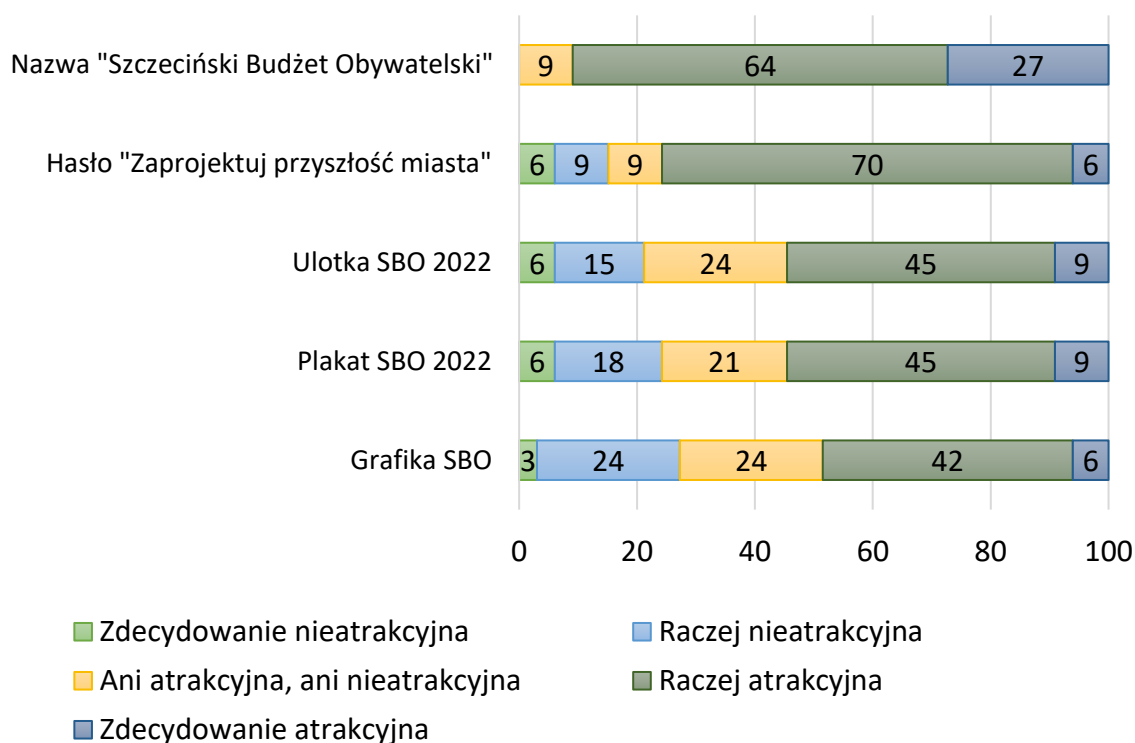
kreatywności, a nie biurokratycznej biegłości autora przy opracowywaniu zgłoszenia. 45,45% badanych nie zgadza się ze stwierdzeniem, że przestrzeganie zasad SBO ogranicza kreatywność autorów. Znaczna większość uważa także (75,76%), że uczestnictwo autora projektu w kolejnych edycjach skutkuje wzrostem jego wiedzy i doświadczenia, a co za tym idzie poziomem zgłaszanych propozycji. Jest to składowa profesjonalizacji projektodawców.

Pytanie o to, czy mieszkańcy głosują częściej na projekty innowacyjne wyraźnie (proporcjonalnie) różnicuje respondentów. O zagadnieniu innowacyjnych projektów pisaliśmy już w niniejszym raporcie. Większość zgadza się ze stwierdzeniem: Projekty SBO powinny być zgodne z celami strategicznymi miasta (66,67% badanych). W świetle wcześniej przedstawionych rozważań nie wydaje się jednak, aby sami wnioskodawcy działali zgodnie z tym przekonaniem.

P9. Jak projektodawcy oceniają skuteczność form wsparcia Gminy Miasto Szczecin i innych podmiotów w przygotowaniu i promowaniu wniosków zgłaszanych do SBO?

Jednym z elementów promocji SBO są wykorzystywane hasła oraz materiały informujące o budżecie obywatelskim. Respondenci poproszeni zostali o ocenę tych składowych promocji SBO. Ich odpowiedzi prezentuje wykres 12. Odpowiedzi zostały uszeregowane za pomocą średniej arytmetycznej w taki sposób, aby w górnej części wykresu znajdowały się bardziej pozytywnie ocenione kategorie.

Wyk. 12. Ocena atrakcyjności poszczególnych form promujących Szczeciński Budżet Obywatelski - odsetek odpowiedzi (%).

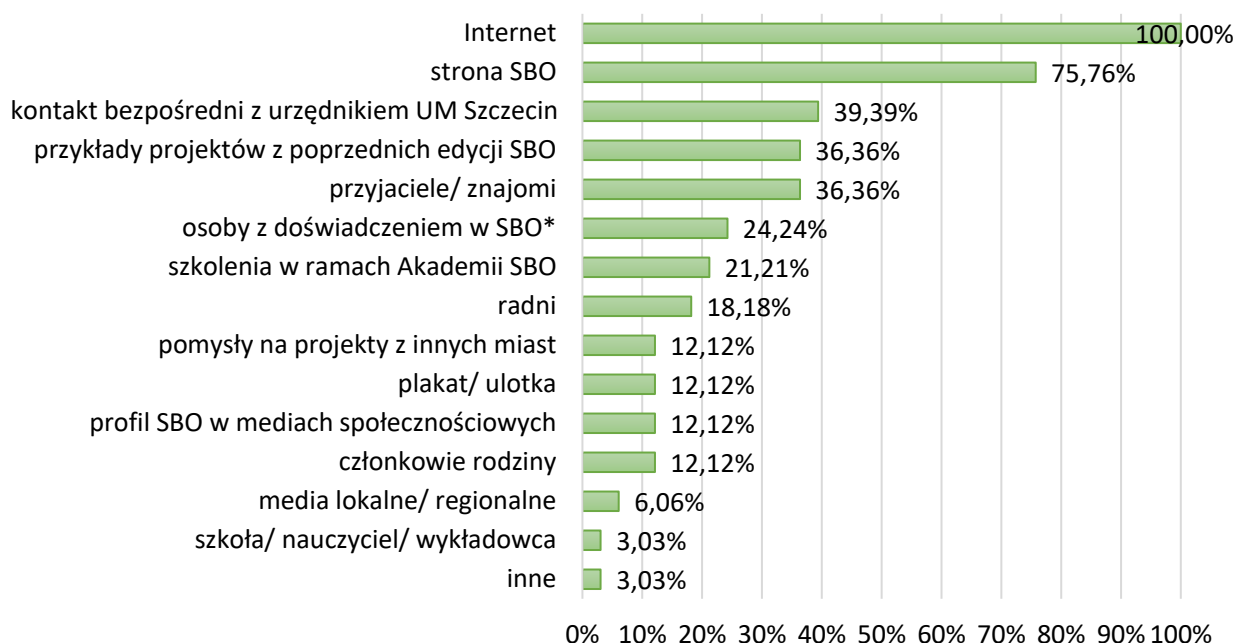

Źródło: ankieta dla wnioskodawców

Zgodnie z przedstawionymi wynikami badań respondenci najwyżej cenią sobie nazwę Szczeciński Budżet Obywatelski oraz hasło „Zaprojektuj przyszłość miasta”. Za najmniej atrakcyjną uznali natomiast grafikę SBO (27,27% badanych wyraziło tu negatywną opinię). Sama nazwa Szczeciński Budżet Obywatelski jest zdaniem respondentów najbardziej rozpoznawalna – 72,73% pozytywnych wskazań (w ubiegłej edycji było podobnie - 75% pozytywnych wskazań). Stosunkowo rozpoznawalny jest także sam skrót SBO 57,58% (w ubiegłym roku 50%)⁴. Gorzej przedstawia się natomiast ocena rozpoznawalności hasła „Zaprojektuj przyszłość miasta”. Jest ono rozpoznawalne dla 18,18% wnioskodawców. Hasło to, mimo że ich zdaniem atrakcyjne, nie przebiło się zatem do świadomości mieszkańców miasta, co może być pośrednio traktowane jako wskaźnik niskiej oceny tegorocznej promocji SBO.

Kolejne pytanie dotyczyło źródeł informacji, z których korzystali wnioskodawcy w trakcie przygotowywania projektu do tegorocznej edycji SBO. Uzyskane wyniki przedstawia wykres 13.

Wyk. 13. Źródła informacji projektodawców na etapie przygotowania projektów.

*osoby z doświadczeniem w składaniu projektów do SBO

Źródło: ankieta dla wnioskodawców

Interesujący jest fakt, że nie wszyscy badani skorzystali z głównego źródła informacji jakim jest strona SBO. Sama strona (<https://sbo.szczecin.eu>) była uznana za przydatną przez 87,88% badanych. Stosunkowo istotny okazał się kontakt bezpośredni z osobami mającymi wiedzę w przedmiotowym zakresie (urzędnicy, osoby z doświadczeniem w SBO). Mniejsza grupa badanych korzystała ze szkoleń w ramach Akademii SBO (21,21% respondentów

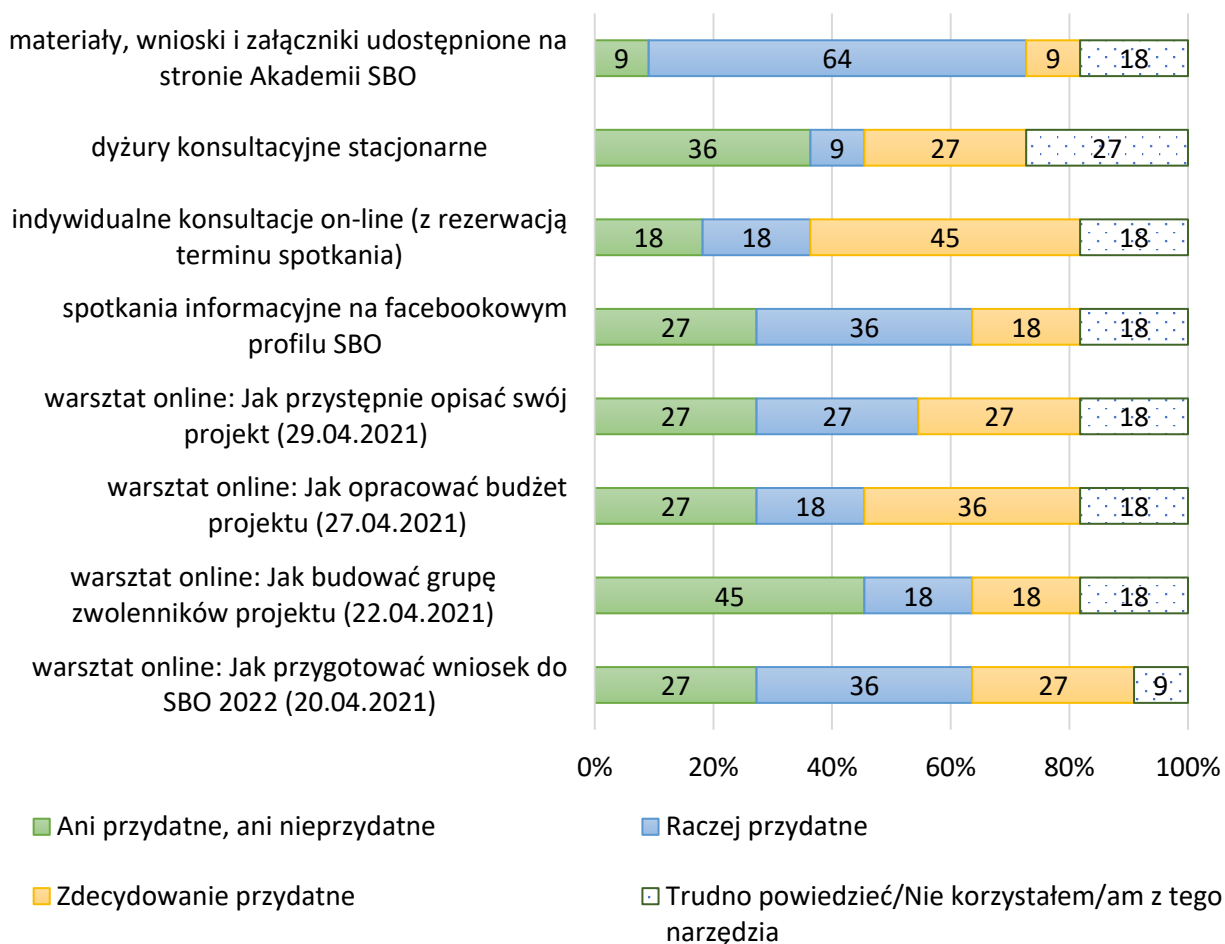
⁴ Raport SBO 2021, s. 34.

wskazało tę kategorię). Nie musi to jednak oznaczać braku informacji o dostępności takiej formy pomocy, tym bardziej, że część wnioskodawców zgłasza swoje pomysły kolejny raz i takiego wsparcia (w swoim subiektywnym odczuciu) mogą „już” nie potrzebować.

Na pytanie „Czy uczestniczył/a Pan(i) w Akademii SBO w bieżącej edycji” uzyskano 33,33% twierdzących odpowiedzi (porównywalny wynik uzyskano rok wcześniej 34,38%)⁵. Ocena uczestnictwa w Akademii SBO przedstawia się pozytywnie. Pytanie o to, czy wnioskodawcy zdobyli tam oczekiwaną przez nich praktyczną wiedzę przyniosło średnią ocenę na poziomie 7,54 (w skali od 1 do 10, gdzie 10 oznacza ocenę najwyższą). Statystykę tę można więc interpretować jako ocenę dobrą.

Ocena poszczególnych narzędzi wsparcia autorów projektów w ramach Akademii SBO przedstawia się także pozytywnie. Żaden z badanych (uczestników Akademii SBO) nie wskazał, przy poszczególnych formach wsparcia, odpowiedzi zdecydowanie lub raczej nieprzydatne. Szczegółowe wyniki zamieszczono na wykresie nr 14.

Wyk. 14. Ocena przydatności narzędzi wsparcia autorów projektów w ramach Akademii SBO.

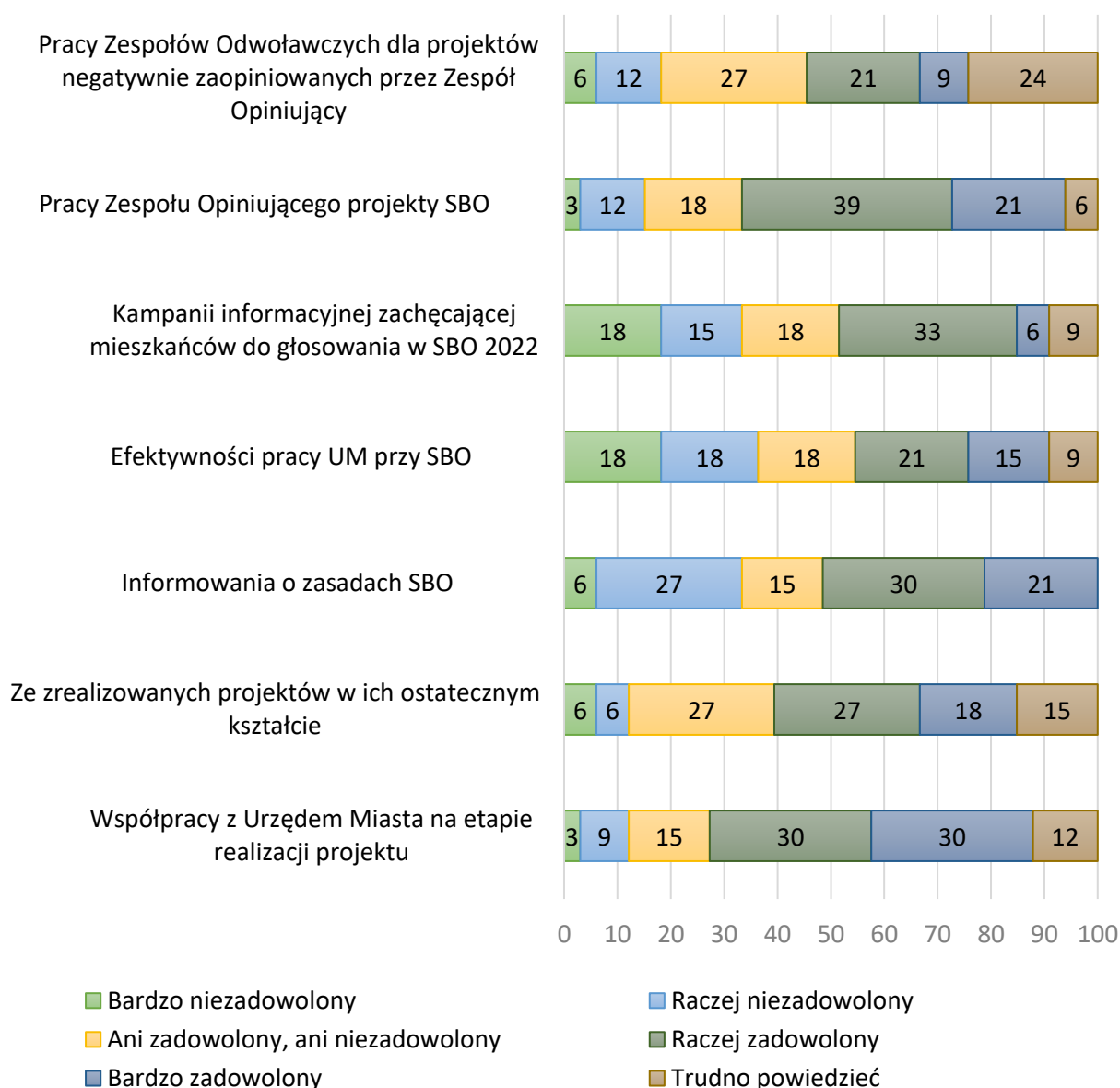

Źródło: ankieta dla wnioskodawców

⁵ Raport SBO 2021, s. 37.

W przedstawionej ocenie wyróżniają się indywidualne konsultacje on-line (z rezerwacją terminu spotkania), które były „zdecydowanie przydatne” dla 45,45% badanych. Pozytywnie wyróżniają się także materiały, wnioski i załączniki udostępnione na stronie Akademii SBO (tylko jedno wskazanie „ani przydatne, ani nieprzydatne”). Zważywszy jednak na to, że na wykresie nie przedstawiono kategorii negatywnych (zdecydowanie i raczej nieprzydatne), gdyż nie zdobyły one żadnego wskazania, ocena wszystkich narzędzi przedstawia się pozytywnie.

Wyk. 15. Ocena prac i działań związanych z realizacją Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego - odsetek odpowiedzi (%).

Źródło: ankieta dla wnioskodawców

Zgodnie z zebranymi opiniami respondenci najgorzej ocenili ogólnie sformułowaną kategorię „Efektywność pracy UM przy SBO” (36.36% negatywnych wskazań – „bardzo i raczej

niezadowolony”). Identyfikujemy tu znaczną różnicę w porównaniu z rokiem ubiegłym, kiedy to częstość „niezadowolonych” respondentów wynosiła 15.63%⁶. Na ocenę tę (w świetle wywiadów zogniskowanych) składają się po części zagadnienia już omówione jak: lapidarność, arbitralność i niemerytoryczny sposób opiniowania wniosków, nazbyt krótki czas na ewentualne skorygowanie projektu. Ocena ta wynika także z negatywnej oceny terminowości realizacji działań związanych z SBO na różnych etapach realizacji budżetu obywatelskiego. Tak o tym problemie mówią sami projektodawcy:

„Z każdą edycją mnie coś zaskakuje, niekoniecznie mile. W tej edycji niekorzystnie zaskoczył mnie start SBO, który odbył się tak naprawdę zniechęca. Nie było podane wcześniej do kiedy będzie można składać wnioski ... Na złożenie wniosków był miesiąc. Teoretycznie może się wydawać, że miesiąc to jest dużo czasu ... te wnioski składają społecznicy, a nie ludzie którzy zawodowo zajmują się składaniem wniosków, to są osoby, które robią to po godzinach pracy. ... W tym roku postanowiono to zrobić nie tylko zniechęca, ale też dużo wcześniej niż w poprzedniej edycji.” (Respondent 5)

„Może jeszcze brak terminowości, bo my się powinniśmy spotkać tak naprawdę już po głosowaniu. ... To nie, że w tym roku pierwszy raz, to jest nagminne. Miasto co roku mówi: no ale w następnym roku zaczniemy szybciej i się na pewno wyrobimy i co roku jest to samo.” (Respondent 7)

Inny respondent podkreśla jednak poprawę terminowości prac nad SBO w zakresie realizacji samych projektów:

„Sam budżet obywatelski jest bardzo dobrym narzędziem do pozyskania środków do inicjatyw obywatelskich, ... wcześniej był problem z terminowością realizacji, ale w tej chwili zauważyłem, że jest to traktowane priorytetowo i te inwestycje, które zaproponowałem, które wygrałem we wcześniejszych edycjach, tak naprawdę są realizowane o czasie. Więc uważam że cały proces, jeśli chodzi o proces urzędniczy się zdecydowanie poprawił względem poprzednich lat. Także za rok jak najbardziej znowu złożę wnioski.” (Respondent 6)

Pojawia się tu zatem konkluzja: dla wnioskodawców istotna jest znajomość harmonogramu ze znacznym wyprzedzeniem. Dla dobrej oceny prac UM przy SBO ważne jest dodatkowo, aby harmonogram ten był przestrzegany (poszczególne etapy były realizowane bez opóźnień). Nieprzestrzeganie założonych terminów utrudnia budowę klimatu zaufania między wnioskodawcami a UM. Projektodawcy uznają także za ważne i motywujące sprawną (terminową) realizację projektów, które wygrały w danej edycji SBO.

Drugą najgorzej ocenioną kategorią była kampanii informacyjna zachęcająca mieszkańców do głosowania w SBO 2022 (33,33% negatywnych odpowiedzi). Podobną, także stosunkowo negatywną ocenę wystawili wnioskodawcy w zeszłorocznym badaniu (25,01%)⁷.

---

⁶ Raport SBO 2021, s. 35.

⁷ Raport SBO 2021 s. 35.

Problem ten poruszaliśmy już w raporcie w trakcie dyskusji nad niską frekwencją w trakcie głosowań mieszkańców. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy (niskiej popularności SBO) może być zdaniem respondentów mała rozpoznawalność (identyfikowalność) zrealizowanych projektów:

„Myślę że najlepszą promocją dla SBO są jego efekty, a wiele osób tych efektów nie widzi, bo te inwestycje są realizowane bardzo, bardzo długo – nawet kilka lat. ... a nawet jeśli te efekty z czasem przyjdą, to słychać o nich bardzo krótko, ponieważ żadne inwestycje nie są nawet oznakowane, że powstały w ramach SBO... Myślę, że to są główne przyczyny dlaczego liczba głosów z roku na rok w tym budżecie obywatelskim spada, bo po prostu nie widać tego efektu.”
(Respondent 5)

„U mnie na osiedlu bardzo ładnie są oznakowane te projekty – może dlatego, że są świeże i mają te tabliczki SBO, ale też ja patrzę na te tabliczki. Może to jest sposób, żeby promować SBO i głosowanie tymi zrealizowanymi projektami. ... Zgadzam się z przedmówcą, że ludzie nie zawsze mają świadomość, że to jest w ramach SBO.” (Respondent 1)

Zasygnalizowano tu bardzo skuteczny sposób promowania idei SBO wśród mieszkańców: widoczne, jednorodne, czytelne oznakowanie zrealizowanych projektów. Kwestia zadowalającej frekwencji głosujących pozostaje czynnikiem kluczowym w kontekście właściwej realizacji zadań stawianych budżetom obywatelskim.

Z badań ilościowych wynika także, że większość wnioskodawców (54,55%) zainteresowanych byłoby wsparciem w postaci: udostępnienia formatki materiałów promocyjnych (zawierających informacje o SBO z polem do wypełnienia przez autora projektu). Innymi działaniami zmierzającymi w stronę promocji SBO mogłyby być zdaniem wnioskodawców: „obecność budżetobusa w miejscach realizacji projektów” (45,45%) oraz „pula pieniędzy dla autorów na promocję projektu” (42,42%). W pytaniu otwartym o oczekiwaną formę wsparcia ponownie stosunkowo często pojawia się zagadnienie promocji idei SBO. Respondenci oczekiwaliby tu:

- „potężnej” kampanii informacyjnej w lokalnych mediach, na billboardach, w przestrzeni publicznej, szeroko zakrojonej kampania informacyjno-reklamowej finansowanej przez miasto,
- udostępnienia lokalizacji i mienia komunalnego (np.: słupy, komunikacja miejska) na potrzeby ekspozycji materiałów promujących projekty SBO, możliwość bezpłatnego korzystania z miejsc na plakaty,
- reklamy w miejscu realizacji projektu,
- możliwości prezentacji w mediach społecznościowych z szerszą argumentacją wnioskodawców,
- stworzenie takich materiałów promocyjnych, które mogłyby być uniwersalne dla wszystkich – które można byłoby dostosowywać dla swoich potrzeb,

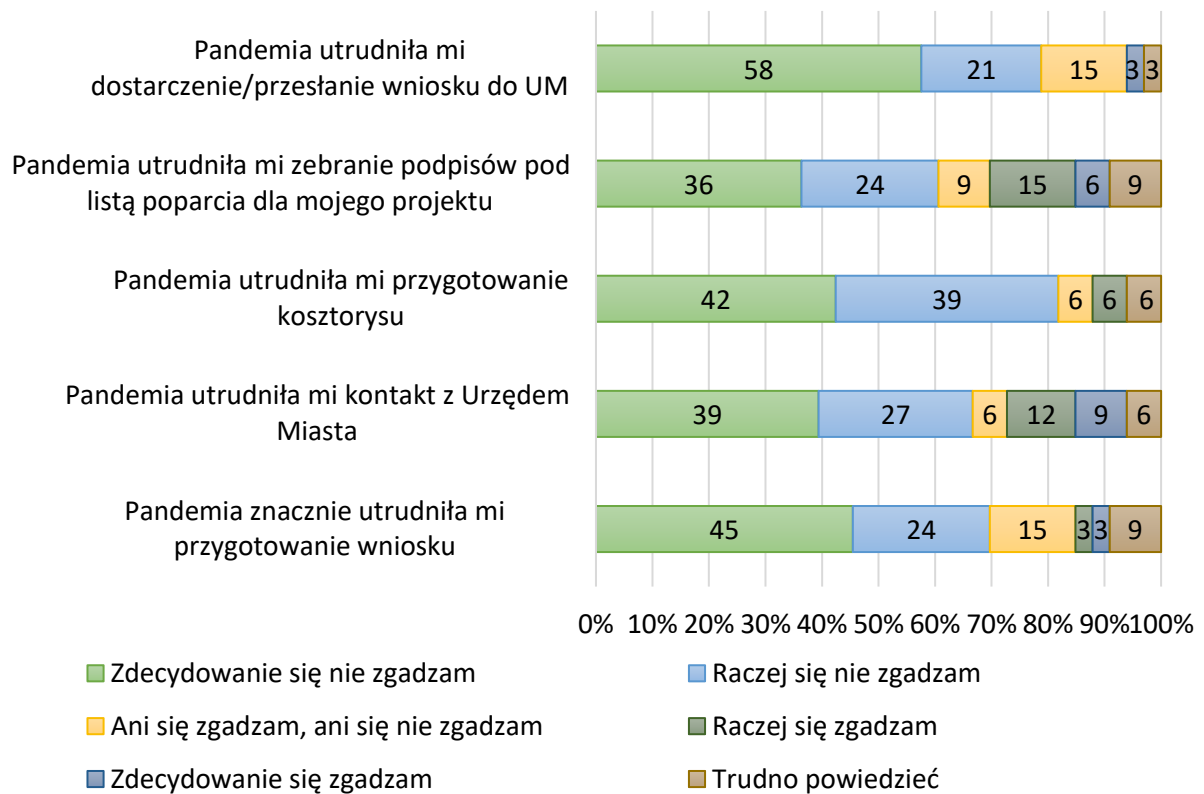
- intensywnej reklamy SBO w mediach ze wskazywaniem korzyści z udziału w głosowaniu i przypominaniem o terminie końca głosowania.

Z postulatów tych przebija wyraźna potrzeba większego zaangażowania środków w promocję SBO.

P10. Jak projektodawcy oceniają ze swojej perspektywy wpływ trwającej pandemii Covid-19 na przebieg realizowanych przez nich działań, związanych ze zgłaszanym projektem?

Kolejny blok pytań dotyczył wpływu pandemii na proces składania wniosków. Wpływ ten, w kontekście wyników przedstawionych na wykresie nr 16 należy uznać za niewielki. Dla większości pandemia nie przyczyniła się do powstania większych problemów w omawianym zakresie działań.

Wyk. 16. Ocena wpływu pandemii na przebieg prac nad projektem - odsetek odpowiedzi (%).

Źródło: ankieta dla wnioskodawców

Spośród analizowanych obszarów wpływu pandemii najbardziej znaczący był on w zakresie kontaktów z Urzędem Miasta (21.21% badanych wskazało tu na pewne utrudnienia) oraz w procesie zbierania podpisów poparcia pod swoim projektem (także 21.21% „negatywnych” wskazań). O problemach z kontaktem z Urzędem Miasta wypowiada się jeden z badanych:

„Ta edycja też była specyficzna o tyle, że jak mi w poprzednich edycjach, jak mi któryś urzędnik napisał opinie negatywną, to telefonicznie często jest problem ... czy mailowo – po prostu się szło do tego pokoju gdzie ten urzędnik urzęduje i się puka. A przez pandemię to było wręcz niemożliwe w niektórych okresach. Więc to było trudnością.” (Respondent 7)

„Z naszej strony praktycznie to nie wpłynęło w żaden sposób, ponieważ rok temu też wszystko on-line składałem i też kontaktowałem się telefonicznie, mailowo. W związku z tym nie widzę żadnej różnicy, czy jest pandemia czy nie ma pandemii.” (Respondent 8)

Jak pokazują powyższe wypowiedzi wpływu pandemii nie udało się całkowicie zniwelować. Nie jest to chyba zresztą możliwe. Jej wpływ może być też bardziej lub mniej bezpośredni. Zgłaszany wcześniej brak terminowości może być np. wynikiem zwolnień lekarskich, izolacji czy kwarantanny poszczególnych urzędników. W ocenie samych wnioskodawców (por. wyk. 16.) wpływ ten nie jest jednak szczególnie znaczący.

Wpływ pandemii objawia się zatem tam, gdzie zachodzi potrzeba bezpośredniego kontaktu z drugim człowiekiem. Dla 21.21% badanych ograniczenia związane z epidemią COVID-19 utrudniły promocję projektu (agitowanie na rzecz głosowania na zgłoszony projekt). Dla 15.15% stanowiły one barierę w trakcie konsultacji pomysłów zainteresowanymi grupami docelowymi.

P11. Czy i w jakim stopniu projektodawcy dostrzegają zjawisko profesjonalizacji w budżecie obywatelskim, w tym jakie ma to dla nich znaczenie?

Profesjonalizacja, tak jak jest ona rozumiana w tym raporcie, odgrywa podwójną rolę. Z jednej strony oznacza sprawniejsze, bardziej racjonalne czy fachowe działanie związane z realizacją poszczególnych zadań SBO. Taki kontekst jest oczywiście pozytywny. Z drugiej strony profesjonalizacja samych wnioskodawców może oznaczać wykształcenie się hermetycznego i świetnie przygotowanego środowiska autorów, którzy przeznaczając określone środki finansowe na przygotowanie „profesjonalnego” projektu redukują szansę zwycięstwa mniej „profesjonalnych” propozycji.

Wnioskodawcy dostrzegają wzrost profesjonalizmu zarówno w obszarze jakości zgłaszanych projektów (48,48% twierdzących odpowiedzi) jak i promowaniu własnych projektów wśród mieszkańców (51,52%) (por. wyk. 17). Tak o opisywanym zjawisku mówi jeden z respondentów:

„My już sobie trochę wyhodowaliśmy grupę zawodowych zgłaszających. ... Obserwuję taki proces, że tak się dzieje, że poziom tych wniosków jest wyższy i to niestety jest złe ponieważ osoba, która chce zacząć od zera albo się nie zna na tym, jest absolutnie eliminowana. ... Np. we wniosku trzeba podać

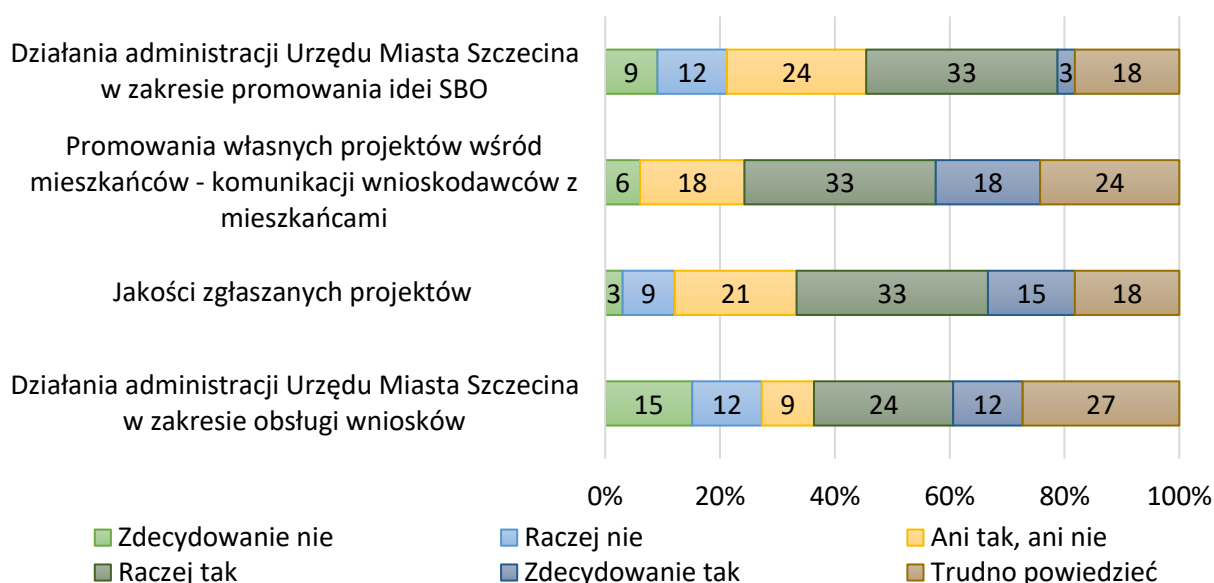

numer geodezyjny działki. Myślę, że większość ludzi nie potrafi tego zrobić i tu jest problem.” (Respondent 2)

„Jest tu na pewno jakaś nierówność, że jedna osoba może pozwolić sobie na takie profesjonalne materiały (np. usługi architekta, grafika w trakcie przygotowywania wniosku A.K.), a druga strona nie.” (Respondent 8)

Analizując problem profesjonalizacji, w kontekście reguł SBO, trzeba więc mieć na uwadze konieczność utrzymywania równych szans dla wszystkich zgłaszających. Kluczowy powinien być sam pomysł, a nie forma jego przedstawienia, która może wymagać dodatkowych środków. Wspierające są w tym kontekście wszelkie działania ze strony Urzędu Miasta, które niwelowałyby rozdzwięk między „amatorami i profesjonalistami”.

Wyk. 17. Ocena wzrostu profesjonalizmu działań związanych z SBO - odsetek odpowiedzi (%)

Źródło: ankieta dla wnioskodawców

Wskazane zalecenie (obawa) wyrażone było także w jednym z pytań otwartych badań ankietowych: *Obawiam się, że słowo "profesjonalizacja" nie pasuje tutaj. Jeśli SBO ma się "profesjonalizować" to tylko po stronie obsługi przez UM. Nie ma mowy o profesjonalizacji po stronie mieszkańców czy wnioskodawców. Zaletą SBO powinna pozostać jego inkluzywność. Zbyt wysoki stopień profesjonalizacji wnioskodawców może zniechęcić mieszkańców z ciekawymi pomysłami, ale bez odpowiedniego zaplecza personalnego czy kompetencyjnego.*

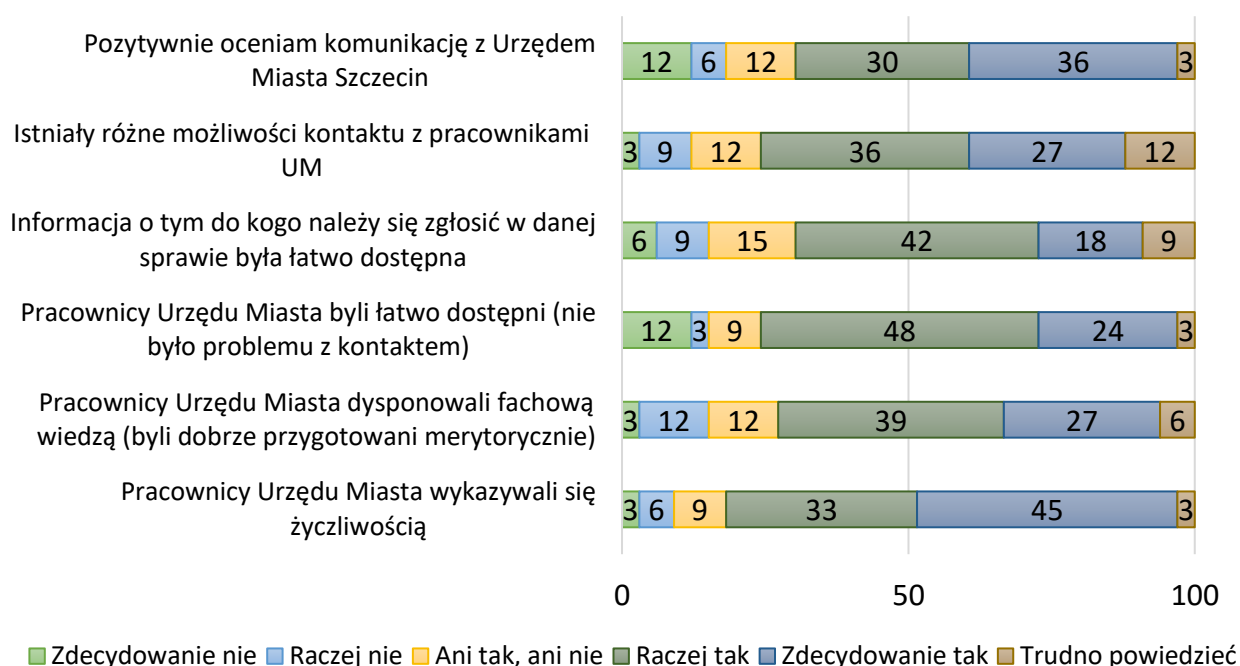
P12. Jak projektodawcy oceniają komunikację z administracją Urzędu Miasta Szczecin w związku procedurą zgłoszenia i konsultowania założeń ich projektów do SBO 2022?

Charakterystykę komunikacji na linii wnioskodawca Urząd Miasta rozpoczynamy od częstości interakcji zmierzonej za pomocą pytania: *Proszę spróbować określić, ile razy ogółem kontaktowali się z Panem/ Panią jako Autorem, urzędnicy Urzędu Miasta Szczecin w sprawie*

zgłoszonego projektu do SBO 2022? Średnia z uzyskanych odpowiedzi wynosiła 4,54 (w ubiegłym roku 5,06). Ta liczba kontaktów (w zaokrągleniu 5) była przez respondentów oceniana jako adekwatna (81,82% respondentów), a zatem ani nie za mała, ani nie za duża. Oznacza to, że kontakt, zdaniem badanych następował wtedy, gdy było to rzeczywiście potrzebne. To pozytywny wskaźnik analizowanego obszaru. Ocena ta była zresztą podobna (także pozytywna) w roku ubiegłym⁸.

Kolejne pytanie dotyczyło poszczególnych aspektów komunikacji z administracją Urzędu Miasta. Uzyskane odpowiedzi zostały przedstawione na wykresie nr 18. Analiza uzyskanych danych wskazuje, że podstawowym problemem w komunikacji z administracją była dostępność pracowników UM (12,12% ocenia ten aspekt komunikacji zdecydowanie negatywnie), co przełożyło się na ogólną liczebność niezadowolonych z komunikacji respondentów (również 12,12% negatywnych wskazań). O szczególnym znaczeniu dostępności pracowników Urzędu Miasta świadczy ocena ich fachowości i życzliwości. Cechy te ocenione zostały przez respondentów bardziej pozytywnie (odnotowujemy tu mniej skrajnie negatywnych wskazań).

Wyk. 18. Ocena komunikacji z administracją Urzędu Miasta w związku z pracą nad projektem SBO 2022 - odsetek odpowiedzi (%).

Źródło: ankieta dla wnioskodawców

Problem z dostępnością potwierdzają także uczestnicy badań jakościowych:

„Był bardzo kiepski kontakt, ponieważ Pan (X) z Urzędu Miasta ... był niedostępny, prawdopodobnie z uwagi na chorobę. Natomiast pojawiła się (dopiero po ponad tygodniu czasu) pani w zastępstwie, która zadzwoniła do

⁸ Raport SBO 2021, s. 34.

mnie, powiedziała, że ona nic nie wie na temat tego projektu i że zadzwoni tego samego dnia - na koniec dnia jak się dowie. Nie zadzwoniła do dnia dzisiejszego, czyli przez kolejny tydzień. Zadzwoniłem do sekretariatu. Sekretariat powiedział, że da znać, nie zadzwonił. Wysłałem maila do pana (X) tej pani z zastępstwa i sekretariatu, bez ani jednej odpowiedzi...”
(Respondent 8)

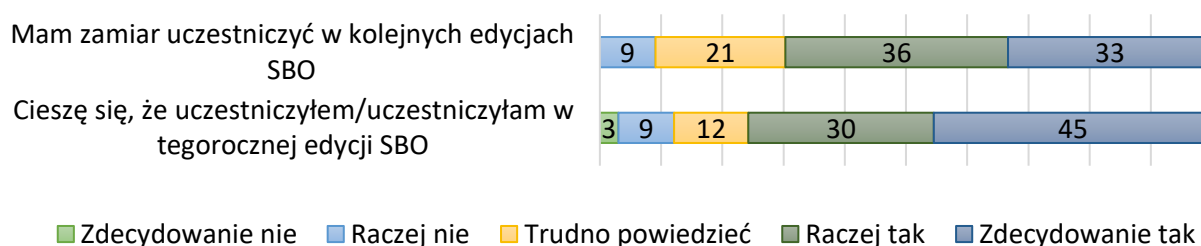
„Mam mieszane uczucia, jeśli chodzi o ten kontakt (z pracownikami Urzędu Miasta – A.K). Bo jeśli chodzi o ten kontakt pierwszy z pracownikami Biura Dialogu Obywatelskiego to on jest naprawdę super, jest szybki. Natomiast gorzej jest z kontaktem z pracownikami wydziałów merytorycznych ... pracownik takiego wydziału nie dysponował żadnymi danymi, po prostu kierował się własnymi przekonaniem i w zasadzie na tej podstawie podjął negatywną decyzję ... nie było tam żadnych argumentów, tylko przedstawiony własny punkt widzenia.” (Respondent 5)

Głównym czynnikiem wpływającym na negatywną ocenę komunikacji jest zatem nie tyle brak życzliwości, czy fachowości, ile utrudniony kontakt z wydziałami merytorycznymi. Przypomnijmy, że oczekiwania respondentów szły tu w dwóch kierunkach: chcieliby oni uzyskać informację od razu po zaistnieniu określonego problemu dotyczącego ich projektu, chcieliby także, aby informacja ta była merytorycznie uargumentowana (tak, aby można było się do niej odnieść). W skrócie: komunikacja z wydziałami merytorycznymi, tam gdzie pojawiają się wątpliwości dotyczące projektów, winna wypełniać znamiona konstruktywnej krytyki.

Podsumowanie: Ogólna ocena uczestnictwa

W ramach podsumowania zadano respondentom dwa pytania: czy będą uczestniczyć w kolejnych edycjach SBO i czy są zadowoleni z decyzji o uczestnictwie w tegorocznych staraniach. W odpowiedziach na oba pytania dominują stwierdzenia pozytywne, co można traktować jako pozytywną, syntetyczną ocenę uczestnictwa w SBO. Warto zauważyć, że ponad 75% badanych jest zadowolonych z uczestnictwa w tegorocznym budżecie obywatelskim. Zważywszy na to, że nie wszystkie projektu uzyskują pozytywną ocenę wskaźnik ten należy uznać za satysfakcjonujący.

Wyk. 19. Ogólna ocena uczestnictwa - odsetek odpowiedzi (%).

Źródło: ankieta dla wnioskodawców

Respondenci (w większości – 69.70%) zamierzają kontynuować swoją przygodę z SBO. Tegoroczny udział ich nie zniechęcił, co jest kolejnym pozytywnym wskazaniem:

„Pierwszy raz składałam wniosek. Składanie wniosku było proste i intuicyjne, nie stwarzało problemów. Myślę, że ta prostota zachęca do dalszego uczestnictwa w tym projekcie.” (Respondent 3)

Będę jeszcze składał projekty do SBO, bo mam jeszcze pomysły.
(Respondent 5)

Ogólna (zagregowana) ocena uczestnictwa w SBO jest więc pozytywna. Są jednak pewne mankamenty, nad którymi warto byłoby się pochylić w pracach nad nowym regulaminem SBO.

III. SBO 2022 w opiniach głosujących mieszkańców miasta oraz członków zespołów społecznych

Ważnym elementem badań w prowadzonej ewaluacji są opinie dwóch kategorii uczestników procesu tworzenia budżetu obywatelskiego: mieszkańców Szczecina uczestniczących w głosowaniu oraz członków zespołów społecznych SBO - zespołu opiniującego oraz zespołu odwoławczego. Obie te kategorie stanowią aktywne kategorie mieszkańców miasta, co oznacza, że reprezentatywność prezentowanych opinii nie może być odnoszona do wszystkich szczecinian.

Ponieważ procedura tworzenia i głosowania na SBO 2022 była taka sama jak w ubiegłym roku, przyjęto analogiczną metodykę badania. Wobec obu kategorii badanych zastosowano odmienne techniki badawcze: opinie mieszkańców zebrano poprzez kwestionariusz ankiety internetowej (CAWI), który pozwolił na dokładne określenie wartości ilościowych, statystycznych, zaś w odniesieniu do członków zespołów społecznych zastosowano techniki jakościowe – wywiady grupowe i indywidualne.

W konsekwencji zastosowanej procedury badawczej podzielono także niniejszy rozdział na dwie części. W pierwszej części przedstawiono rozkłady odpowiedzi respondentów na pytania z ankiety internetowej, zaś w drugiej, skupiono się na analizie jakościowej wypowiedzi nie tylko udzielonych podczas wywiadów grupowych przeprowadzonych z członkami zespołów społecznych, ale także swobodnych wypowiedzi mieszkańców zamieszczonych w ankiecie.

Tegoroczne badanie ankietowe cieszyło się wyjątkowym zainteresowaniem głosujących szczecinian. Spośród 23 309 głosujących przez Internet aż 3 553 osób kompletnie wypełniło ankietę, a dalsze 1820 osób wypełniło tę ankietę częściowo⁹. 23% głosujących odpowiedziało tym samym na zaproszenie wzięcia udziału w ankiecie, a ponad 15% poświęciło swój czas na kompletne wypełnienie ankiety.

---

⁹ W analizie uwzględniono jedynieankiety wypełnione w całości.

Jak wynika z analizy wypowiedzi swobodnych na tzw. pytania otwarte, respondenci należą do dobrze zorientowanych w kwestiach SBO, o czym świadczy obszerność i ilość udzielonych odpowiedzi na pytania „nieobowiązkowe”. Najwięcej odpowiedzi „swobodnych”, bo 1219, respondenci udzielili na pytanie „Co, Pana/i zdaniem, należy uczynić, aby w głosowaniu SBO uczestniczyło jeszcze więcej mieszkańców?”.

Mniej liczne, ale za to bardziej złożone merytorycznie, były wypowiedzi dotyczące zmian zasad funkcjonowania SBO w przyszłości (pytanie „Które z dotychczasowych zasad SBO należałoby, Pana/Pani zdaniem, zmienić?”). Co prawda, na pytanie to odpowiedziało jedynie 173 respondentów, ale były to osoby dobrze znające SBO, zwykle poruszające szczegółowe kwestie, niekiedy „dyskutujące” nad sensem i kierunkiem społecznej partycypacji współczesnego miasta. Opinie na ten temat charakteryzują się wysokim poziomem złożoności i wielowątkowości, co znacząco utrudniało jego analizę i interpretację w ekspresowym czasie powstawania tego raportu. Mamy nadzieję, że w przyszłości będziemy mogli wrócić do tego materiału i poddać go należytej analizie i interpretacji. Z tych powodów w obecnej wersji prezentujemy jedynie najważniejsze wątki podejmowane przez respondentów

W toku analizy zebranego materiału odnieśliśmy wrażenie, że wokół SBO wykształciło się środowisko, grupa osób, które jest wysoko zmotywowane do działania na rzecz miasta oraz wywiera wpływ na swoje otoczenie. Świadczy o tym fakt, że wiele postulatów i problemów zgłaszanych podczas wywiadów grupowych z członkami zespołów społecznych było powielanych (niekiedy literalnie) w wypowiedziach respondentów ankiety internetowej. Można z tego względu stwierdzić, że SBO generuje ważną siłę społeczną w mieście.

III. I. Opinie mieszkańców miasta biorących udział w głosowaniu SBO 2022

Ewaluacja opiera się na monitoringu. Warto więc stosować te same narzędzia badawcze przez szereg lat, bo tylko wtedy spełnimy wymóg bezpośredniej porównywalności. Tegoroczna ankieta (SBO 2022) bardzo nieznacznie różniła się od zeszłorocznej. Pozwoliło to na pełną porównywalność wyników z ankietą dotyczącą SBO 2021 oraz częściowo do SBO 2019 i SBO 2020¹⁰.

Pytania ankiety dotyczyły m.in. oceny trudności w głosowaniu, udziału w poprzednich edycjach SBO, źródeł informacji o SBO, wiedzy nt. złożonych projektów, poświęconego czasu na wybór projektów, na które oddano głosy, rozmów z innymi osobami nt. zgłoszonych projektów, motywów uczestniczenia w głosowaniu, oceny merytorycznej projektów, osobistego zaangażowania w SBO 2021, zmiany dotychczasowych zasad SBO, znaczenia aktu głosowania dla mieszkańców miasta, gotowości do udziału w kolejnych edycjach SBO, sposobów zachęcenia większej liczby mieszkańców miasta do głosowania oraz udziału w pracach nad konkretnymi projektami lub przyczynami niepodjęcia takich prac.

---

¹⁰ Wersje pytań z 2019 i 2020 różniły się między sobą, mimo iż były utworzone przez tego samego realizatora. W ankiecie ewaluacyjnej 2021 oraz 2022, w przypadku występujących różnic odnoszono się do wersji 2020. Bezpośrednią porównywalność uzyskano jedynie w odniesieniu do 10 pytań.

W badaniu sondażowym SBO 2022 wzięło udział 3553 respondentów, co jest znaczącym wzrostem w stosunku do badań z 2021 i 2020 roku, w których odpowiednio uczestniczyło 656 i 474 respondentów. Jednak liczebność próby jest tylko nieznacznie wyższa do tej, którą uzyskano trzy lata temu w edycji SBO 2019, kiedy wypowiedziało się 3297 respondentów.

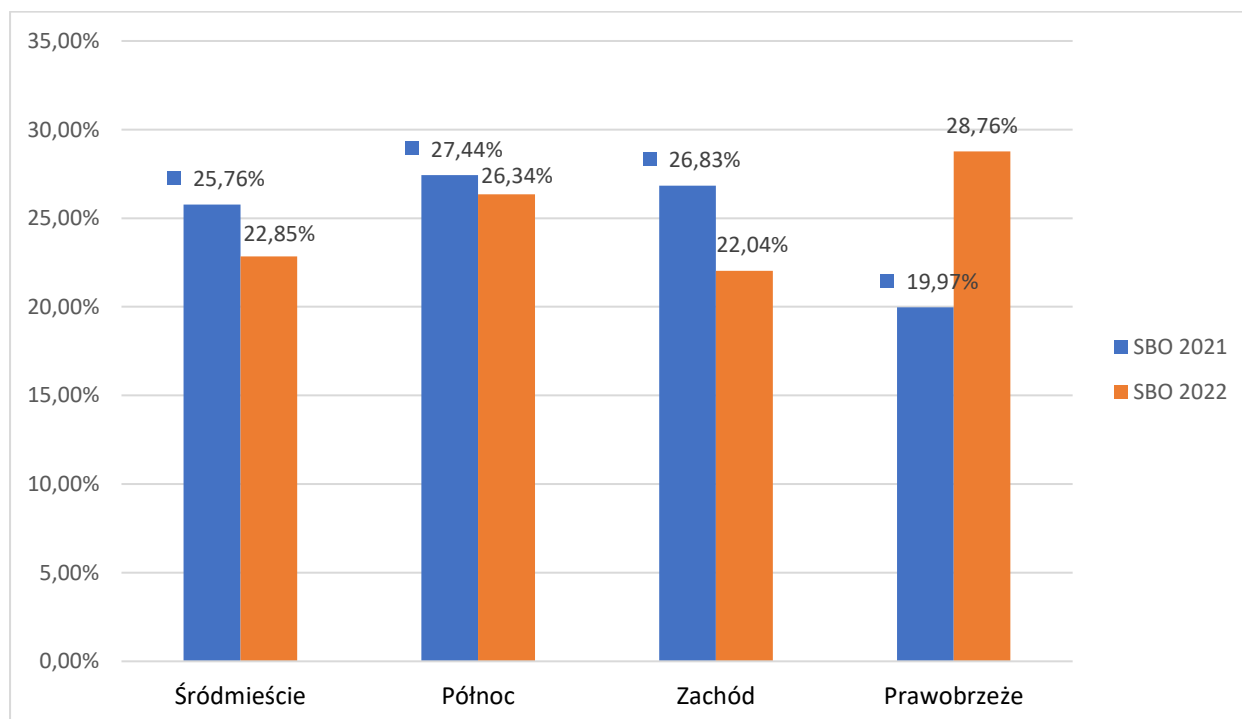
Spadek liczby osób wypełniających ankietę w poprzednich latach był związany z bardziej skomplikowanym sposobem głosowania w stosunku do wcześniejszych, co mogło zniechęcać do dalszego poświęcenia czasu głosujących na wypełnienie ankiety.

W dalszej części podrozdziału skoncentrujemy się na dynamice zmian opinii na temat Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego. Uzyskane wyniki będą prezentowane porównawczo w stosunku do ubiegłego roku, a także, jeśli istnieje taka możliwość, do lat wcześniejszych.

III.1.1. Cechy demograficzne respondentów

Struktura demograficzna respondentów ankiety pod względem płci różni się od struktury mieszkańców miasta bardzo nieznacznie. Podobnie jak w poprzedniej edycji SBO, blisko 54% badanych stanowiły kobiety (53,5% w SBO 2021). Tymczasem wśród mieszkańców miasta kobiety stanowią nieco mniejszy udział - 52,5% (2017). W stosunku do ubiegłorocznej edycji SBO, znacząco w edycji bieżącej wzrósł udział mieszkańców Prawobrzeża.

Wyk. 20. Miejsce zamieszkania respondentów.

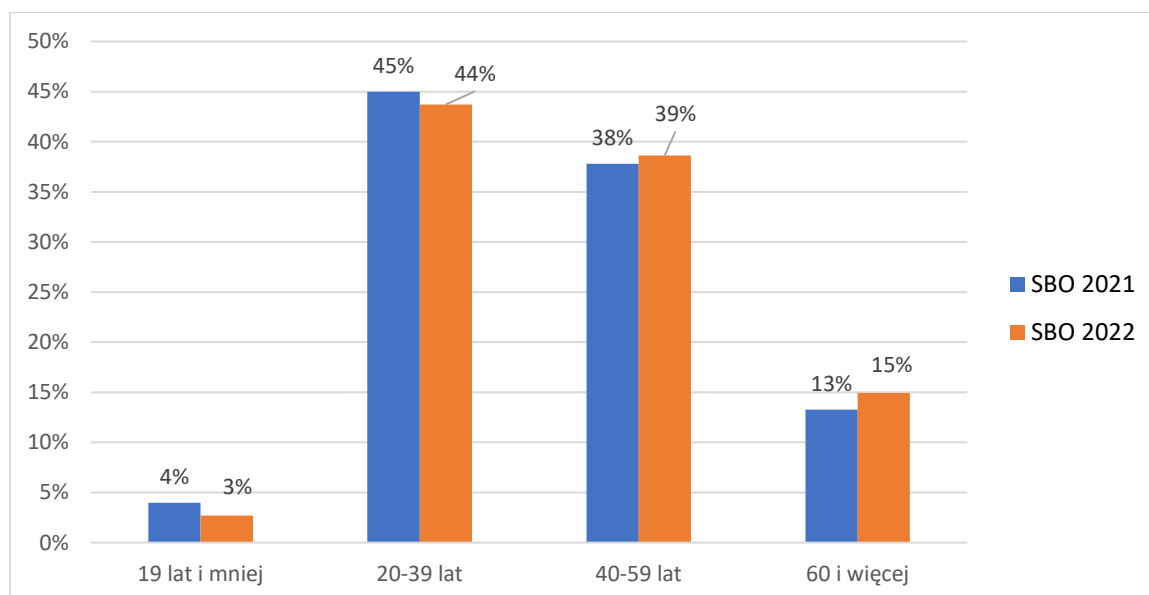

Źródło: obliczenia własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej SBO 2021, SBO 2022.

Porównując strukturę respondentów do rzeczywistej liczby mieszkańców można zauważyć, iż zdecydowanie najwyżej nadreprezentowani są mieszkańcy dzielnicy Szczecin – Północ. Choć liczba mieszkańców spośród wszystkich dzielnic jest tu najniższa – stanowią oni

jedynie 16% mieszkańców, to w ankiecie wzięło udział ponad 26% wszystkich respondentów. Ponownie mieszkańcy Śródmieścia oraz dzielnicy Zachód, którzy liczą łącznie ponad 60% mieszkańców miasta, są w badaniach reprezentowani przez mniej niż 45% respondentów. Podobnie nieadekwatny do rozkładu wieku mieszkańców (miasta) jest wiek respondentów.

Wyk. 21. Wiek respondentów.

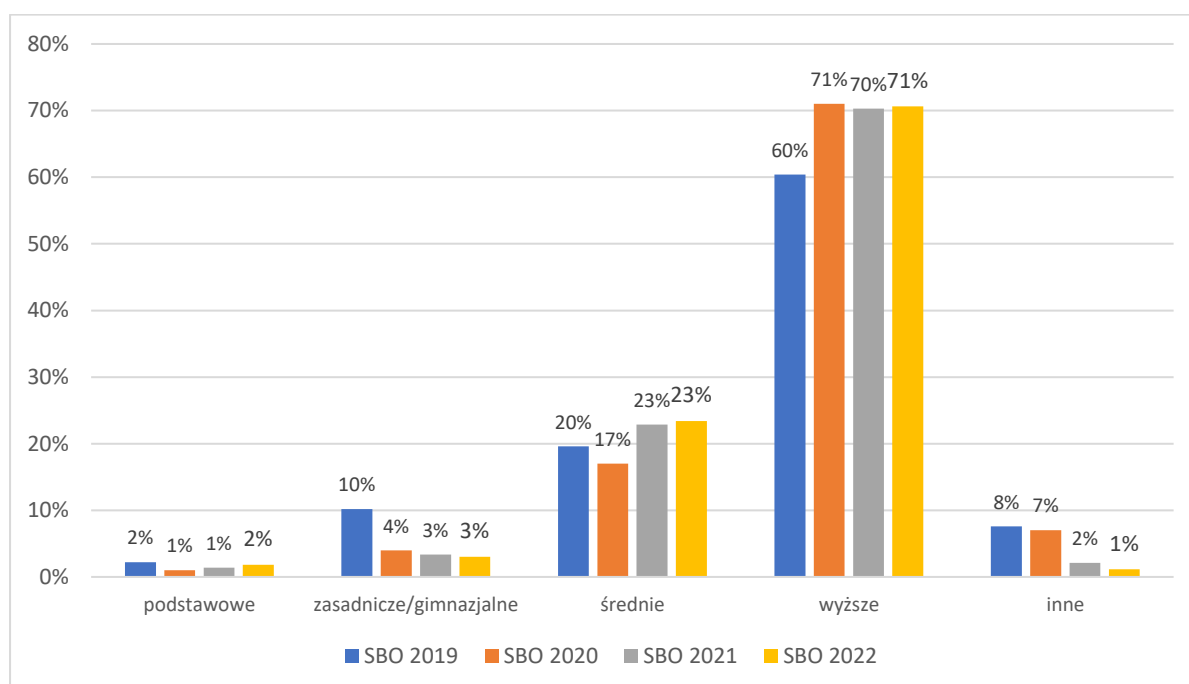

Źródło: obliczenia własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej SBO 2021, SBO 2022.

Podobnie jak w SBO 2021 nadreprezentacja badanych pod względem wieku dotyczy osób od 20 do 59 roku życia. O ile w badaniu osoby w tym wieku w obu edycjach stanowiły 83% ogółu respondentów, to wśród mieszkańców miasta stanowią oni jedynie 56%. Niska reprezentacja dotyczy przede wszystkim osób najmłodszych oraz starszych, powyżej 60 roku życia.

Pod względem wykształcenia wśród badanych dominują osoby z wykształceniem wyższym i średnim. Wśród wypełniających było bowiem 71% osób z wykształceniem wyższym i 23% z wykształceniem średnim. Utrzymująca się liczba osób wykształconych wśród respondentów jest tendencją występującą w całym badanym okresie czterech ostatnich edycji SBO, czyli od edycji SBO 2019 do SBO 2022. Może oznaczać to, że idea budżetu partycypacyjnego bliższa jest osobom o relatywnie wyższym wykształceniu.

Wyk. 22. Respondenci badania ewaluacyjnego według wykształcenia.

Źródło: obliczenia własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej SBO 2019, SBO 2020, SBO 2021, SBO 2022.

III.1.2. Źródła wiedzy o SBO oraz motywacje do uczestnictwa

O ile podstawowym źródłem informacji o SBO w ostatnich latach były strony internetowe nieprowadzone przez Urząd Miasta, to w bieżącej edycji nastąpił znaczny spadek korzystających z tego źródła informacji. Przez cały okres badania systematycznie wzrastał odsetek osób pozyskujących informacje ze strony internetowej miasta (głównie na www.sbo.szczecin.eu), także w edycji SBO 2021 wskaźnik poinformowania z tego źródła wyniósł 26%, a w bieżącej edycji - SBO 2022 - wskaźnik korzystających z tego źródła informacji osiągnął 27%, czyli tyle samo co wskaźnik odnoszący się do pozyskiwania

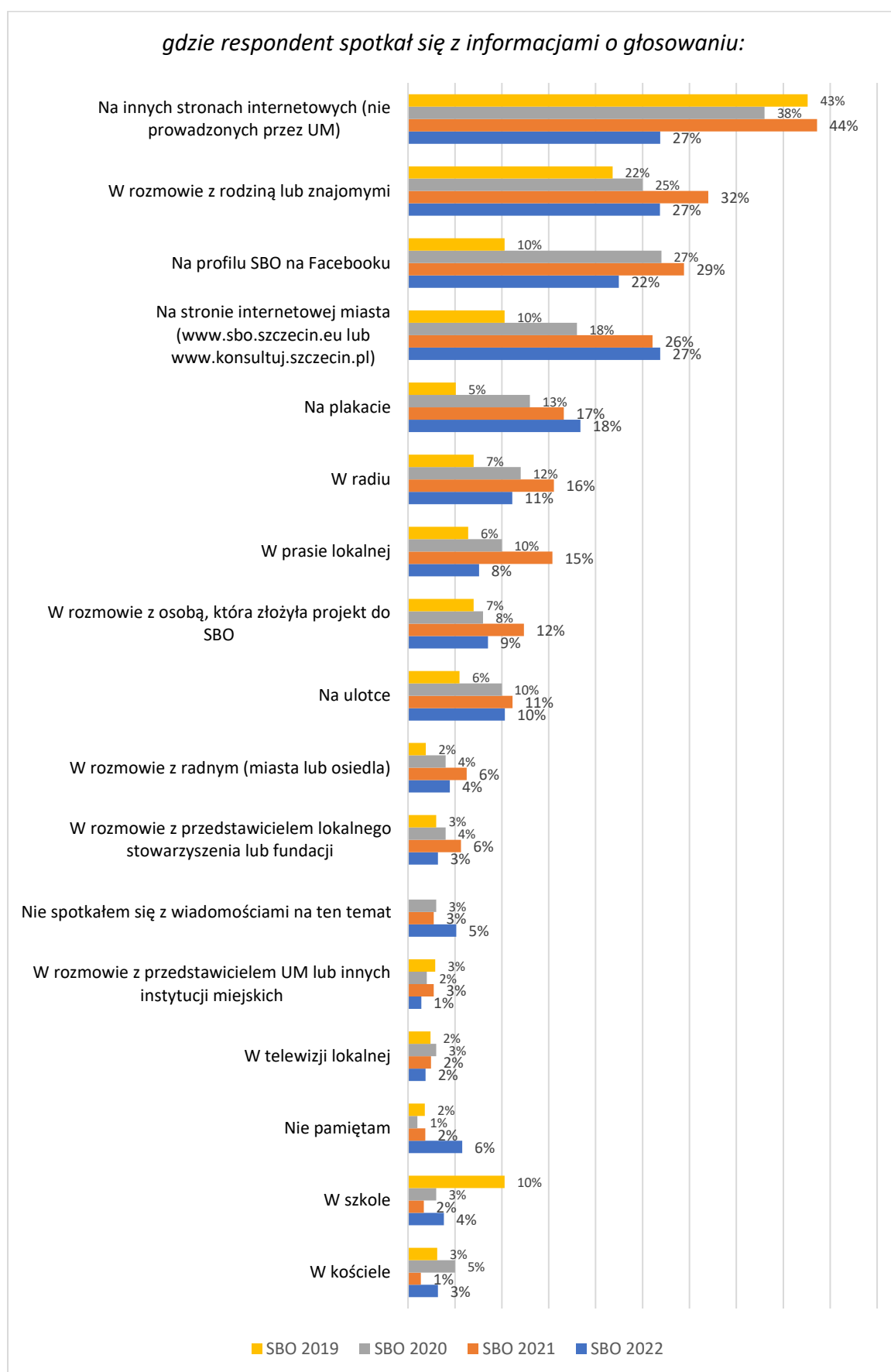
Wzrósł także odsetek osób wskazujących na pozyskiwanie informacji z plakatów (18%), ale jednocześnie zmalał w wielu innych obszarach: informacji radiowych (11%), lokalnej telewizji (2%), lokalnej prasie (8%), a także w kościele (3%).

W stosunku do ubiegłego roku, maleje wpływ bezpośredni: wpływ osób składających projekt (9%), radnych (4%), przedstawicieli lokalnych stowarzyszeń (3%), przedstawicielami UM (1%) jest mniejszy niż we wcześniejszych edycjach.

Generalnie, w bieżącej edycji SBO wskaźniki dotyczące źródeł informacji o SBO w stosunku do ubiegłorocznej edycji zmalały niemal we wszystkich kategoriach. Tym samym wzrósł odsetek osób, które „nie pamiętają” skąd powzięły informacje na temat SBO. W tegorocznym badaniu osoby takie stanowiły 6%, podczas gdy w latach poprzednich stanowiły 1-2% ogółu badanych.

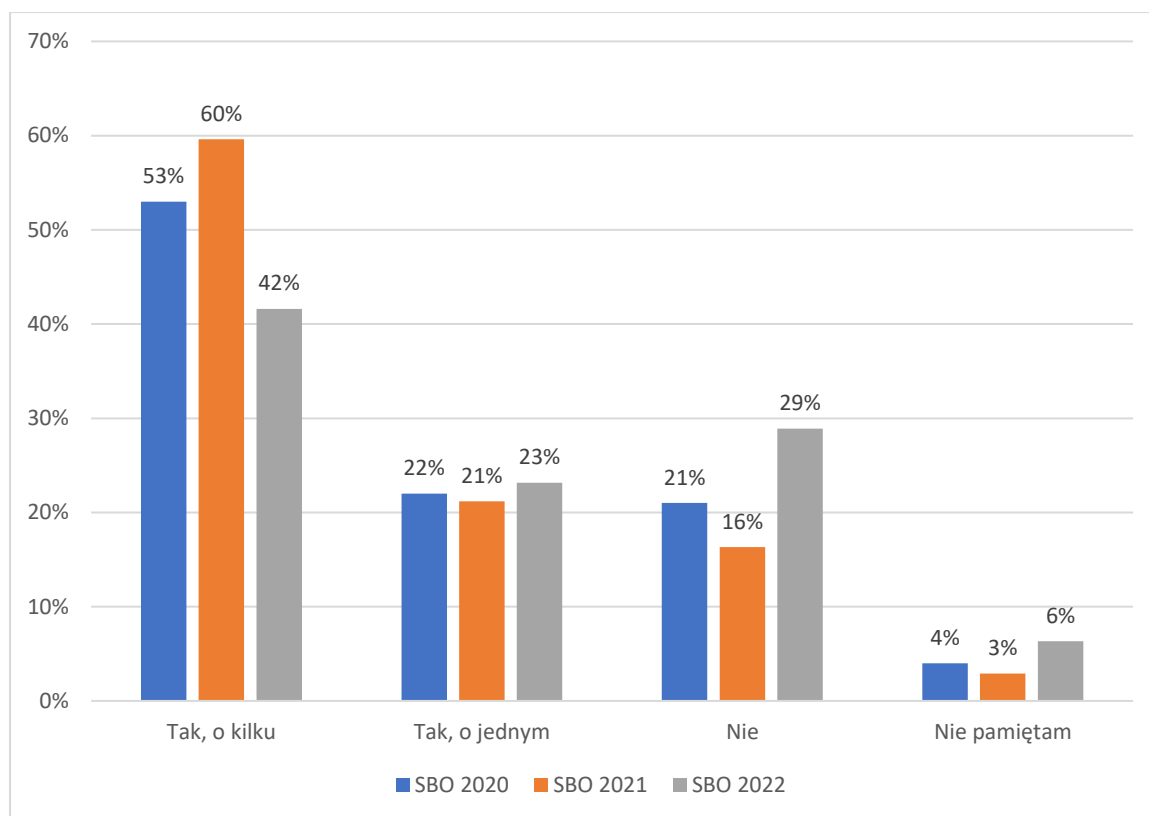
Wyk. 23. Źródła informacji o SBO.

Źródło: obliczenia własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej SBO 2019, SBO 2020, SBO 2021, SBO 2022.

Wraz z obniżonym poziomem deklarowanego dostępu do informacji, respondenci wykazali się słabszą znajomością konkretnych projektów jeszcze przed przystąpieniem do głosowania w bieżącej edycji niż w edycji poprzedniej.

Wyk. 24. Wiedza o liczbie zgłoszonych projektów przed przystąpieniem do głosowania.

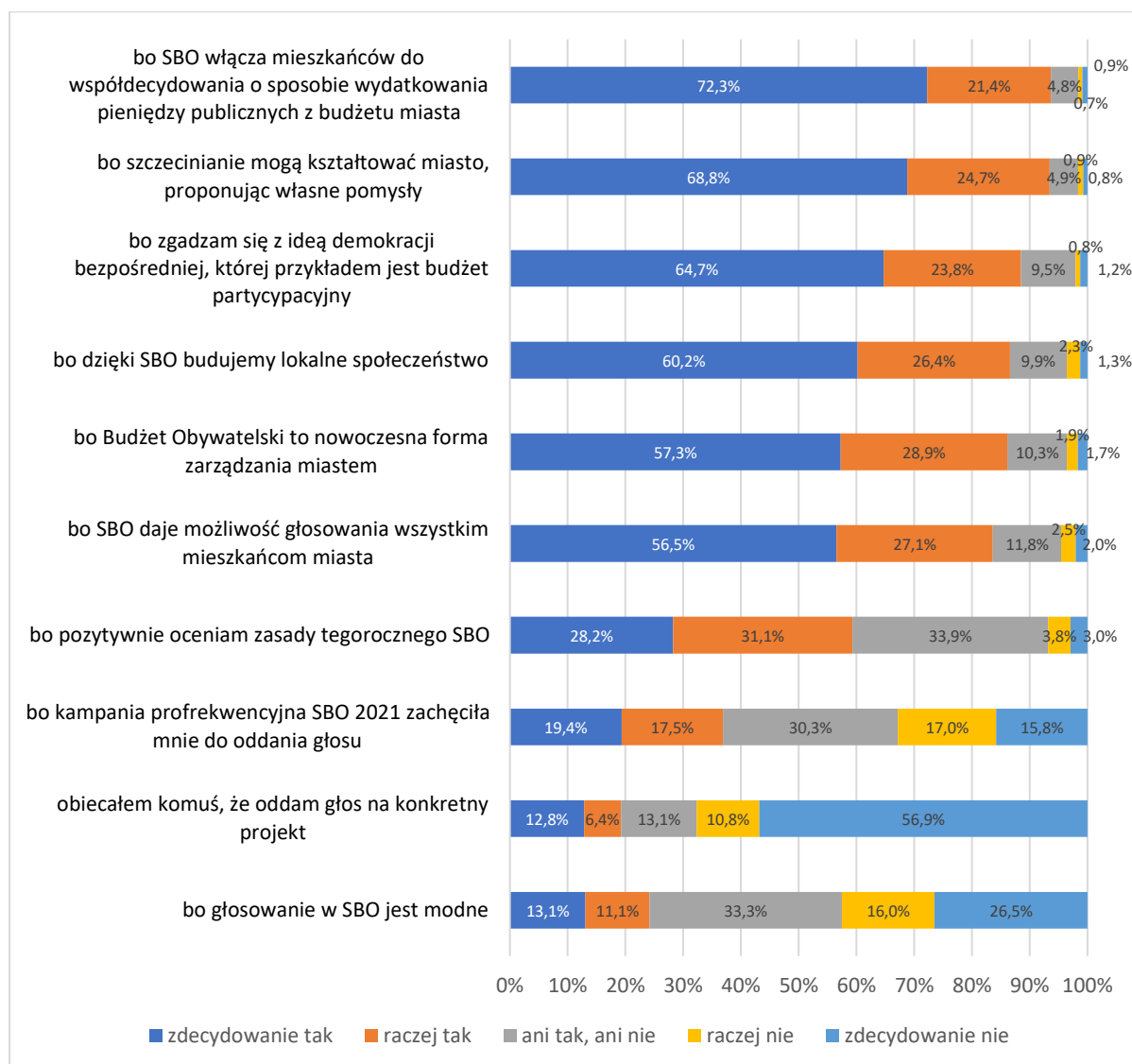
Źródło: obliczenia własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej SBO 2020, SBO 2021, SBO 2022.

W bieżącej edycji znacznie zmalała wiedza na temat zgłaszanych projektów, co automatycznie spowodowało wzrost odsetka osób, które nic nie wiedziały o zgłaszanych projektach (29% w stosunku do 16% z SBO 2021).

Na wykresie można dostrzec, że różnice te odnosiły się także do znajomości kilku projektów. O ile w poprzedniej edycji 60% respondentów deklarowało wiedzę o kilku projektach, to w bieżącej edycji jest to zaledwie 42% respondentów.

Bardzo interesujące są uzyskane odpowiedzi na pytanie dotyczące motywów wzięcia udziału w głosowaniu (rozkład odpowiedzi na pytanie: „Proszę określić, które z poniższych czynników i w jakim stopniu miały wpływ na Pana/Pani udział w głosowaniu?”).

Wyk. 25. Motywy uczestniczenia w głosowaniu.

Źródło: obliczenia własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej SBO 2022.

Interesujące są zwłaszcza dominujące motywacje prospołeczne. Najwyższą pobudką udziału w głosowaniu było przekonanie, że „SBO włącza mieszkańców do współdecydowania o sposobie wydatkowania pieniędzy publicznych”. Ponad 72% respondentów stwierdziło, że „zdecydowanie” takie było ich przekonanie. Niewiele niższy jest odsetek osób, które podkreślają fakt, że „szczerinianie mogą kształtować miasto” czy „zgadzają się z ideą demokracji bezpośredniej, której przykładem jest budżet partycypacyjny”.

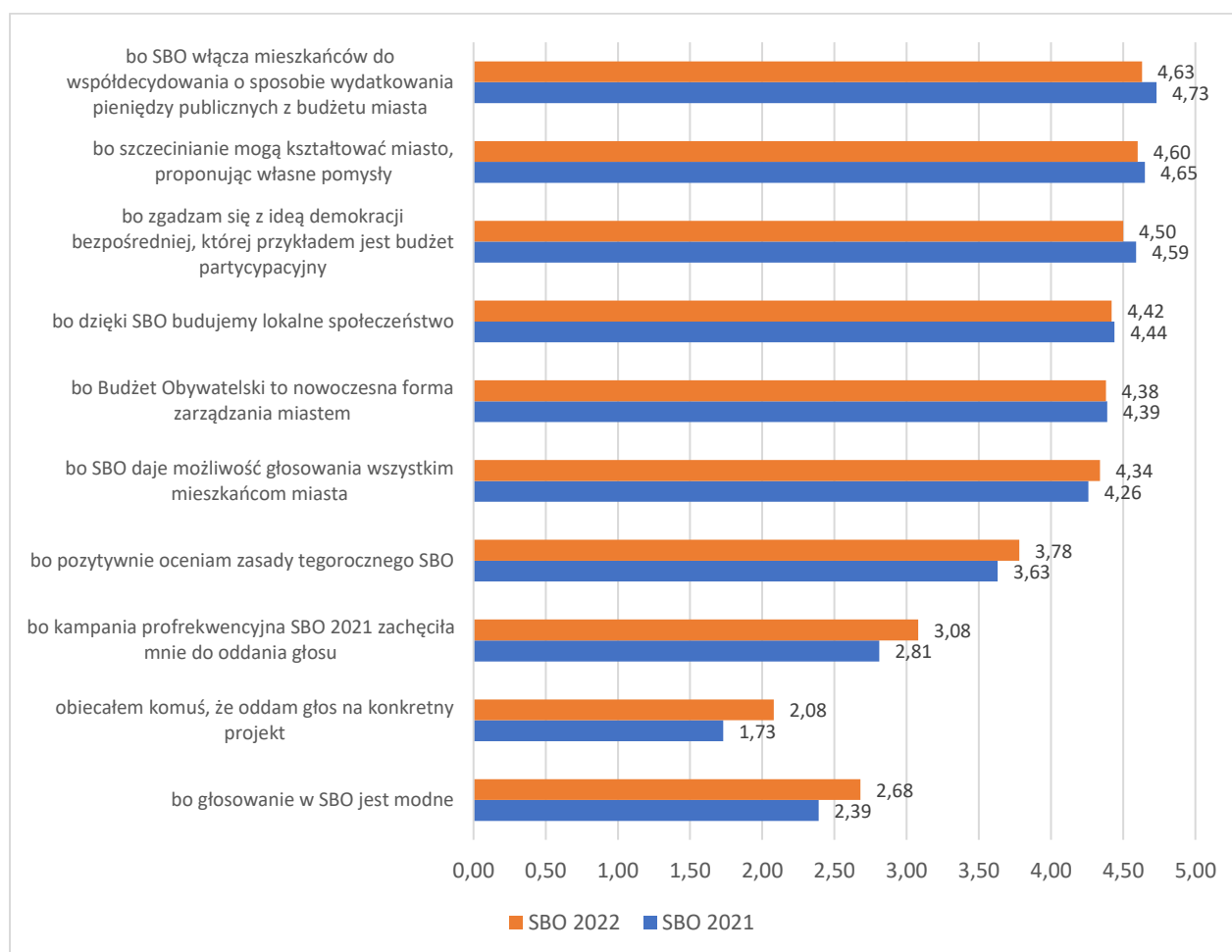
Powyżej 50% odpowiedzi „zdecydowanie tak” odnosi się jeszcze wobec trzech innych motywów: „budowania lokalnego społeczeństwa”, „budżet obywatelski to nowoczesna forma zarządzania miastem” oraz „SBO daje możliwość głosowania wszystkim mieszkańcom”.

Mniejsze uznanie uzyskało zdanie, że „pozytywnie oceniam zasady tegorocznego SBO”. Tu odpowiedzi pozytywne stanowią około 60% wszystkich opinii. Jeszcze mniejsze

uznanie znalazły motywy wskazujące na „zachęcającą kampanie promocyjną” – jedynie 37% pozytywnych wskazań oraz „obietnicę oddania głosu” – 16% pozytywnych opinii. Zresztą właśnie w odniesieniu do tego pytania było najwięcej ocen negatywnych – blisko 70%.

Wykres 25 prezentuje różnice pomiędzy wskazywanymi motywami głosowania w SBO 2021 oraz SBO 2022.

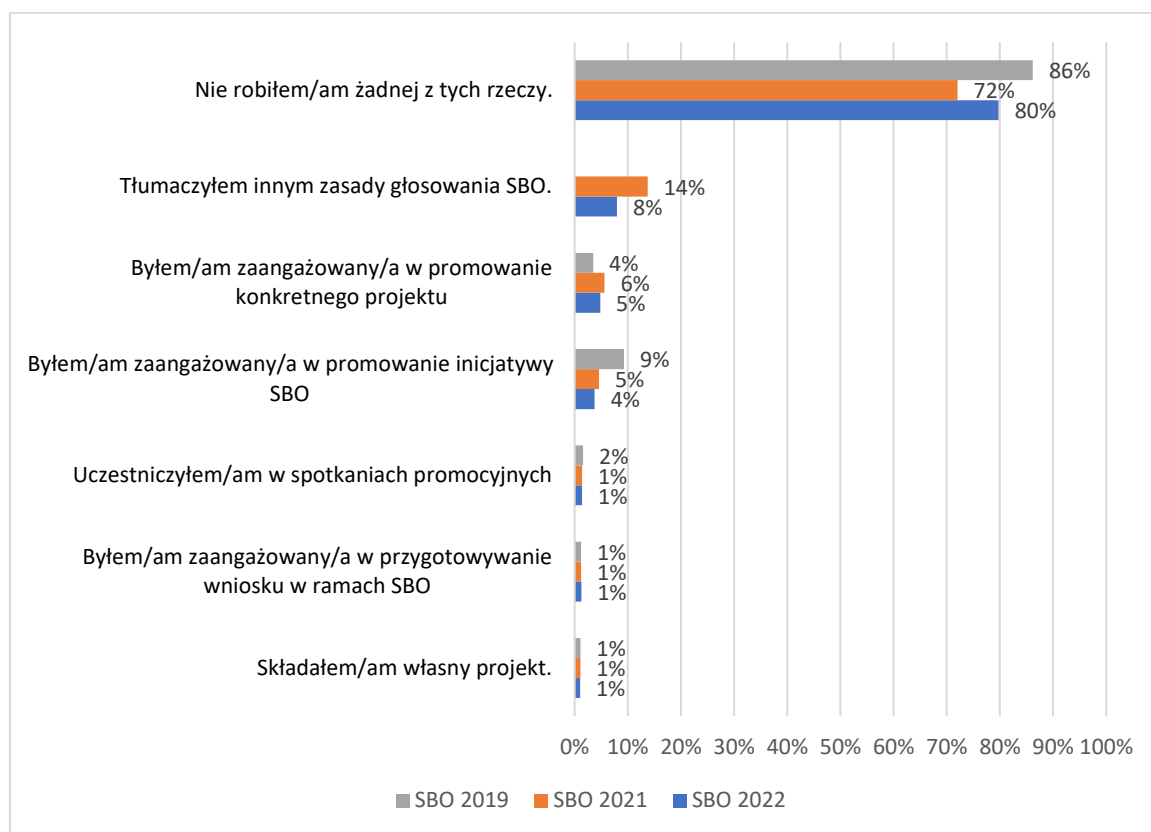
Wyk. 26. Motywy uczestnictwa w głosowaniu w SBO 2021 i SBO 2022.

Źródło: obliczenia własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej SBO 2021, SBO 2022.

Prezentowane wartości są średnimi ważonymi: dla opinii zdecydowanie tak przyjęto wartość 5, raczej tak – 4, ani tak, ani nie – 3, raczej nie – 2, zdecydowanie nie – 1. Wartość średniej może więc wahać się pomiędzy 5 a 1. Na wykresie możemy zaobserwować, że znaczenie poszczególnych motywów nie zmieniła się w stosunku do ubiegłorocznej edycji. Przede wszystkim nie zmieniła się hierarchia motywów.

Wyk. 27. Deklaracje respondentów dot. zaangażowania w SBO 2022, SBO 2021 oraz SBO 2019.

Źródło: obliczenia własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej SBO 2022, SBO 2021 oraz SBO 2019.

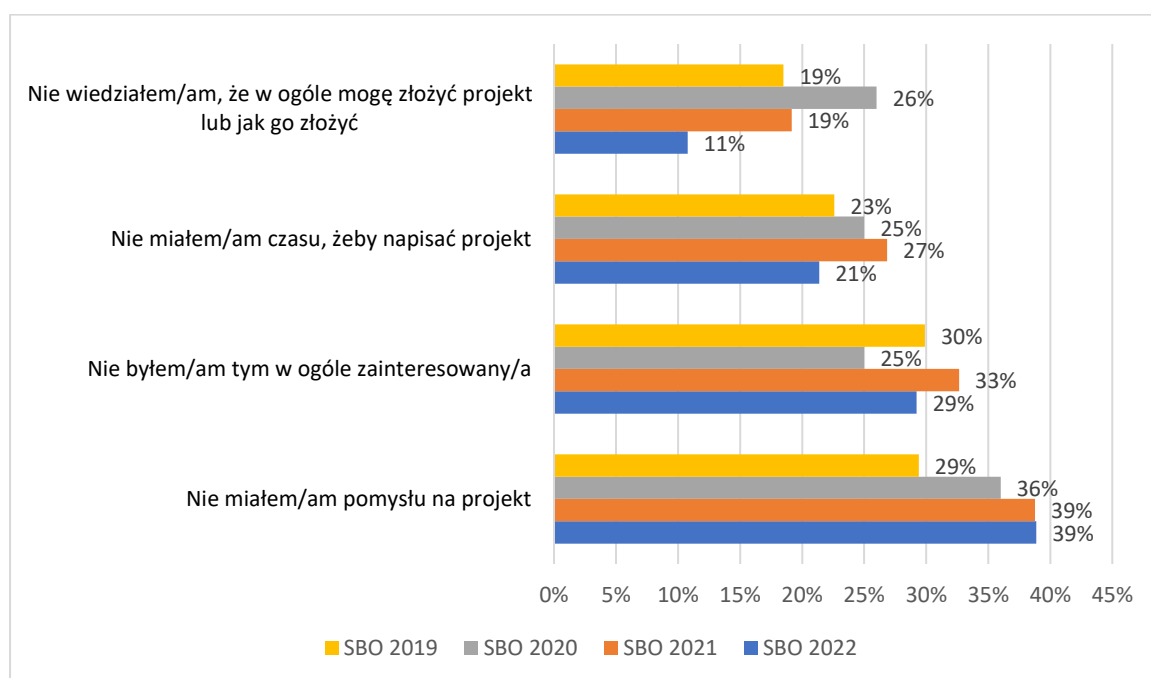
Tegoroczni uczestnicy głosowania w nieco mniejszym stopniu niż przed rokiem, a bardziej niż przed dwoma laty zaangażowali się w działania związane z SBO. Wyjątek stanowiło zaangażowanie w promocję projektów, co wiązać można z ograniczeniami aktywności związanymi z pandemią.

II.1.3. Kwestia aktywizacji mieszkańców

Jedynie 15 respondentów brało udział w pracach nad projektami – 8 osób przygotowywało projekt samodzielnie, a 7 osób pracowało nad projektami zespołowo. Można przyjąć, że liczba ta odpowiada rzeczywistemu zaangażowaniu mieszkańców miasta w aktywne działania partycypacyjne, ale to oznacza, że tego rodzaju zaangażowanie można określić jako śladowe, jednostkowe. Co w takim razie należy zrobić, aby aktywność mieszkańców w opracowywaniu projektów SBO była większa?

Zapytaliśmy respondentów o przyczyny niezgłaszania przez nich swoich własnych projektów. Odpowiedzi na to pytanie prezentuje wykres nr 27.

Wyk. 28. Przyczyny niepodjęcia działań projektowych związanych z SBO 2019-2022.

Źródło: obliczenia własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej SBO 2019, SBO 2020, SBO 2021, SBO 2022.

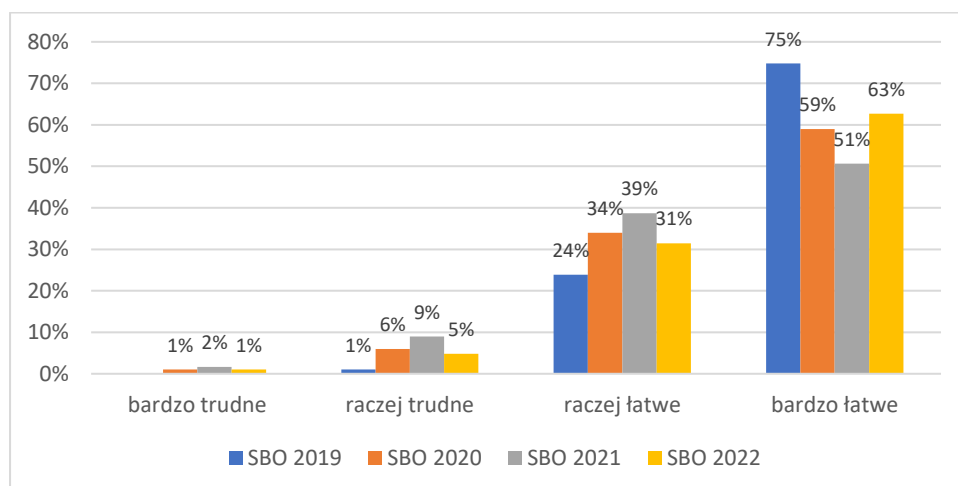
Z przedstawionych danych wynika, że sytuacja w odniesieniu do opracowywania nowych projektów nie uległa zmianie. Z każdą edycją SBO wzrasta odsetek osób, które przyznają, że nie mają pomysłu na projekt albo nie wiedzą jak się do tego zabrać.

II.1.4. Przebieg głosowania

Głosowanie on-line, jak wynika z wypowiedzi swobodnych respondentów, było dość trudne dla głosujących. Głosujący musiał podać kilka danych, które mogły wymagać sięgnięcia po dokumenty. Konieczne było też autoryzowanie kodu podawanego SMS-em na telefon. Wreszcie, wobec puli ogólnomiejskiej i osiedlowej, należało wyszukać odpowiedni projekt i właściwie podzielić posiadane punkty. Opinii takich nie potwierdzają jednak dane liczbowe.

Zwróćmy uwagę, że w SBO 2019 aż 75% badanych stwierdziło, że głosowanie było „bardzo łatwe”. W edycji SBO 2020 tak twierdzących osób było już mniej (59%), a w SBO 2021 jeszcze mniej (51%). Ten niekorzystny trend zmienił się dopiero w tegorocznej edycji – 63% badanych uznało, że głosowanie było „bardzo łatwe”. Patrząc z drugiej strony zestawienia widzimy, że w SBO 2019 liczba osób określających głosowanie jako „bardzo trudne” była zaniedbywalna, poniżej 1%, to już w edycji SBO 2022 osób takich było nieco ponad 1%, co łącznie z odpowiedziami „raczej trudne” daje 6% głosujących. Jest to znacznie mniej niż rok temu, kiedy więcej niż co 10-ty respondent miał trudności w głosowaniu on-line.

Wyk. 29. Ocena trudności w głosowaniu.

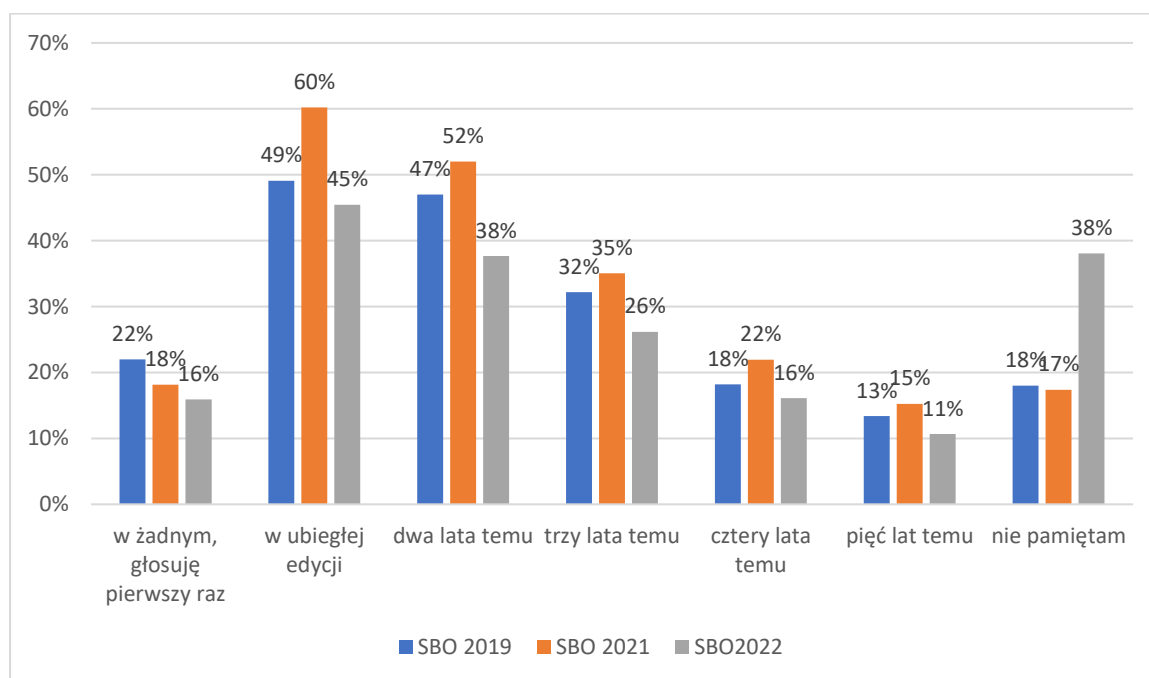

Źródło: obliczenia własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej SBO 2019, SBO 2020, SBO 2021, SBO 2022.

Liczba głosujących w SBO ulega ciągłej fluktuacji. Przez szereg lat frekwencja malała, aż osiągnęła najniższy poziom w głosowaniu na SBO 2019 (21591 osób). Jednak w kolejnej edycji frekwencja wzrosła do 31 690 głosujących. W edycji SBO 2021 frekwencja nieznacznie spadła i wyniosła 28928 głosujących. Znacznie zmalała liczba głosujących on-line w tegorocznej edycji – SBO 2022. W głosowaniu internetowym wzięło udział 23309 osób.

W tegorocznej edycji 45% głosujących brało także udział w głosowaniu przed rokiem, 36% przed dwoma laty, a 26% trzy lata temu.

Wyk. 30. Udział w poprzednich edycjach głosowania na SBO.

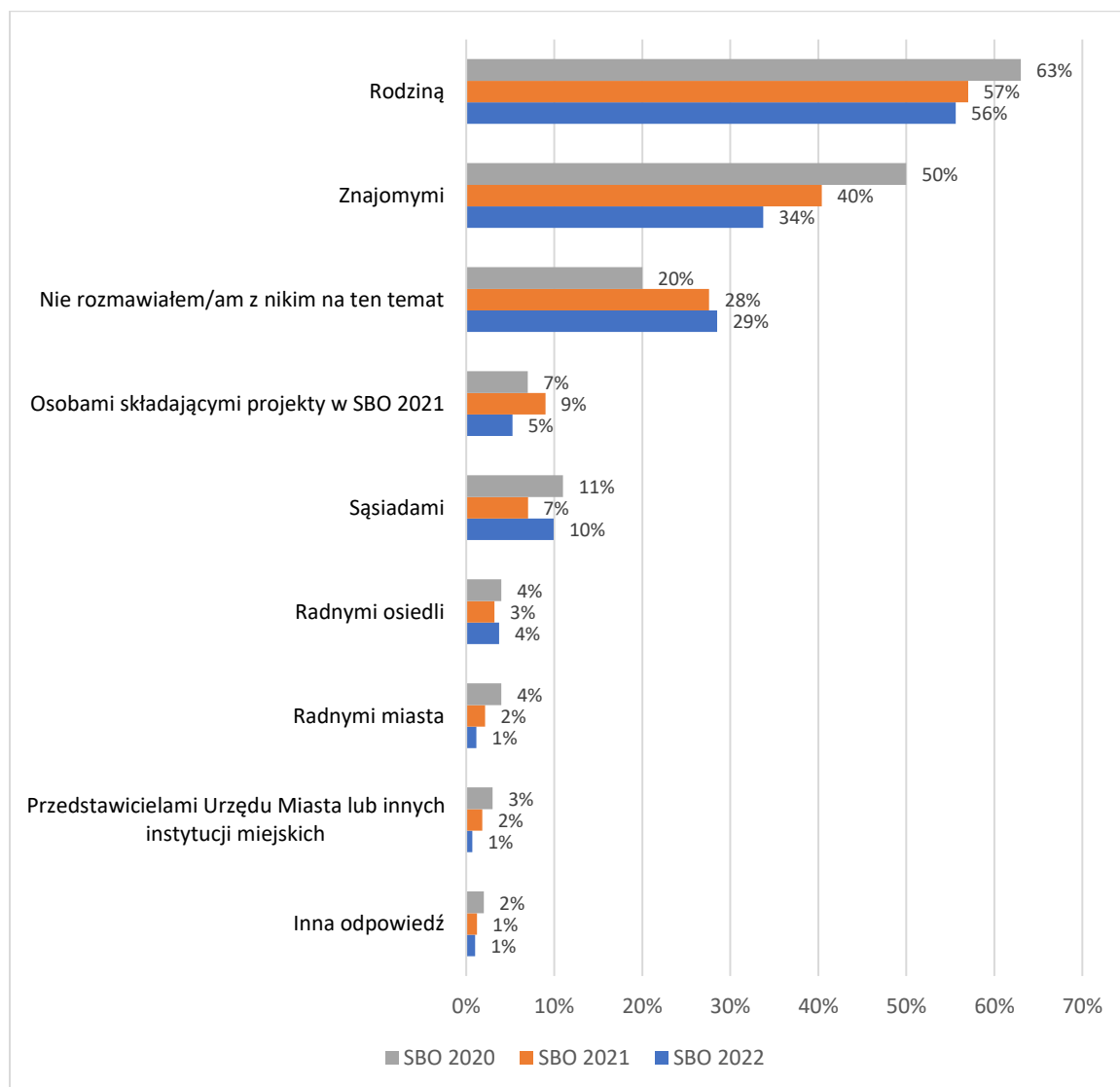

Źródło: obliczenia własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej SBO 2019, SBO 2021 oraz SBO 2022.

Na wykresie 29. porównujemy te dane ze wskaźnikami dotyczącymi SBO 2019 i SBO 2021. Wyraźnie możemy tu zaobserwować, że „trzon” głosujących jest coraz bardziej stabilny.

Respondentom zadano także pytanie dotyczące konsultowania oddania głosów w SBO 2021. Zadano pytanie: „Z kim rozmawiał/a Pan/i o projektach zgłoszonych do SBO przed oddaniem swojego głosu?”.

Wyk. 31. Osobiste konsultacje nt. zgłoszonych projektów.

Źródło: obliczenia własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej SBO 2020, SBO 2021 oraz SBO 2022.

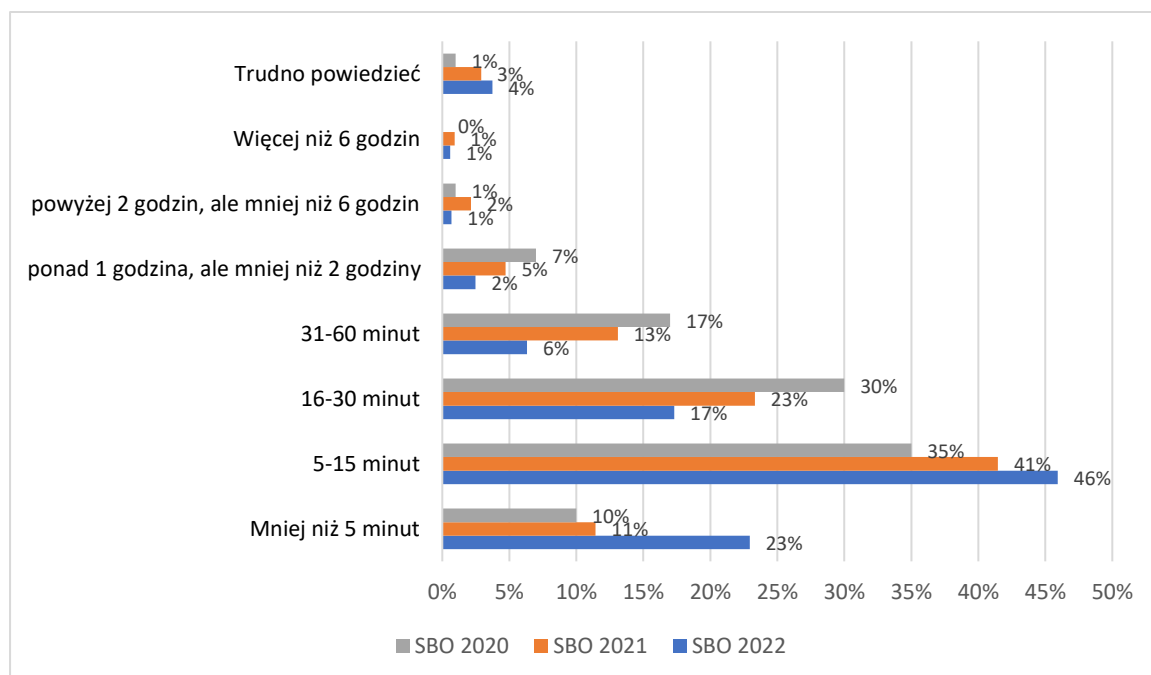
Porównując uzyskane rozkłady odpowiedzi do wyników do poprzednich edycji (SBO 2020, SBO 2021) możemy zauważyć, że dość znacznie zmalała liczba osób konsultujących się z innymi osobami, zarówno w rodzinie (1-6% spadek), jak i znajomymi (spadek o 6-10%). Aż 29% badanych twierdzi, że nie rozmawiało na temat wyboru projektów z nikim.

Wreszcie ostatnia kwestia o charakterze technicznym: czas zastanawiania się nad wyborem projektów. Podobnie jak przed rokiem, respondenci głosowaniu najczęściej poświęcali od 5 do 15 minut (41% w 2021, 46% w 2022 r.). Zmniejszył się odsetek osób

poświęcający czas na głosowanie w przedziale czasowym od 16 do 30 minut, w SBO 2021 było to 23%, w tegorocznej edycji: 17%. Jeśli zsumujemy wskazania do 15 minut, to okaże się, że w tegorocznej edycji w takim czasie zmieściło się 69% głosujących, podczas gdy w poprzednich edycjach 45 i 55%.

Wyk. 32. Czas poświęcony na zapoznanie się z projektami przed głosowaniem.

Źródło: obliczenia własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej SBO 2020, SBO 2021 oraz SBO 2022.

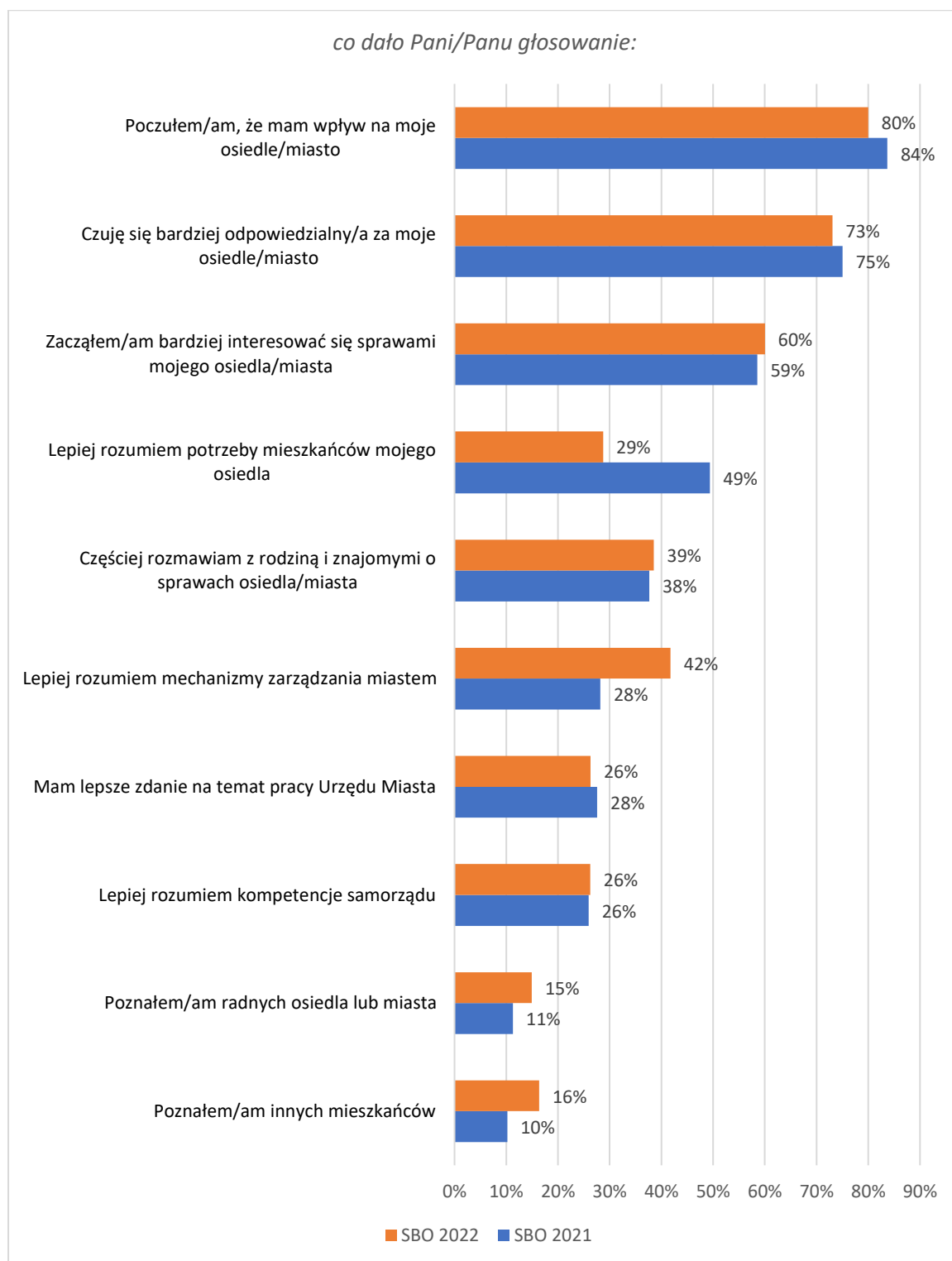
III.1.5. Ocena głosowania

Udział w głosowaniu wymagał od mieszkańców miasta dużego zaangażowania. Do tego procesu należało się odpowiednio przygotowywać, zbierać informacje, podejmować decyzje. Głosujący, podobnie jak wnioskodawcy, mieli wobec głosowania określone oczekiwania i nadzieje. Jak ocenili swój udział zaraz po głosowaniu?

Korzyści z wzięcia udziału w głosowaniu mają przede wszystkim wymiar psychologiczny. 80% głosujących „poczuło, że ma wpływ na swoje miasto”, 73% „czuje się bardziej odpowiedzialnym za własne osiedle”, 60% respondentów „zaczęło się bardziej interesować sprawami osiedla/miasta”. Wreszcie 42% respondentów stwierdziło, że „lepiej rozumiem mechanizmy zarządzania miastem”.

Udział w głosowaniu SBO 2022 wpłynął nawet na „częstsze rozmowy ze znajomymi i rodziną o sprawach osiedla/miasta” u dalszych 39% respondentów. O „lepszym rozumieniu potrzeb mieszkańców miasta” twierdzi 29% respondentów. Mało tego, 26% badanych „ma lepsze zdanie na temat pracy Urzędu Miasta”. Jeśli rzeczywiście, 26% głosujących dzięki SBO 2022 „lepiej zrozumieli kompetencje samorządu”, a do tego poznali radnych i innych mieszkańców miasta, to efekty realizacji SBO są naprawdę imponujące.

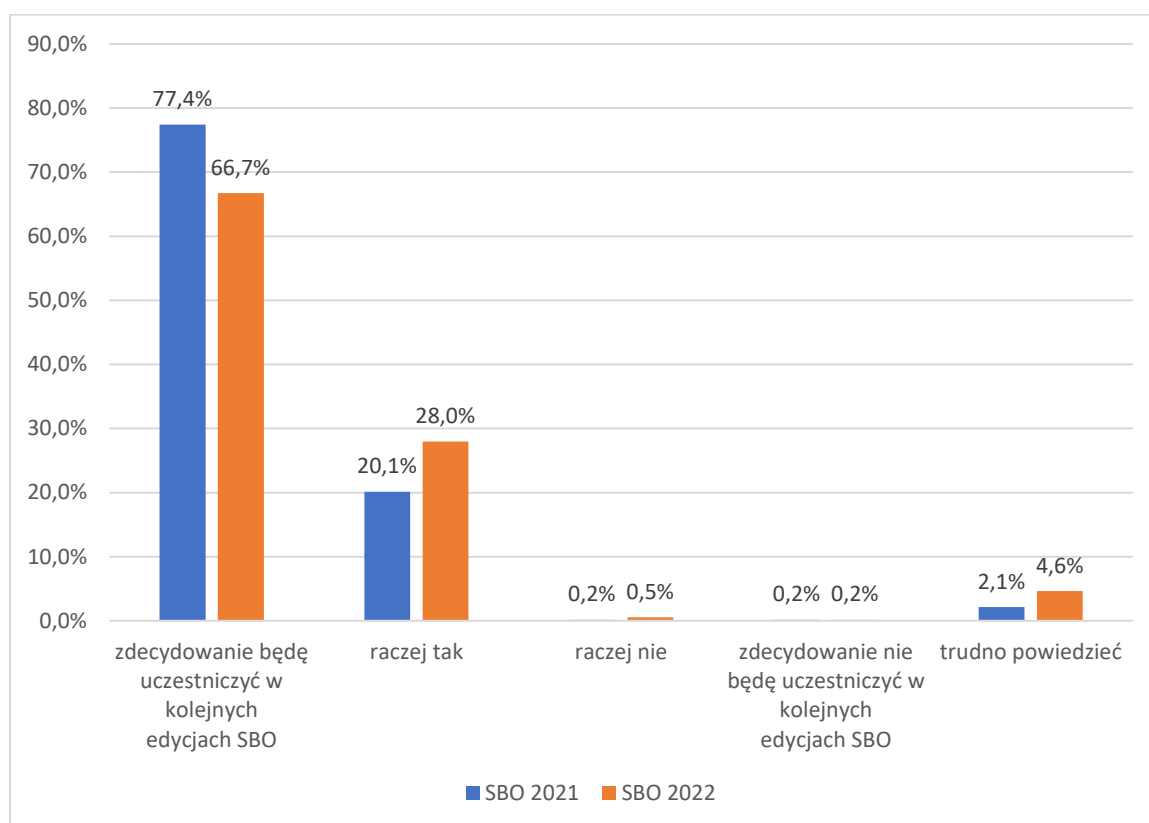
Wyk. 33. Znaczenie głosowania dla mieszkańców miasta.

Źródło: obliczenia własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej SBO 2021, SBO 2022.

Być może z tego powodu zdecydowana większość respondentów jest gotowa uczestniczyć w kolejnych edycjach SBO (zob. wykres nr 33)

Wyk. 34. Gotowość do udziału w kolejnych edycjach SBO.

Źródło: obliczenia własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej SBO 2021, SBO 2022.

Odsetek osób, który deklaruje brak gotowości do głosowania w następnej edycji nie przekracza nawet pół procenta. Deklaracje przyszłego akcesu złożyło ponad 66% badanych w sposób zdecydowany, a dalsze 28% w formie prawdopodobnej.

W stosunku do roku ubiegłego wzrosła liczba osób zastanawiających się nad udziałem w kolejnej edycji SBO. O ile w ubiegłym roku osób takich było nieco ponad 2%, to w tym roku było takich osób już ponad 4,5%.

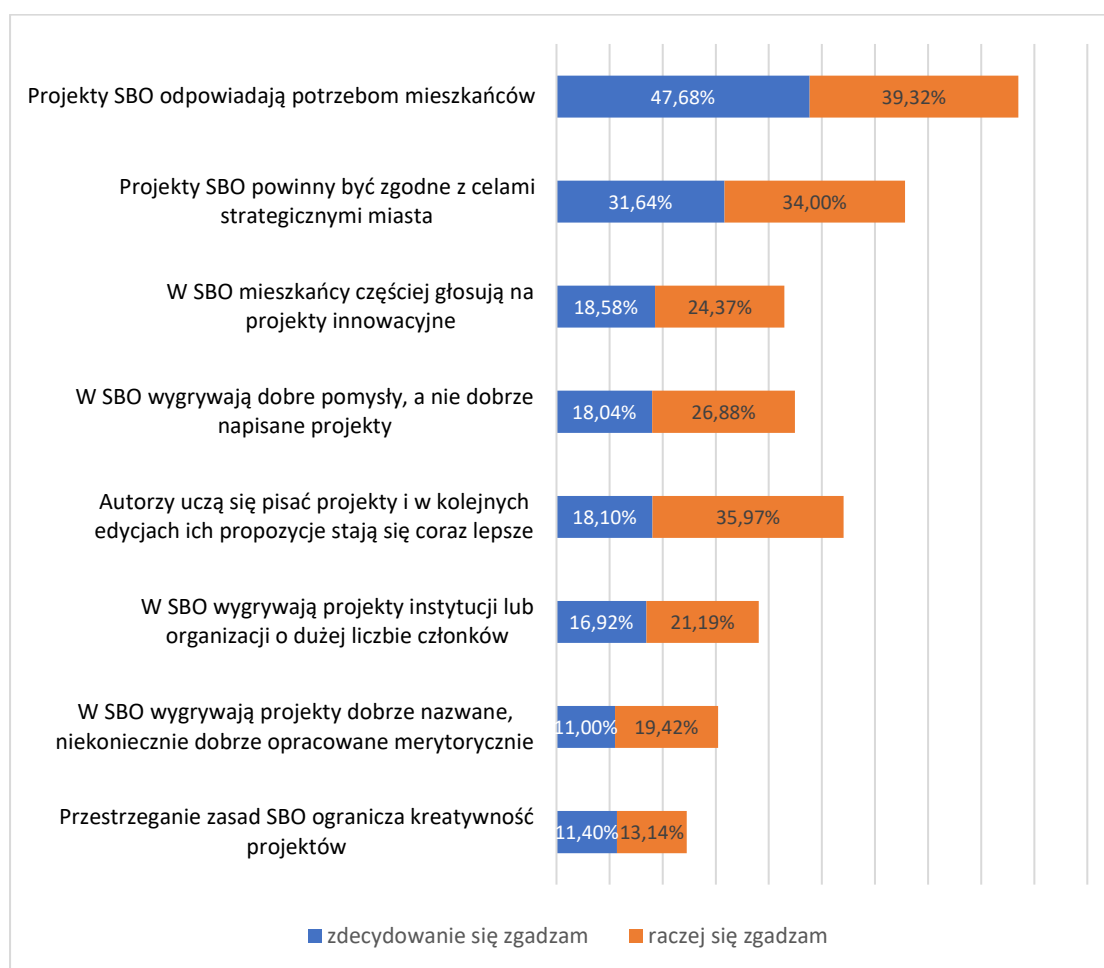
III.1.6. Propozycje zmian w przyszłych edycjach SBO

Podobnie jak w ubiegłym roku, respondenci dokonali oceny projektów pod względem zaproponowanych kryteriów.

Najliczniej głosujący opowiedzieli się za projektami służącymi mieszkańcom (87% pozytywnych ocen), a także za zgodnością projektów z celami strategicznymi miasta (66% pozytywnych wskazań). Ponad połowa badanych zgodziła się także ze stwierdzeniem, że „autorzy uczą się pisać projekty i w kolejnych edycjach ich propozycje są coraz lepsze”.

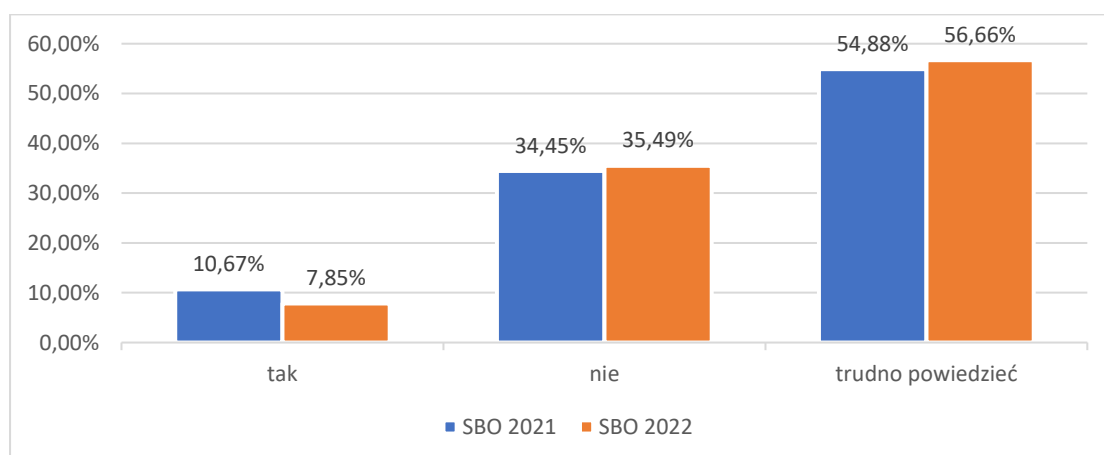
Opinie prowokacyjne nie znalazły uznania u respondentów, a zwłaszcza stwierdzenie, że przestrzeganie zasad SBO ogranicza kreatywność projektów - poniżej 26% opinii zgadzających się z takim poglądem.

Wyk. 35. Oczekiwania badanych wobec projektów.

Źródło: obliczenia własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej SBO 2022.

Wyk. 36. Ocena konieczności przeprowadzenia zmian w sposobie głosowania.

Źródło: obliczenia własne na podstawie ankiety ewaluacyjnej SBO 2021 i SBO 2022.

W tegorocznej edycji odsetek osób uważających, że należy wprowadzić zmiany w sposobie głosowania na SBO jest niższy od ubiegłorocznego. O ile w SBO 2021 11%

respondentów było zdania, że takie zmiany należy wprowadzić, to w tegorocznej edycji jedynie 8%. Nadal większość respondentów w tej kwestii nie ma swojego zdania (57%).

III.2. Ocena funkcjonowania i postulowane zmiany w SBO

III.2.1. Uwagi wstępne

Niniejszy podrozdział powstał w oparciu o wypowiedzi członków zespołów społecznych SBO oraz swobodnych wypowiedzi mieszkańców miasta wyrażonych w ankiecie internetowej. Edycje SBO 2021 oraz SBO 2022 przebiegały według tych samych zasad i procedur. Z tego względu tegoroczne oceny i postulaty respondentów niewiele się różnią od tych zeszłorocznych. Co więcej, właściwie nie ma zasadniczych różnic pomiędzy wypowiedziami członków zespołów społecznych a wypowiedziami respondentów ankiety internetowej. Wobec tego stanu rzeczy, wszelkie informacje cytowano „in extenso” uznano za równoważne i odstąpiono od wskazywania ich źródła. W ten sposób opracowanie wypowiedzi uczestników nadania **przyjęło formę „mapy myśli”**, w której każdy pomysł ma tę samą wagę, choć – co oczywiste – dobór „myśli” jest subiektywny i obciąża jedynie autorów opracowania.

III.2.2. Ograniczenia

- *Wprowadziłabym katalog lub zakres tematyczny projektów w celu zapobieżenia takim pomysłom jak pomnik Krzysztofa Jarzyny*
- *W komisjach nie powinny zasiadać osoby, które składają projekt w SBO oraz regulamin powinien jasno mówić, że nie każdy z komisji sobie inaczej interpretuje przepisy*
- *Uniemożliwić składanie projektów przez duże organizacje, typu pogoń, czy prywatne biznesy podszyte pod organizacje społeczne, a także przez samych radnych, którzy mają inne możliwości realizacji swoich pomysłów.*
- *Wykluczyć Radnych Osiedli i powiązanych ludzi z miastem. Np. Pan Radny z Majowego przy współpracy z Spółdzielnią Dąb zgłasza projekty na terenie Spółdzielni. Spółdzielnia drukuje ładne ulotki a dozorczyńie roznoszą po Osiedlu i wkładają do każdej skrzynki. Czy zwykły obywatel jest w stanie wygrać z taką Spółdzielnią?*
- *Teren musi być własnością Miasta.*
- *Dopuszczane powinny być tylko projekty nie mające w tle zarabiania pieniędzy przez podmioty które je piszą. Powinny być darmowe i ogólnodostępne i przyczyniać się do uatrakcyjniania Szczecina i dostępności dla wszystkich mieszkańców miasta.*
- *Wylimitować składanie projektów w stylu remont ulicy czy chodnika. To typowe zadania miasta i SBO nie powinien go wyręczać w tym.*
- *Odciąć wsparcie projektów komercyjnych (vide wygrana KS Arkonka swego czasu), odciąć projekty którymi powinno zająć się miasto (remonty szkół, tworzenie ścieżek rowerowych, etc.), dodać konsekwencje braku realizacji projektu, które musi ponieść miasto.*
- *Radni nie powinni podważać wyborów ludzi na SBO i ich blokować ;)*
- *Zakaz składania projektów infrastruktury miasta typu ścieżki rowerowe, naprawa chodników, budowa parkingów, przestanków itp., bo to powinny być robione rzeczy z istniejących instytucji odpowiedzialnych za infrastrukturę drogową.*

- *Sposób nagradzania wniosków jest niewłaściwy. Stowarzyszenie Pogoni Szczecin zawsze ma bardzo dużą reprezentację i głosuje bezmyślnie nie na podstawie przesłanek merytorycznych tylko na to co grupa wskazuje. Przez to wiele świetnych wniosków traci szansę realizacji.*
- *Uważam, że powinno zabronić się sponsorowania postów dotyczących jakichś projektów, bo to sprawia, że wygrywają nie rzeczywiście dobre projekty, a te które mają za sobą zaplecze finansowe i liczebne (jak Pomnik Krygiera).*
- *Nie powinny brać udziału projekty, których twórcami i beneficjentami są przedsiębiorcy, którzy będą mogli czerpać zyski z ewentualnej wygranej.*
- *Nie pozwalamy na dopuszczeniem do głosowania projektów takich jak: Ochotnicza Straż Pożarna w Szczecinie-Śmierdnicy. Daje to nierówne szanse dla pozostałych projektów oddolnych.*
- *Weryfikacja pod kątem uprawnienia do głosowania (będąc faktycznie mieszkańcem miasta)- w taki oszukany sposób wygrał projekt pomniku Floriana Krygiera, ponieważ fani Pogoni skrzyknęli się z całego regionu wpisując czyjeś miejsce zamieszkania, mimo braku zamieszkania w Szczecinie.*
- *Należy się zastanowić nad ograniczeniem możliwości zbierania głosów przez twórców projektów. Głosy na projekty związane z Pogonią Szczecin zbierane są na stadionie. Jest to duże ułatwienie dla projektu. Mecz zbiera w jednym miejscu tysiące osób przychylnych projektowi i łatwo jest ich namówić na oddanie głosu.*
- *Powinno się usunąć propozycje, których spełnienie jest obowiązkiem miasta. Przecież to niepoważne, że muszę głosować w SBO na poprawę dostępności do transportu dla osób o ograniczonej mobilności. Oczywiście zrobiłem to, ale to powinien być obowiązek miasta. Zanim zaczniesz się robić wielkie inwestycje np. baseny, miasto powinno zadbać o najstańszych w społeczeństwie.*
- *Odrzucanie projektów typu: remont chodnika na ul. (...), budowa parkingu dla aut dla konkretnej grupy mieszkańców. Moim zdaniem wszystkie projekty z infrastrukturą drogową i chodnikami powinny być po prostu zgłaszane miastu i wykonane. Zagłosowałam na bezpieczne przejścia dla pieszych przy szkołach ale czy naprawdę miasto nie może samo tego zamontować bez nagłaśniania akcji? Fajnie, gdyby wygrywały projekty niekonwencjonalne których miasto nie ma w planach. Nowe miejsca rekreacji/sportu/coś związanego z ekologią czy sztuką.*

III.2.3. Projektodawcy i beneficjenci

- *Utworzenie Rady SBO jako organu oceniającego i poprawiającego we współpracy z autorami projekty, jako organu doradczego przy prezydencie.*
- *Powinien zostać zwiększony budżet SBO, a co za tym idzie możliwość wybrania większej ilości projektów*
- *Większą pomoc przy pisaniu programów lokalnych.*
- *Możliwość promowania projektów przez autorów w miejscach pracy tj. Urzędach, MOPR, ŚCS, bankach, Radach Osiedli itp.*
- *Większe promowanie projektów przez mediach, na koszt Biura Dialogu Obywatelskiego przed samym ruszeniem terminu głosowania, tak aby każdy z mieszkańców miał szansę zapoznać się z projektami.*

- *Większe promowanie projektów wszystkich zakwalifikowanych przez stronę SBO lub inne media na FB, czy to w formie webinaru, czy udostępniania ulotek itp.*
- *Stworzenie jednego wzoru ulotki który obowiązywałby każdego autora*
- *Opłacenia kosztów ulotek w ramach promocji przez Miasto tak, aby każdy z autorów miał równy dostęp do tej formy reklamy.*
- *Wg mnie SBO powinno dotyczyć takich inwestycji, które przyczyniają się do zmian dla dzielnicy, a nie dla jednej ulicy, małej grupy, która z tego skorzysta. Niektóre projekty się powtarzają (np. siłownie pod chmurką) i nie zawsze jest to dobre, bo można zaobserwować, czy poprzednie tego typu inwestycje były faktycznie udane.*
- *Zdecydowanie zwiększyć finansowanie projektów na remont podstawowej zaniedbanej infrastruktury drogowej w dzielnicowych uliczkach, w szczególności nieremontowanych dróg dojazdowych do szkół podstawowych np. SP 53 na "Pogodnie".*
- *Dzielnice z mniejszą liczbą mieszkańców mają mniejsze szanse na wygraną. Dlatego, że są mniej liczne i bardziej oddalone od centrum miasta, nie „wystarcza” nawet światełek na święta czy dekoracji ulicznych takich jak choinka czy chociażby proste chodniki. Mieszkam w Podjuchach od urodzenia i smutek ogarnia jak zaniedbana jest ta dzielnica. A przecież jest położona nad rzeką i przy lesie, a dodatkowo tędy jedzie się na pole golfowe w Bobowie, gdzie były organizowane międzynarodowe i krajowe rozgrywki...*
- *Chciałbym, aby można było decydować o niektórych projektach w taki sposób, by jeśli nie wygrają w danym roku, to by mogły przechodzić z roku na rok i być rozpatrywane co najmniej 2-4 lata z rzędu. Czasami jest bardzo duża konkurencja i trudno jest się na coś konkretnie zdecydować, a coś innego odrzucić, a w innych latach po prostu nie ma co wybrać, bo projekty SBO często są wyręczeniem Miasta z jego obowiązków, a to przecież nie o to chodzi.*
- *Kwestia promocji projektów przez projektodawców. SBO jest programem w większości polskich miast. Gdyby tak ogólnopolska kampania o możliwości realnego wpływu na najbliższe otoczenie? Np. prezydenci miast w krótkim spocie o możliwości głosowania?*
- *Dlaczego nikt nie zachęca młodzieży ze szkół średnich do głosowania? Na lekcjach WOSu byłaby praktyka postawy obywatelskiej. Górnolotnie to brzmi? Ale wyobraźmy sobie dzieciaki które poszłyby na tor saneczkowy (Arkonskie) - my głosowaliśmy, my mieliśmy wpływ... to dzięki nam...*
- *Może warto pomyśleć o większej ilości informacji dla mieszkańców o tym jak prawidłowo pisać projekty SBO, czy o organizowaniu warsztatów, dzięki którym można ograniczyć ilość projektów odrzucanych, stworzyć warunki dla rozwoju i integracji lokalnej społeczności, która chce być odpowiedzialna za swoje miasto i się z nim identyfikuje.*

III.2.4. Projekty ogólnomiejskie i lokalne

- *Podział głosów jest bez sensu. Mieszkam w Świerczewie, gdzie były tylko 3 projekty i nie mogłem wybrać projektów z innych dzielnic, mimo, że uważam, że miałyby sens. Nikt nie siedzi tylko w jednej części miasta przez całe życie. Moim zdaniem podział na "ogólnomiejskie" i "lokalne" nie jest zbyt fortunny.*

- *W projektach lokalnych powinien być zrealizowany każdy jeden najwyżej oceniony projekt dla każdego osiedla, a nie tylko kilka najwyżej ocenionych. Każde osiedle powinno skorzystać na SBO.*
- *Zwiększyć liczbę głosów przysługujących do oddania na projekty lokalne.*
- *Kwota przeznaczona na obszar lokalny powinna być uzależniona w zdecydowanie większym stopniu od liczby mieszkańców danego obszaru, a nie od powierzchni. Obecnie np. niewielu mieszkańców dzielnicy Osów, Głębokie ma do wydania zdecydowanie więcej środków niż liczni mieszkańcy centrum i śródmieścia Szczecina.*
- *Projekty ogólnomiejskie - Prawobrzeże zgłasza na coś na lewobrzeżu, ale lewobrzeże na prawy brzeg nie. Można byłoby to jakoś podzielić lub dodać wagę głosów, gdyż mieszkaniac prawego brzegu jest mniej ważny i te projekty nigdy nie będą miały takich szans...*
- *W mniejszych dzielnicach z gorszą infrastrukturą techniczną, część środków można by przeznaczyć osobno na podstawową infrastrukturę (chodniki, asfaltowa nawierzchnia dróg, kanalizacja, ścieżki rowerowe). W większych na renowację najbrzydszych i najbardziej zniszczonych obszarów do stanu schludnego i bezpiecznego. Tak, aby to nie były inwestycje drogie, a jednak rok rocznie po kawałku można by skanalizować miasto i uzupełnić chodniki przy mniejszych drogach.*
- *Projekty ogólnomiejskie nie różnią się od projektów lokalnych (zdecydowana większość). Z tego powodu miałem problem z wyborem projektu ogólnomiejskiego. Nie trafiły do mnie.*
- *uważam, że trzeba zrezygnować z projektów ogólnomiejskich, a pieniądze podzielić na poszczególne osiedla, tak aby w KAŻDYM osiedlu wygrał jakiś projekt. niesprawiedliwe jest np. to, że muszą ze sobą konkurować cztery osiedla oddalone od siebie po kilka kilometrów a wygra tylko jeden projekt.*
- *Podział na dzielnice należałoby przemyśleć raz jeszcze. Przykładowo do jednego worka wrzucone są Kijewo/Kasztanowe/Płonia albo Żydowce/Podjuchy/Zdroje co jest bardzo rozległym terenem i np. Żelechowa, czy Turzyn gdzie obszar jest mały. Ciężko, aby np. mieszkaniac Płoni korzystał z projektu realizowanego na Osiedlu Kasztanowym czy odwrotnie (to prawie 10km w linii prostej!).*
- *Projekty ogólnomiejskie powinny być ogólnomiejskie, a nie jak teraz jedynym kryterium ogólnomiejskości jest kwota jaka jest przewidziana na projekt, piszę o tym od kilku lat.*
- *Każde osiedle powinno mieć własną pulę pieniędzy. Łączenie takich osiedli jak Załom, Kasztanowe, Kijewo, Płonia, Śmierdnica, Jezierzycy, Wielgowo, Sławocieszce, Zdunowo albo Zdroje, Podjuchy, Żydowce, podczas gdy np. Dąbie jest samo w głosowaniu jest po prostu niesprawiedliwe. Budżety powinny być przydzielane każdemu osiedlu (wg podziału na rady osiedli) w zależności od liczby mieszkańców wszystkim tak aby ZAWSZE wygrał w nich najlepszy projekt i żeby co roku coś powstawało dla mieszkańców. W centrum realizowane są różne inwestycje a na obrzeżach miasta nic miasto nie robi. Pozostaje tylko ten SBO.*

III.2.5. Zarządzanie SBO (w tym finansowe)

- *Zmniejszenie liczby głosów na 1 ogólnomiejski i 1 projekt lokalny.*
- *Nadwyżki przeznaczyć na kolejne projekty*
- *Konkretny przykład mieliśmy w zeszłym roku, gdzie była nadwyżka, która spokojnie wystarczyłaby na pokrycie dwóch największych, ale nie wygranych projektów (Sedina*

i kurs na Północ). Przy nadwyżce - powinny być (moim zdaniem) te fundusze przeznaczone na pozostałe projekty z największą liczbą głosów.

- *Projekty powinny być realizowane tylko na terenach miejskich, a nie np. w szkołach lub terenach Spółdzielni Mieszkaniowych.*
- *Większa zachęta mieszkańców do głosowania i jednocześnie powstrzymanie praktyk "kupowania głosów" (jak to miało miejsce rok temu). Głos oddany na SBO powinien być głosem indywidualnym, a nie głosem organizacji i zależnym od jej poparcia społecznego (kryterium merytoryczne powinno być zmienione).*
- *STOP PROJEKTOM BĘDĄCYCH REAKCJAMI NA OPIESZAŁOŚĆ MIASTA! Remont chodnika czy wytyczenie nowych przejść dla pieszych NIE JEST projektem obywatelskim, a obowiązkiem miasta: kryteria nie powinny dopuszczać tego typu rzeczy, a miasto i zarząd Szczecina powinny być zawstyżone faktem, że mieszkańcy muszą "przepychać" tego typu inwestycje w SBO!*
- *Większy nacisk powinien być postawiony na ekologię i zielone projekty. W dobie kryzysu klimatycznego nie powinno się dopuszczać do głosowania projektów dotyczących na przykład: wspierania ruchu samochodowego, parkingów samochodowych, betonowania, wycinki drzew itp.*
- *Zdecydowanie warto bardziej udoskonalić i uelastyczyć możliwość składania projektów.*
- *Przed kilku laty, jak i w ubiegłym roku, jako kolejny, na który wystarczyłoby pieniędzy, sfinansowany powinien być ze środków SBO projekt odbudowy pomnika Sediny. Tak się nie stało, ponieważ władze Miasta lub lokalni politycy rozpatrują tę odbudowę jako nawiązanie do symboliki niemieckiej, a nie po prostu miasta, które miało swą historię, do której może i powinno wracać. Odbudowana fontanna z Sediną nadal może być to piękny symbol nie tylko Stettina, ale właśnie współczesnego Szczecina, który nie boi się swojej historii i nie odwraca się do niej plecami.*
- *Dopilnowanie realizacji wygranego projektu. Ta część jest dla mnie nie jasna. W mojej okolicy zrealizowano projekty częściowo i nie wiadomo co dalej.*
- *Zastanowić się nad kosztami, w tej edycji jest sporo projektów ogólnomiejskich, które z uwagi na ich niskie koszty (jak na projekt ogólnomiejski) powinny być zaliczone jako projekty lokalne.*
- *Każde osiedle powinno mieć zagwarantowaną realizację jednej inwestycji z największą ilością punktów w danej lokalizacji.*
- *Brak klarownych terminów ustalonych i opublikowanych odpowiednio wcześniej to główny mankament SBO 2022. Przez to brak możliwości odpowiedniego przygotowania się do promocji. Działanie z zaskoczenia nie przyczyniło się do przejrzystości SBO.*
- *Dodatkowe punkty dla biedniejszych osiedli.*
- *Wprowadzić weryfikację kosztów podawanych w projektach (ceny wydają się być zawyżone).*
- *Usunąć wszystkie warunki potwierdzania miejsca zamieszkania. Dlaczego osoby niezameldowane ani niezamieszkujące w Szczecinie, ale np. pracujące tu na co dzień, uczące się lub wypoczywające nie mogą wpływać na rozwój miasta?*
- *W przypadku, gdyby wygrane projekty nie gwarantowały wykorzystania minimum 50% środków przeznaczonych na nie w obecnej edycji, środki te powinny zostać podzielone na następne projekty do czasu, aż pozostała pula będzie mniejsza niż 10% wszystkich środków, lub pozostałe środki nie gwarantują realizacji żadnego z pięciu*

następnych projektów pod względem ilości zdobytych głosów. Wygrany projekt nie może zostać zmodyfikowany przez miasto bez zgody minimum 75% osób, które na niego zagłosowały, pod warunkiem, że osoba lub osoby składające projekt taką zgodę wydadzą. Powyższe nie dotyczy sytuacji, gdy zmiany wynikają z nieprzewidzianych sytuacji losowych lub zmian w prawie.

- Przeznaczyć zdecydowanie więcej środków z budżetu miasta.
- Dot. samego głosowania: formularz on-line nie jest intuicyjny, szukanie projektu po dzielnicy utrudnia szukanie tj. w telefonie bardzo trudno się odnaleźć, w komputerze lepiej widoczne, ale wcale nie poszło za pierwszym razem, dopiero po 4 próbie. Jedna lista porządkową z informacją dot. lokalizacji by wystarczyła. Dla kogoś kto nie wie, czy projekt jest lokalny, czy ogólnomiejski głosowanie jest utrudnione.
- Powrócić do zasad sprzed 2018 roku, od tego należałoby zacząć, to powinna być baza do zmian, te obecne oraz te nowe proponowane to co raz gorsze zasady, które nie naprawiają w dodatku mankamentów poprzednich jak uznaniowość decyzji urzędników, brak podawania konkretnego przepisu, dlaczego dany projekt jest odrzucany albo brak rzetelnych wyliczeń, dlaczego musi być drastycznie zmieniony lub ograniczony
- Wprowadzenie zasady wykorzystywania całości dostępnego budżetu przeznaczonego na budżet obywatelski vide zeszłoroczna sytuacja, gdy jeden projekt ogólnomiejski nie wykorzystał całej puli a dodanie drugiego projektu pulę środków przekraczało.
- Należy zwiększyć pulę do 1% wszystkich wydatków gminy. Połączyć mniejsze, przylegające obszary lokalne, np. Turzyn i Świerczewo (mieszkańcy nie rozpoznają takiego podziału); Śródmieście Północ, Zachód z Centrum. Wskazanie. Warto uaktualnić materiały w SBO 2022 - Harmonogram jest załączony z 2021 roku.
- Małe społeczności nadal mają niewielkie szanse na wygranie swoich projektów. W projektach ogólnomiejskich wygrywa nie dobry projekt, tylko silna grupa zgłaszająca dany projekt (np, kibice), projekty dobre w odległych dzielnicach przepadają w przedbiegach. Samo opiniowanie i kwalifikowanie do SBO zostawia wiele do życzenia. Zamiast słuchać potrzeb mieszkańców i dla nich tworzyć przestrzeń (w końcu to ich przestrzeń), np. zmieniać plan zagospodarowania lub pomoc w znalezieniu rozwiązania to projekt po prostu się skreśla, jako niezgodny i miasto już "nie ma problemu". Pieniądze przeznaczone na SBO powinny być tylko na ten cel wykorzystane. Ostatnio zostało bardzo dużo środków niewykorzystanych, może należałoby w jakimś stopniu wykonać kolejny projekt w kolejności? Należałoby się nad tym bardzo zastanowić, aby mały projekt nie blokował większości środków na ten cel przeznaczonych. Bo mrożenie pieniędzy na ewentualne droższe wykonanie projektów to dość abstrakcyjne wykorzystanie środków. Ktoś w ogóle jest w stanie skontrolować, gdzie i na co poszły te środki? Pominę już stan realizacji wygranych projektów, który się ciągnie latami..... Miłym ukłonem w stronę mieszkańców byłyby realizacje niewygranych projektów (np. tych z bardzo dużą ilością głosów, ale nie wygranych w SBO) przez miasto w ramach budżetu miasta.
- Budżet powinien być określany i zabezpieczany nie tylko w odniesieniu do kosztów realizacji projektu, ale również w odniesieniu do kosztów utrzymania tego projektu w klejonych latach.
- Należałoby zmienić całkowicie zasady głosowania:
  - powinno być jawne - możliwość kontroli: ile jest głosów na dany projekt w danym momencie, powinna być możliwość ujemnych głosów,

- możliwość ułożenia projektów w kolejności od najgorszego do najlepszego,
- możliwość wskazania projektów negatywnych.
- Obecne zasady nie maksymalizują użyteczności społecznej - często wygrywają projekty na które głosuje niewielka grupa ludzi. Wygrywają dlatego, że głosy reszty społeczności dzielą się na pozostałe projekty.
- Ponadto wiele projektów wpływa negatywnie na część mieszkańców, na przykład wyasfaltowanie ścieżek wokół Goplany.
- Projekty muszą mieć odzwierciedlenie w planowanym budżecie. Często są oderwane od rzeczywistości i powodują potrzebę dodatkowego finansowania przez miasto. Co jest nieuczciwe, takie projekty powinny być eliminowane na wstępie.
- Wyjaśnić co dzieje się z pieniędzmi, gdy realizacja projektu, który wygrał kosztuje mniej niż ilość funduszy przewidziana na projekt przez miasto.
- Propozycja: głos pozytywny (popierający projekt) lub negatywny (sprzeciw przeciwko projektowi). Wygrywa projekt o największej liczbie głosów "netto"
- Szybsza realizacja już wybranych projektów.
- Poza tym, że powinniście bardziej zachęcać ludzi do głosowania to nie mam uwag.
- Reklama, promocja i jeszcze raz reklama!
- Powinny odbywać się konsultacje z mieszkańcami, konsultacje projektów powinny być nagłaśniane w trakcie ich przygotowania.
- Byłoby super, gdyby zgłaszano więcej projektów pro-środowiskowych. Szczecin jest aktualnie strasznie zaśmiecony i brudny.

II.2.6. Budżet obywatelski jako forma partycypacji społecznej

- W ogóle zrezygnować z tej formy rozporządzania pieniędzmi publicznymi, a już zwłaszcza w lokalnych projektach. Zdecydowana większość z nich to siłownie pod chmurką i miejsca na elektorśmieci. Szkoda pieniędzy.
- Większa klarowność tego, dlaczego niektóre projekty są odrzucane, a inne nie. SBO powinno się skupiać na projektach wprowadzających do przestrzeni miasta coś "ekstra", dodatkowego. Obecnie większość z projektów rozwiązuje problemy wynikające z wieloletnich zaniedbań miasta (remonty chodników, przystanków, doświetlanie przejść dla pieszych wprowadzanie brakującej zieleni, czy budowa odcinków dróg rowerowych łączących już istniejące) - te wszystkie projekty powinny być raczej realizowane z ogólnej puli bieżących środków miasta, aniżeli z bardzo ograniczonej puli SBO, ponieważ dotyczą zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców miasta (w tym najczęściej potrzeby bezpieczeństwa!) i tego, na czym na bieżąco Urząd Miejski powinien się skupiać, a nie na kreowaniu czegoś nowego, innowacyjnego.
- Dalej są projekty - niewiadome. Jako głosujący nie widzę np. kto byłby wykonawcą zadania „Stop osteoporozie”?
- Wg mnie SBO powinno dotyczyć takich inwestycji, które przyczyniają się do zmian dla dzielnicy, a nie dla jednej ulicy, małej grupy, która z tego skorzysta. Niektóre projekty się powtarzają (np. siłownie pod chmurką) i nie zawsze jest to dobre, bo można zaobserwować, czy poprzednie tego typu inwestycje były faktycznie udane.
- Należy jednak przeprowadzić większą weryfikację projektów, większość to 'koncert życzeń', potrzebne garstce osób (jak projekt z chodnikiem przy przedszkolu;)

- zlikwidować SBO, bo to daje wymówkę, by ograniczać budżet na takie rzeczy i wydawać na centrum i gigantyczne megalomańskie rzeczy, z których większość i tak na co dzień nie skorzysta. Niektóre projekty wracają latami i nic się nie zmienia na osiedlach (...).
- Jest potrzebna gruntowna reorganizacja całego przedsięwzięcia. Głosowanie powinno być dwustopniowe: pierwsze - nad pomysłami, drugie - nad zatwierdzonymi projektami. Do projektowania kierowane byłyby pomysły, które by wygrały w pierwszej turze. W ten sposób nie byłoby takich nonsensów, jak to zdarza się teraz. I niech głosów ogółem będzie niewiele, ale od tych, którzy tym się rzeczywiście interesują. Głosującym "na siłę" przeważnie w rzeczywistości jest wszystko jedno, na co oddają głos.
- Jakość projektów. Co roku widać regres. Czuć brak kolejnych pomysłów. Może lepiej dodać kategorię infrastruktura i zagospodarowanie terenu, gdzie miasto proponuje konkretne schematy: remont/budowa chodników, nasadzenia, oświetlenie, plac zabaw, boisko, uspokojenie ruchu, itp. i wybierać lokalizacje w ramach podziału dzielnicowego? Dałoby to efekt zbliżony do pierwotnych założeń projektu Jedna Ulica Rocznie - JURek (Stowarzyszenie SENS), mianowicie na przestrzeni 10 lat każda dzielnica wypiękniała / zwiększyła użyteczność (według priorytetów głosujących) w 10 miejscach: skwerach, placach, alejkach.
- Chciałabym, aby było to bardziej promowane. Nie głosuję regularnie, ponieważ nie docierają do mnie informacje na ten temat. Wydarzenie jest oczywiste dla osób bezpośrednio związanych. Nie ma dobrego mechanizmu na większą aktywizację większej grupy obywateli.
- Co kilka lat powinny być ustalane priorytety: ogólnomiejskie. Robienie różnych rzeczy wszędzie nie będzie widoczne i nie zachęca do dalszych działań. Powinniśmy najpierw głosować jakie obszary powinny być rozwijane np strategia na kilka lat i w ramach tej strategii zgłaszać pomysły.
- Budżet obywatelski winien poprawiać jakość życia mieszkańców przez wspieranie inicjatyw w zakresie rewitalizacji parków, terenów rekreacyjnych, usprawnienie ścieżek rowerowych.
- Dobrze, jeżeli odpowiada na potrzeby mieszkańców odnośnie bezpieczeństwa dojść, przejść dla pieszych i chodników. Lokalnie widać więcej.

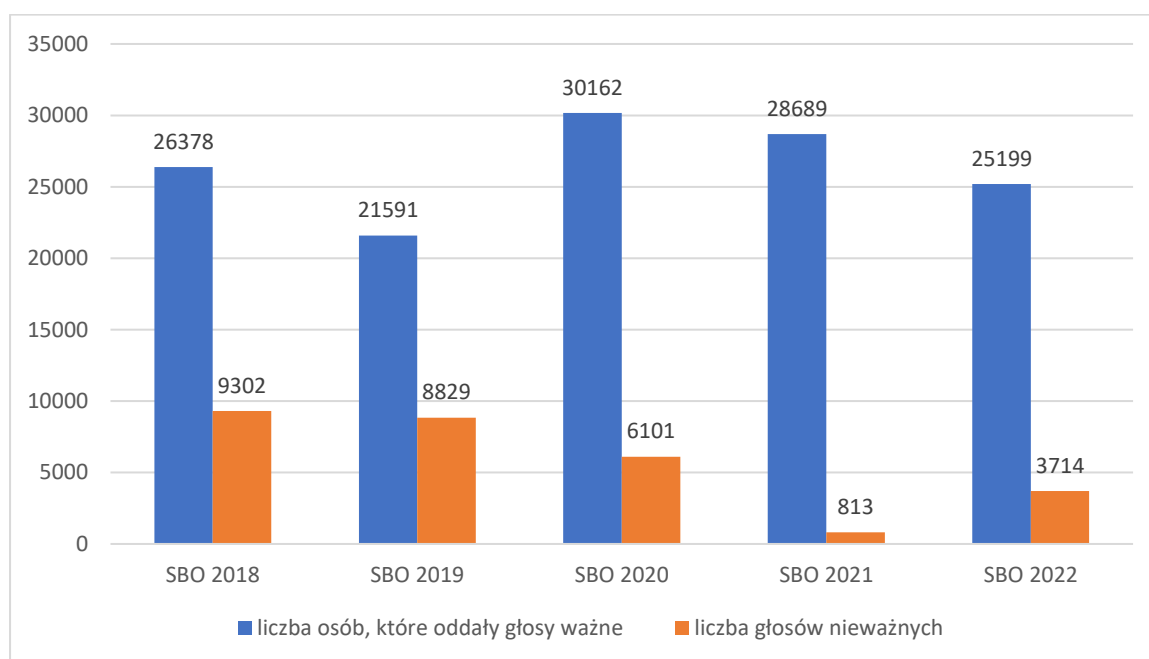
IV. Wyniki głosowania

IV. 1. Udział w głosowaniu na SBO 2022 na tle wcześniejszych edycji

W edycji SBO 2022 w głosowaniu uczestniczyło 26 107 osób. Z tej liczby głosy ważne oddało 25199 osób, zaś 908 osób oddało głosy nieważne. Elektronicznie oddało swoje głosy 23 300 osób, a na formularzach papierowych 2 807 osób. Podobnie jak w poprzednich latach, także w edycji SBO 2022, znacznie wyższy odsetek głosów nieważnych dotyczył głosów oddanych poprzez formularze papierowe. Głosy nieważne oddało łącznie 908 osób, z czego 782 osoby zagłosowało na kartach papierowych i 126 osób zagłosowało elektronicznie.

Na wykresie zestawiono dane na temat liczby głosujących z ostatnich pięciu edycji SBO. W tym zestawieniu liczba głosujących w edycji 2022 jest najniższa. Jedynie pod względem liczby głosów ważnych mniejsza frekwencja była w SBO 2019.

Wyk. 37. Zestawienie liczby osób, które oddały głosy ważne z liczbą głosów nieważnych w ostatnich pięciu edycjach SBO (2018 – 2022).

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych BDO UM Szczecin.

Odnosząc się do frekwencji w edycji 2022 należy podkreślić, iż drugi rok z kolei głosowanie miało miejsce w okresie ograniczonej aktywności, niskiej mobilności, wynikających ze stanu pandemii. Szczególnie duże znaczenie miały ograniczenia w działaniach promujących projekty ze strony ich pomysłodawców oraz niższej niż zwykle aktywności organizacji pozarządowych.

Edycja SBO 2022 prowadzona była według tych samych zasad jak edycja SBO 2021. Wobec niższej frekwencji w stosunku do poprzedniego roku, należy stwierdzić konieczność podjęcia zmian, które przyczyniłyby się do powrotu wyższej aktywności mieszkańców w kolejnych głosowaniach. Przemawia za tym chociażby fakt, że liczba głosów ogółem

tegorocznej edycji jest niższa od typowego obszaru zmienności frekwencji w ostatnich pięciu latach, który wahał się od 28 629,22 do 34 559,58 osób (przy średniej wynoszącej 31 594,40 os.).

W całym analizowanym okresie następuje wzrost liczby głosujących poprzez karty papierowe. Jeżeli jeszcze w edycji 2018 oddających głosy ważne w formie papierowej było zaledwie 128 osób, to w kolejnych latach liczba ta wzrasta, osiągając wartości 248, 581, 981 oraz 2 025 osób. Wzrostowi liczby głosujących papierowo towarzyszy również wzrost głosów oddanych nieprawidłowo. Spośród wszystkich głosów nieważnych, w edycji SBO 2022 aż 84,5% oddano na karcie papierowej.

Tab. 3. Liczba głosujących i formy głosów ważnych w edycjach SBO 2018-2022.

	SBO 2018	SBO 2019	SBO 2020	SBO 2021	SBO 2022
Liczba głosujących (osoby, które oddały ważne głosy)	26 378	21 291	30 162	28 689	25 199
w tym przez Internet (które oddały ważne głosy)	26 250	21 343	29 581	27 708	23 174
liczba osób głosujących za pomocą formularzy papierowych (oddając ważne głosy)	128	248	581	981	2 025
Liczba oddanych głosów (ważnych)*	75 047	61 727	141 415	134 794	118 467

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych BDO UM Szczecin.

Uwagi: *W edycjach 2018-2019 oddać można było maksymalnie 3 głosy: 1 na projekt ogólnomiejski, 1 na dowolny projekt dzielnicowy duży i 1 na dowolny projekt dzielnicowy mały.

Tak samo jak w edycji SBO 2021, każdy głosujący szczecinian mógł oddać 5 głosów na wybrane projekty: 2 głosy na projekty ogólnomiejskie oraz 3 głosy na projekty lokalne. Na jeden projekt można było oddać maksymalnie dwa głosy. Głosowanie na projekty nie było poddane rejonizacji, co oznaczało, że mieszkańcy mogli oddać głos lub głosy na projekty z dowolnego obszaru lokalnego. Osoby głosujące poprawnie przeciętnie oddawały 4,7 głosów, zaś osoby głosujące wadliwie oddawały przeciętnie 4,1 głosów na 5 możliwych w głosowaniu ogólnomiejskim oraz osiedlowym.

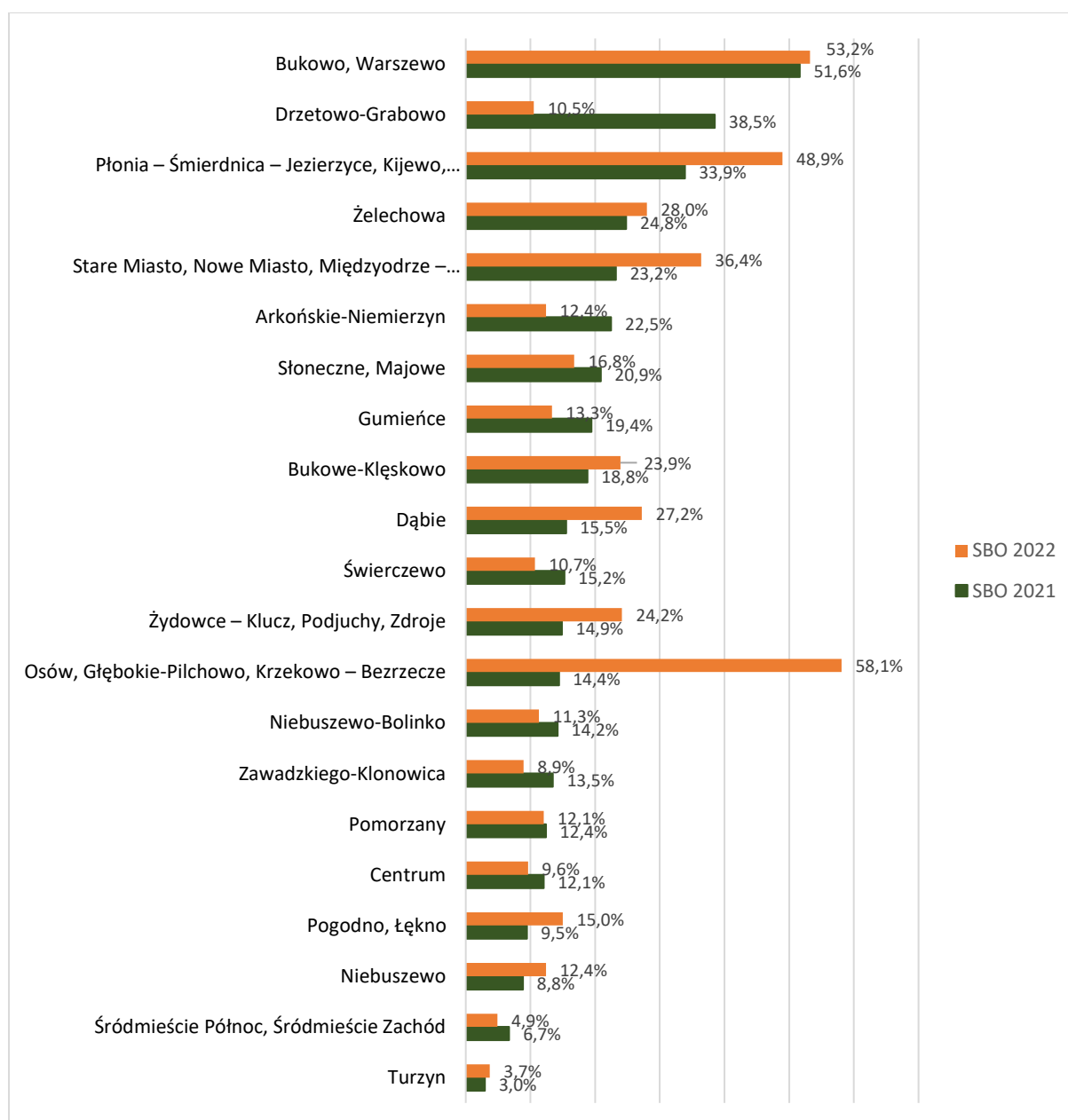
IV. 2. Struktura głosujących według obszarów

Ogółem szczecinianie oddali 122 181 głosów, w tym 118 467 głosów ważnych i 3 714 głosów nieważnych. Głosów oddanych internetowo było 110 414 (90,37%), zaś w formie papierowej oddano 11 767 głosów (tj. 9,63%). Głosów nieważnych oddano 3 714, z czego 3 138 na formularzach papierowych i 576 głosów oddanych elektronicznie.

Relacje pomiędzy liczbą ważnych głosów oddanych na projekty ogólnomiejskie i osiedlowe wynosiła 49 060 do 69 407. Głosy na projekty lokalne stanowiły więc 58,6% wszystkich ważnych głosów.

Bardzo ciekawych wniosków dostarcza nam analiza oddanych głosów na projekty osiedlowe w stosunku do liczby mieszkańców tych osiedli. Podobnie jak w poprzednich edycjach SBO, mieszkańców nie obowiązuje rejonizacja, co powoduje, że mieszkańcy miasta mogą wspierać projekty w osiedlach, w których nie mieszkają, bo mieszka tam ktoś im bliski, ich rodzice lub spędzają tam swój wolny czas. Taka sytuacja daje ogromne możliwości mobilizowania lokalnych społeczności do pozyskiwania zwolenników dla swoich projektów. Relację tą możemy nazwać wskaźnikiem aktywizacji projektowej.

Wyk. 38. Liczba oddanych głosów na projekty osiedlowe w stosunku do liczby mieszkańców w SBO 2021 i SBO 2022.

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych BDO UM Szczecin.

Uwaga: Zestawienie nie obejmuje mieszkańców obszaru Skolwin, Stołczyn, Gołęcino-Gołców ze względu na brak projektów z tego obszaru na liście SBO 2022.

Na wykresie 38. (na poprzedniej stronie) przedstawiono relacje pomiędzy liczbą oddanych głosów a liczbą (formalnych) mieszkańców obszarów lokalnych (osiedli bądź ich związków) w SBO 2021 oraz SBO 2022 (kolorem pomarańczowym oznaczono relacje pomiędzy liczbą głosów a liczbą mieszkańców w SBO 2022, zaś na zielono w SBO 2021).

Możemy zauważyć, że zmiany w stosunku do SBO 2021 są dość znaczne. Przede wszystkim należy podkreślić bardzo wysoką mobilizację mieszkańców wokół projektów z obszaru Osów, Głębokie - Pilichowo, Krzekowo-Bezrzecze. Wzrost liczby głosów oddanych na ten obszar jest ponad czterokrotny. Nadal wysoką, ponad 50%, aktywność charakteryzuje obszar Bukowo - Warszewo. Wzrosła aktywność mieszkańców miasta wokół projektów zlokalizowanych w obszarze Płonia – Śmierdnica – Jezierzycy, Kijewo, Wielgowo – Sławocieszce – Zdunowo, Załom – Kasztanowe (z 34% do 49%) oraz w trzech dalszych obszarach Prawobrzeża: w Dąbiu z 15,5% do 27,2%; Bukowym - Klęskowie z 18,8% do 23,9% oraz w obszarze Żydowce-Klucz, Podjuchy, Zdroje, gdzie nastąpił wzrost z 14,9% do 24,2%. Na Prawobrzeżu jedynie na obszarze Słoneczne - Majowe obserwujemy niewielki spadek frekwencji - z 20,9% do 16,8%.

Największy spadek aktywności wystąpił w odniesieniu do obszaru Skolwin, Stołczyn, Golęcino-Goćław, gdyż żadne projekty z tego obszaru nie były poddane głosowaniu. Znaczny spadek poparcia odnotowano także w obszarze Drzetowo-Grabowo - 28% oraz Arkońskie-Niemierzyn - ponad 10%.

Aktywny udział w SBO 2022 bez wątpienia powiązany jest z wiekiem głosujących osób. W poprzedniej edycji (SBO 2021) wskazaliśmy na znaczne różnice w wieku głosujących. Średni wiek głosujących zawierał się od 35 lat głosujących na projekty z Osiedla Centrum do 44 lat na projekty z Osiedla Słoneczne i Osiedla Majowe. Różnica wieku wynosiła więc 9 lat, co jest znaczną wartością przy stosunkowo mało zróżnicowanej strukturze wieku pomiędzy mieszkańcami osiedli. Stwierdziliśmy wówczas, że osiedla znacznie różnią się swoim kapitałem społecznym.

Analiza danych dotyczących wieku z edycji SBO 2022 wskazuje na obniżenie się wieku osób głosujących. Jeżeli w SBO 2021 średni wiek głosujących wynosił 39,8 lat, to w edycji SBO 2022 wyniósł już 37,9 lat. Średnio wiek głosujących był więc o prawie dwa lata niższy. O jeden rok zmalała różnica pomiędzy obszarami o najniższym i najwyższym średnim wieku głosujących. Najmłodszymi głosującymi byli zwolennicy projektów zlokalizowanych w obszarze Arkońskie – Niemierzyn (35,2 lata), a najstarszymi głosujący na projekty z Dąbia. Tutaj średni wiek wynosił 43,2 lata.

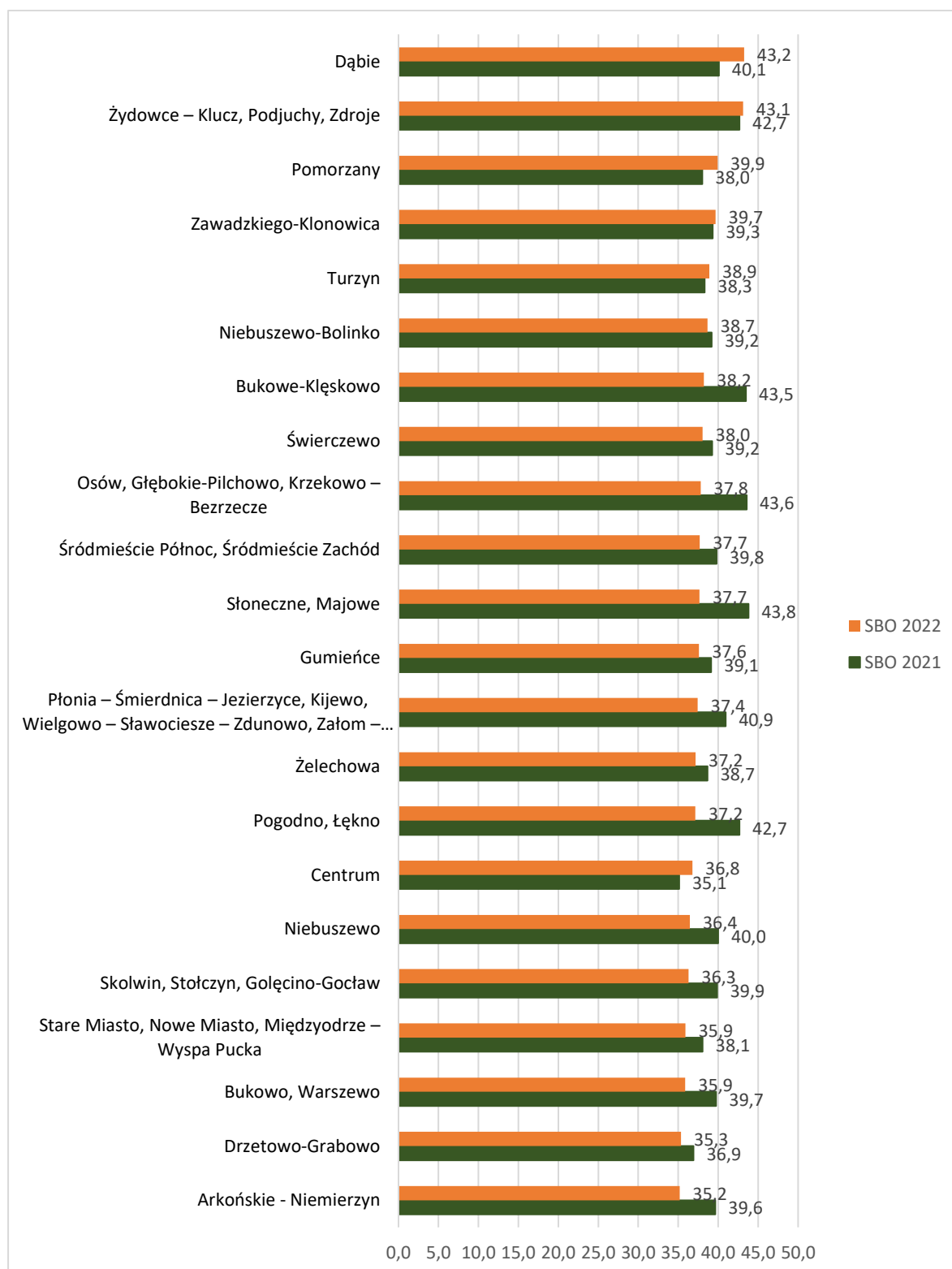
W związku z obniżaniem się średniego wieku głosujących, można wyciągnąć wniosek, że Szczeciński Budżet Obywatelski przyciąga coraz młodszych szczecinian. Należy się jednak zastanowić nad odpływem osób głosujących w poprzednich edycjach SBO.

Jeśli bowiem liczba głosujących w edycji SBO 2022 zmniejszyła się i jednocześnie obniżył się średni wiek głosujących, to można postawić hipotezę, że wśród głosujących pojawiają się nowe osoby, które zajmują miejsce osób głosujących wcześniej. Trudno w takim wypadku mówić o lojalności głosujących w stosunku do kolejnych edycji SBO. Należy podkreślić, że prezentowane zestawienie pokazuje raczej średni wiek mieszkańców

zaangażowanych w rozwój swoich osiedli niż charakterystykę mieszkańców wyznaczonych obszarów, tzn. w żadnym razie nie koresponduje ze średnim wiekiem mieszkańców.

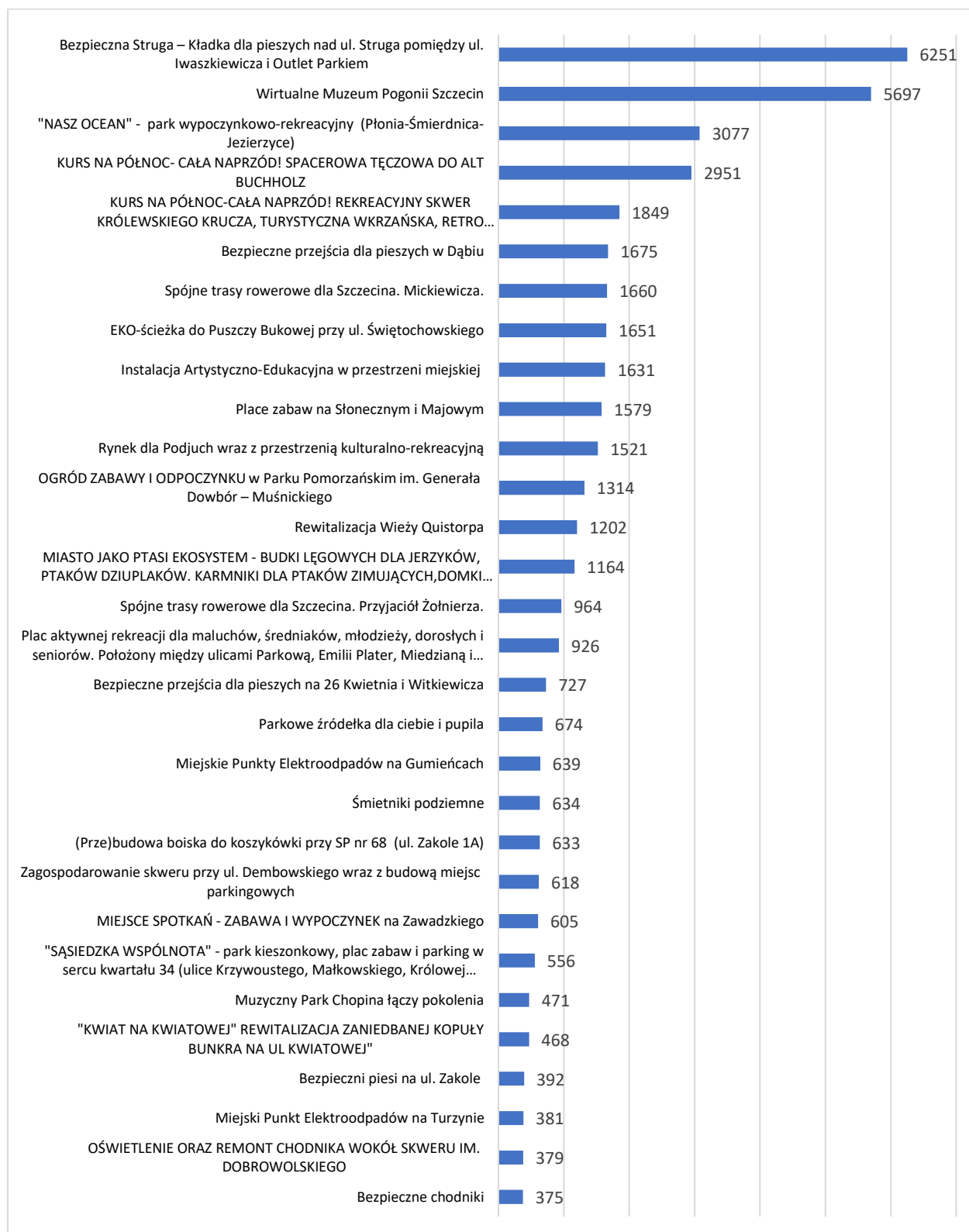
Wyk. 19. Średni wiek głoszących wg obszarów głosowania w SBO 2021 i SBO 2022.

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych BDO UM Szczecin.

IV.3. Profile głosujących na zwycięskie projekty

Wyk. 40. Liczba głosów ważnych oddanych na projekty przewidziane do realizacji w ramach SBO 2022.

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych BDO UM Szczecin.

Na 30 zwycięskich projektów szczecinianie oddali łącznie 42 664 głosów. Stanowią one nieco ponad 36% głosów ważnych oddanych podczas głosowania na SBO 2022. W głosowaniu najwięcej głosów uzyskały projekty ogólnomiejskie. Dwa zwycięskie projekty łącznie zdobyły 11 948 głosów, co stanowiło jednak tylko 24,4% wszystkich głosów oddanych na projekty z tej kategorii. Konkurencja była więc bardzo duża.

Z kolei w projektach lokalnych 28 projektów uzyskało poparcie w postaci 30 716 głosów. Stanowią one już wyższy odsetek wszystkich głosów oddanych na projekty lokalne (69 407 głosów), bo 44,3%. Liczba uzyskanych głosów jest w oczywisty sposób powiązana z liczbą mieszkańców w poszczególnych obszarach wskazanych do realizacji SBO, ale zawsze wynika z aktywności projektodawców w aktywizowaniu mieszkańców do zagłosowania na konkretny projekt.

Nie powinno wywoływać specjalnego zdziwienia stwierdzenie, że pewne projekty mogą przyciągać osoby starsze, a inne młodsze. Zgodzimy się, że jeszcze inne powody skłaniają do większego poparcia określonych projektów kobiety, a inne projekty mężczyzn.

Na kolejnych dwóch wykresach prezentujemy wyniki analizy dotyczącej cech osób głosujących na zwycięskie projekty pod kątem ich wieku i płci.

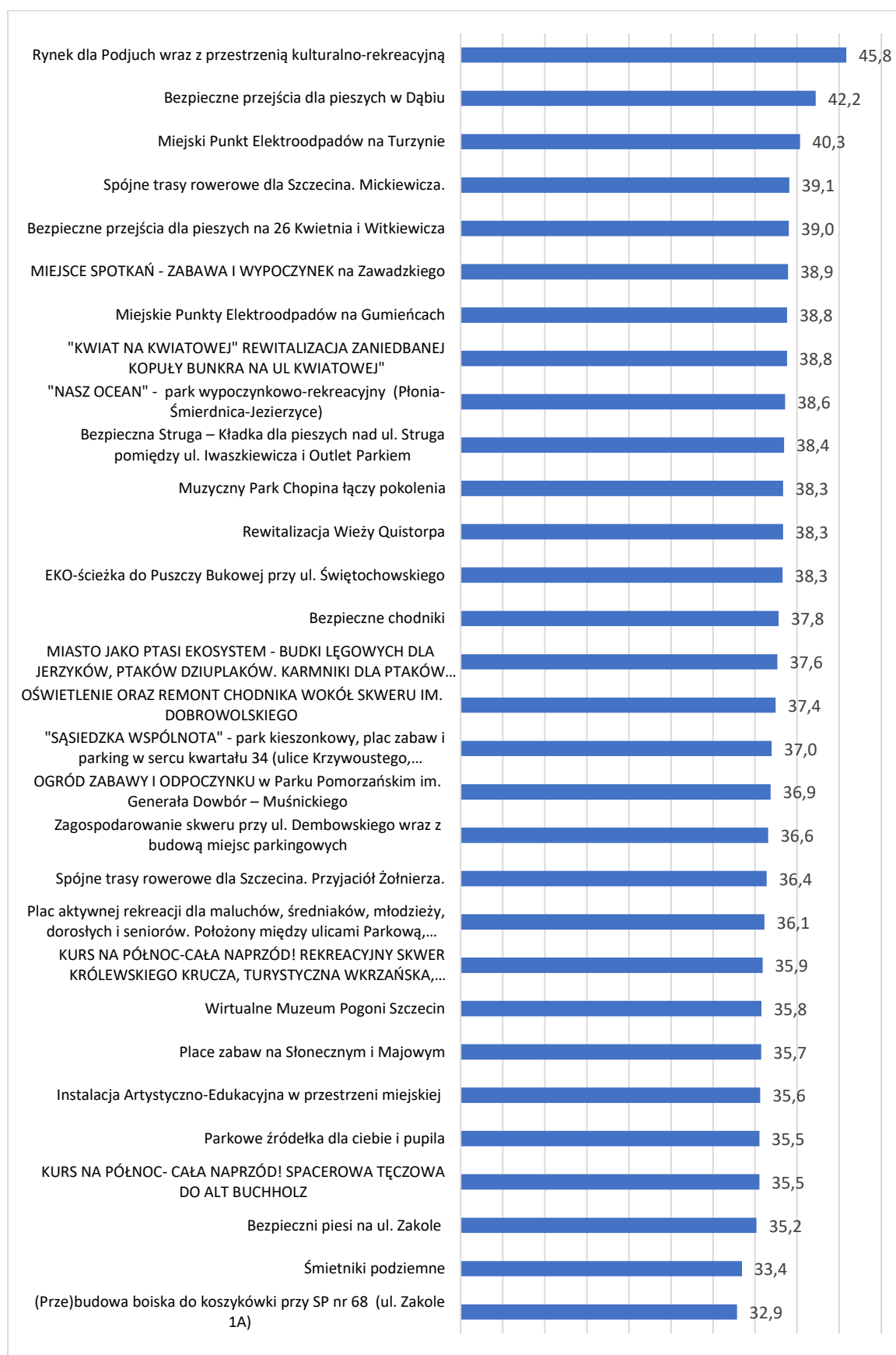
Różnica pomiędzy najwyższą i najniższą średnią wieku osób głosujących na zwycięskie projekty wynosi prawie 13 lat. To bardzo dużo, bo obejmuje niemal całe pokolenie. Najstarszych zwolenników przyciągnął projekt utworzenia w Podjuchach rynku o charakterze społeczno-kulturowym. Średnio po czterdziestce są także zwolennicy bezpiecznego przejścia dla pieszych w Dąbiu oraz utworzenia Miejskiego Punktu Elektroodpadów na Turzynie.

Z drugiego krańca mamy dwa projekty, w których poparcie młodych głosujących (średnio poniżej 35 roku życia) uzyskały śmietniki podziemne w Centrum oraz (Prze)budowa boiska przy SP nr 68 przy ul. Zakole w obszarze Arkońskie - Niemierzyn.

Kwestia wpływu cech demograficznych na określone preferencje wobec zakładanych rezultatów planowanych przedsięwzięć jest bardzo dyskusyjna, gdyż o podejmowanych decyzjach poparcia określonych projektów dużą rolę pełnią także inne czynniki: społeczne, kulturowe, towarzyskie czy ekonomiczne.

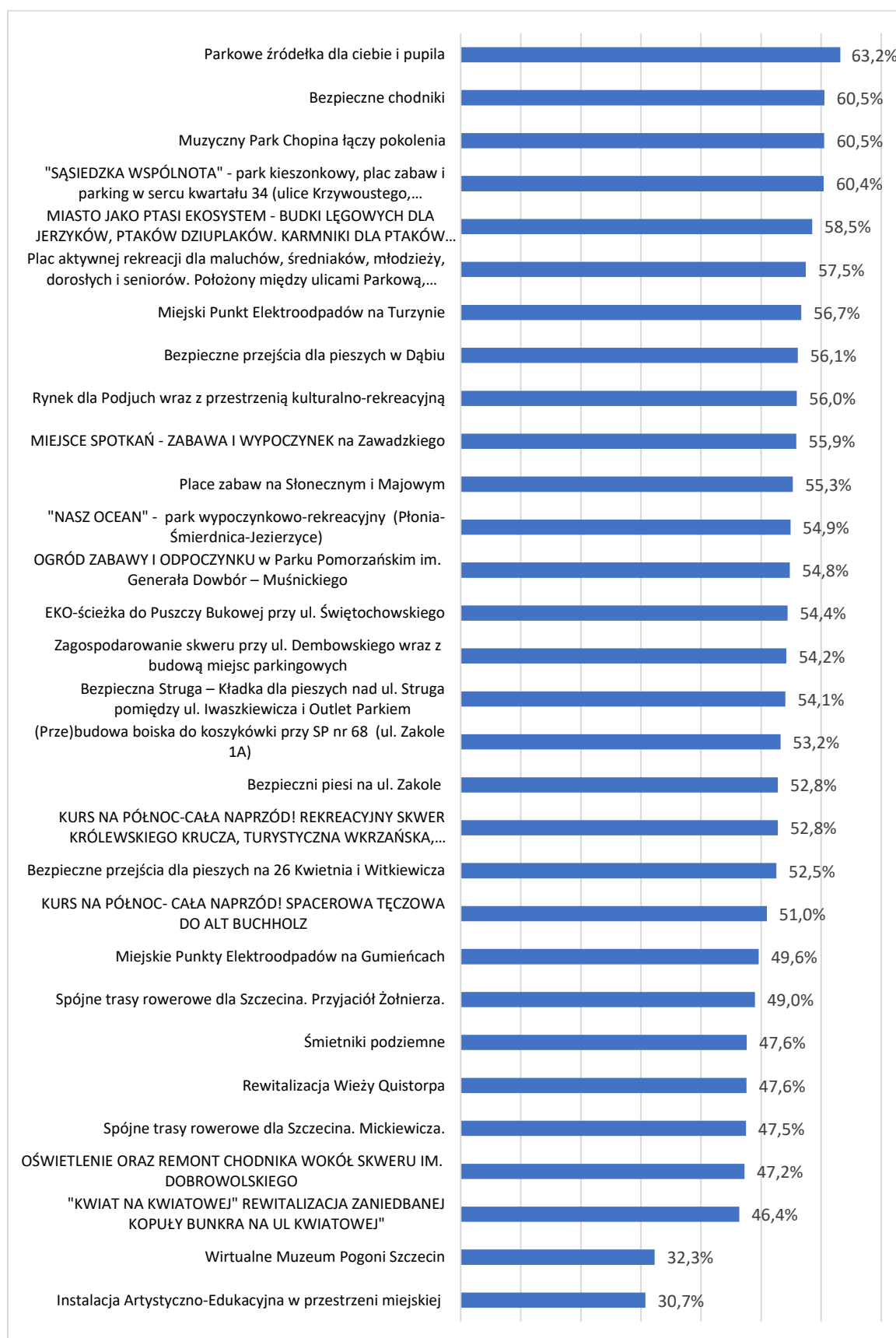
W ogóle kategoria wieku jako zmienna wyjaśniająca zróżnicowanie społeczne współcześnie traci na znaczeniu. Wynika to z zachodzących procesów, choćby opóźniania momentu założenia rodziny, wydłużonej aktywności zawodowej, stylu życia promującego uprawianie ruchu, sportu, spędzania czasu poza domem. Nie możemy więc jednoznacznie stwierdzić, że osoby popierające np. projekt tworzenia spójnych tras rowerowych to wyłącznie ludzie młodzi albo w średnim wieku. Równie prawomocna jest hipoteza, że zwolennikami tego rodzaju przedsięwzięć są osoby starsze, które dbają o swoją kondycję zdrowotną, regularnie jeżdżą rowerami i obawiają się o swoje bezpieczeństwo.

Wyk. 41. Średni wiek osób głoszących na zwycięskie projekty w edycji 2022.

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych BDO UM Szczecin.

Wyk. 42. Odsetek kobiet głoszących na zwycięskie projekty SBO 2022.

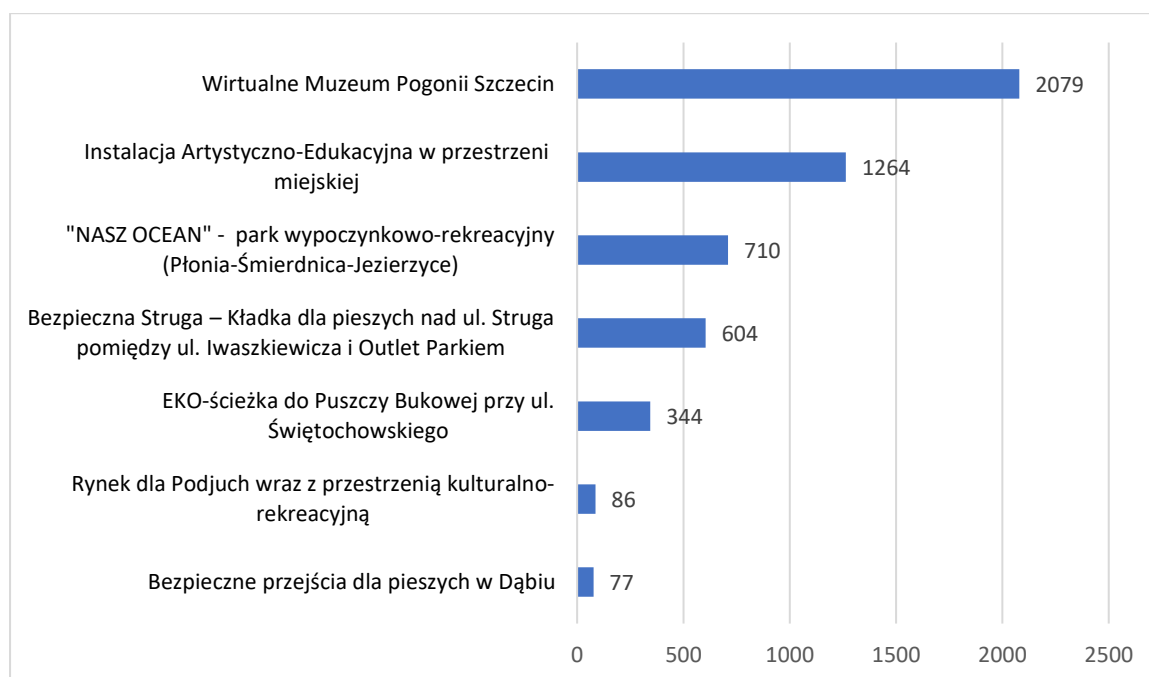

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych BDO UM Szczecin.

Jeśli więc wiek wydawać się może cechą niejednoznaczną, a przez to różnorodnie interpretowaną, to może bardziej jednoznacznie można potraktować znaczenie płci? Z danych przedstawionych na wykresie wynika, że kobiety w największym stopniu poparły projekty dotyczące wspólnej przestrzeni wypoczynkowej, parków, miejsc wspólnego spędzania wolnego czasu. Ponad 63% poparcia wśród pań uzyskał projekt "Parkowe źródła dla ciebie i pupila". Na drugim miejscu jest projekt "Bezpieczne chodniki", a na trzecim "Muzyczny Park Chopina".

Najniższe poparcie kobiet - na poziomie 31- 32% - mają dwa projekty "Instalacja Artystyczno-Edukacyjna" oraz "Wirtualne Muzeum Pogoni Szczecin". Przynajmniej, jeśli chodzi o projekt kibiców Pogoni, poparcie mężczyzn dla tego projektu na poziomie 68% nie budzi zdziwienia. Oba wymienione projekty, które cieszą się znacznym poparciem mężczyzn, charakteryzowały się bardzo znacznym poparciem udzielanym na formularzach papierowych. To właśnie projekty „Wirtualne Muzeum Pogoni” oraz „Instalacja Artystyczno-Edukacyjna” uzyskały największe wsparcie ze strony głosujących poprzez formularze papierowe. Oba projekty uzyskały tą drogą ponad 2,3 tysiąca głosów.

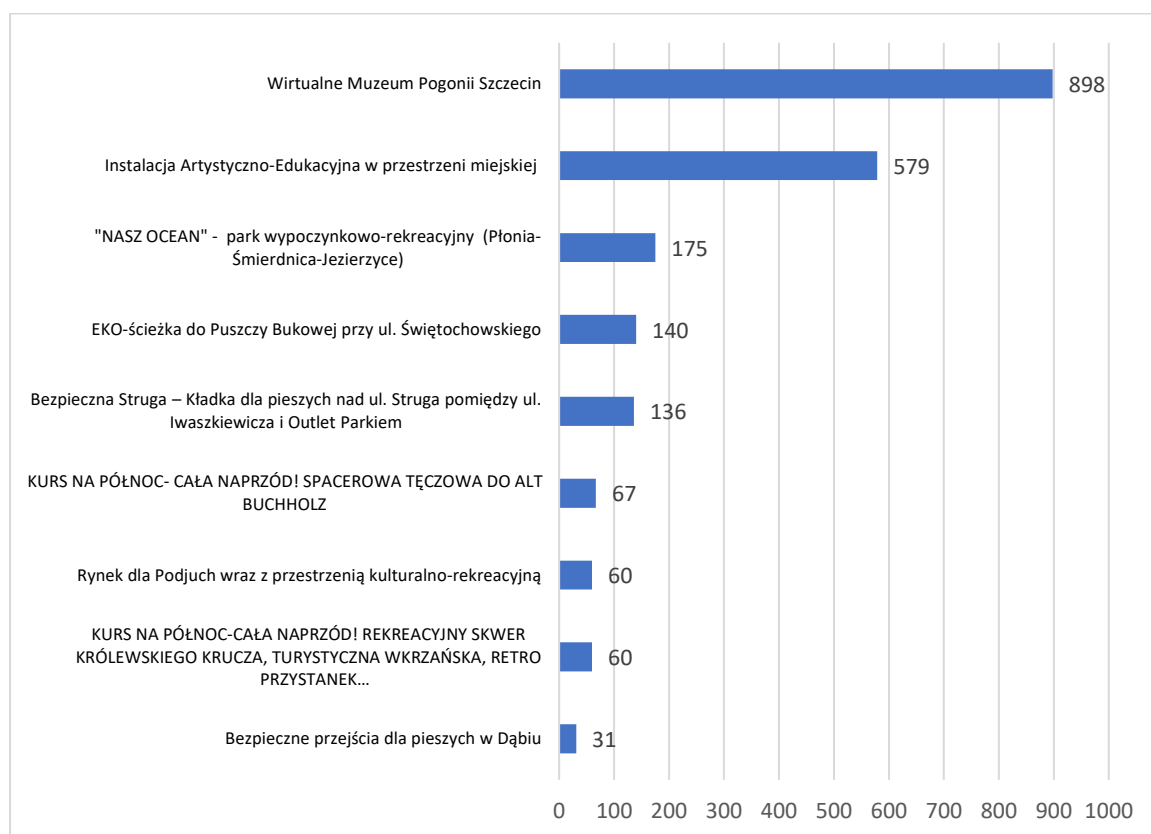
Wyk. 43. Liczba złożonych formularzy papierowych wśród zwycięskich projektów SBO 2022.

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych BDO UM Szczecin.

Z drugiej strony, to właśnie te dwa projekty uzyskały najwięcej głosów nieważnych. W sposób nieważny na „Wirtualne Muzeum Pogoni Szczecin” oddano 898 głosów, zaś na „Instalację Artystyczno-Edukacyjną” – 579 głosów.

Wyk. 44. Głosy nieważne oddane na zwycięskie projekty w SBO 2022.

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych BDO UM Szczecin.

Według obliczeń, siedem projektów przedstawionych w poniższej tabeli, stanowią łącznie 61% wszystkich głosów nieważnych.

Tab. 4. Projekty o największej liczbie głosów nieważnych.

Nazwa projektu	Liczba głosów nieważnych	Odsetek ogółu głosów nieważnych
Wirtualne Muzeum Pogoni Szczecin	898	24,2%
Instalacja Artystyczno-Edukacyjna w przestrzeni miejskiej	579	15,6%
Wielgowo i Sławocieszce dla Wszystkich - kort tenisowy, remont placu zabaw, boisko do siatkówki plażowej, siłownia pod chmurką, kwietniki	180	4,8%
"NASZ OCEAN" - park wypoczynkowo-rekreacyjny (Płonia-Śmierdnica-Jezierzyce)	175	4,7%
Nie daj się osteoporozie	150	4,0%
EKO-ścieżka do Puszczy Bukowej przy ul. Świętochowskiego	140	3,8%
Bezpieczna Struga – Kładka dla pieszych nad ul. Struga pomiędzy ul. Iwaskiewicza i Outlet Parkiem	136	3,7%

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych BDO UM Szczecin.

Z powyższego wynika, że skoro głosy nieważne trafiły do puli projektów wybranych w ramach SBO 2022, to ich negatywna weryfikacja nie wpłynęły na ostateczne wyniki głosowania.

IV. Projekty i ich autorzy w tegorocznej edycji SBO

Dziewiąta edycja Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego przebiegała pod hasłem: „Zaprojektuj przyszłość miasta”, na projekty które zostały wybrane przez mieszkańców w budżecie SBO 2022 wyasygnowano kwotę 16 700 000 zł, tj. większą do poprzedniej edycji o 2 093 917,00 zł. W tegorocznej edycji mieszkańcy złożyli 187 pomysłów (o 7,43% mniej w stosunku do SBO 2021, w którym złożono 202 zdania). Na listę do głosowania zakwalifikowano 114 projektów, czyli o 1 więcej niż w roku poprzednim. Swoją projekt wycofało 18 autorów, a 55 zadań nie uzyskało pozytywnej oceny. Ostatecznie w głosowaniu znalazły się 23 o projekty o charakterze ogólnomiejskim i 91 lokalnym. Odrzuconych zostało 14 projektów ogólnomiejskich.

Dla porównania w edycji SBO 2021 projektodawcy złożyli łącznie 202 projekty, z czego 47 o charakterze ogólnomiejskim, 155 o charakterze lokalnym. Na ostateczną listę do głosowania zostało zakwalifikowanych 113 projektów, 71 nie uzyskało pozytywnej oceny, a 18 projektodawców zdecydowało o wycofaniu złożonego projektu. Do realizacji w roku 2022 wybrano łącznie 30 projektów (2 ogólnomiejskich i 28 lokalnych). Poniższa tabela uzupełnia wiedzę o składanych projektach o edycję 2020.

Tab. 5. Projekty zgłaszane i pozytywnie zweryfikowane według kategorii w edycjach SBO 2020-2022

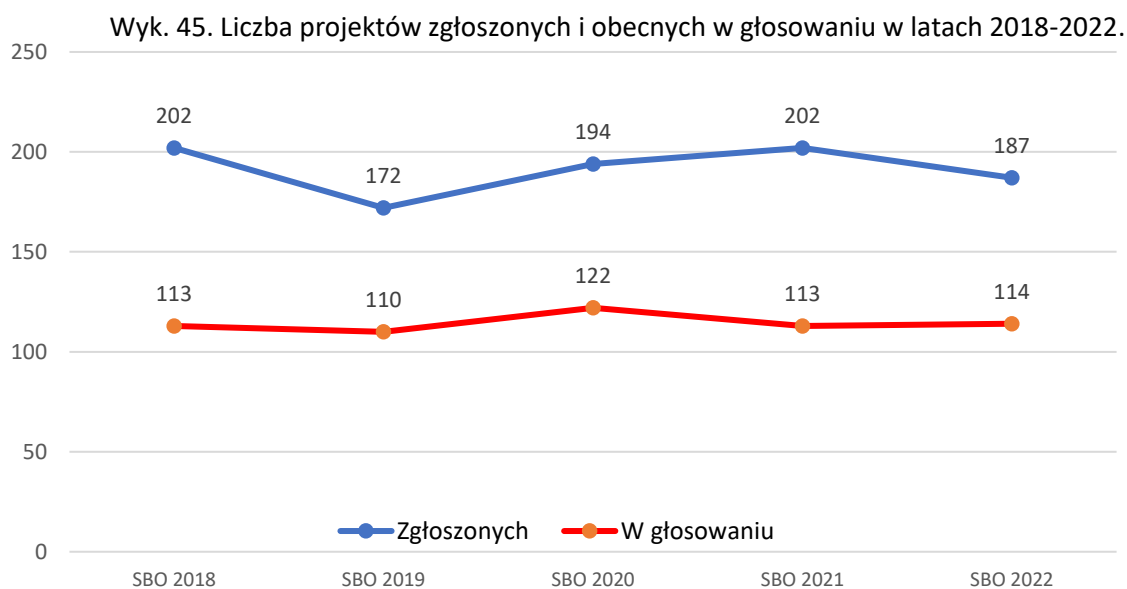
Typ projektu		2020	2021	2022
Ogólnomiejski	Zgłoszonych	73	47	37
	Odrzuconych	34	20	14
	Wybrany do głosowania	39	27	23
Lokalny	Zgłoszonych	121	155	150
	Odrzuconych	38	69	59
	Wybrany do głosowania	83	86	91
Ogółem	Zgłoszonych	194	202	187
	W głosowaniu	122	113	114
	Wybranych do realizacji	29	24	30

Źródło: opracowanie danych na podst. danych BDO

W przypadku projektów ogólnomiejskich spadek zgłoszonych projektów w tegorocznej edycji w stosunku do SBO 2020 wynosi 50,68 %. Zauważamy jednocześnie, że o 15,60% zwiększyła się liczba projektów wybranych do głosowania w porównywanych edycjach. W przypadku projektów lokalnych zauważalna jest tendencja wzrostowa co do liczby zgłoszonych projektów o 24 % w stosunku do SBO 2020. Odsetek projektów odrzuconych do złożonych w SBO 2020 wyniósł 31,4%, wybranych do głosowania 68,6 %. W przypadku SBO 2022 – odsetek odrzuconych projektów w stosunku do zgłoszonych wyniósł 39,33 % zgłoszonych w SBO 2020 projektach, na listach do głosowania znalazło się 83 zadania – 60,67% %. Zatem mimo większej liczby projektów zgłoszonych, o 7,93 % mniej znalazło się na liście do głosowania.

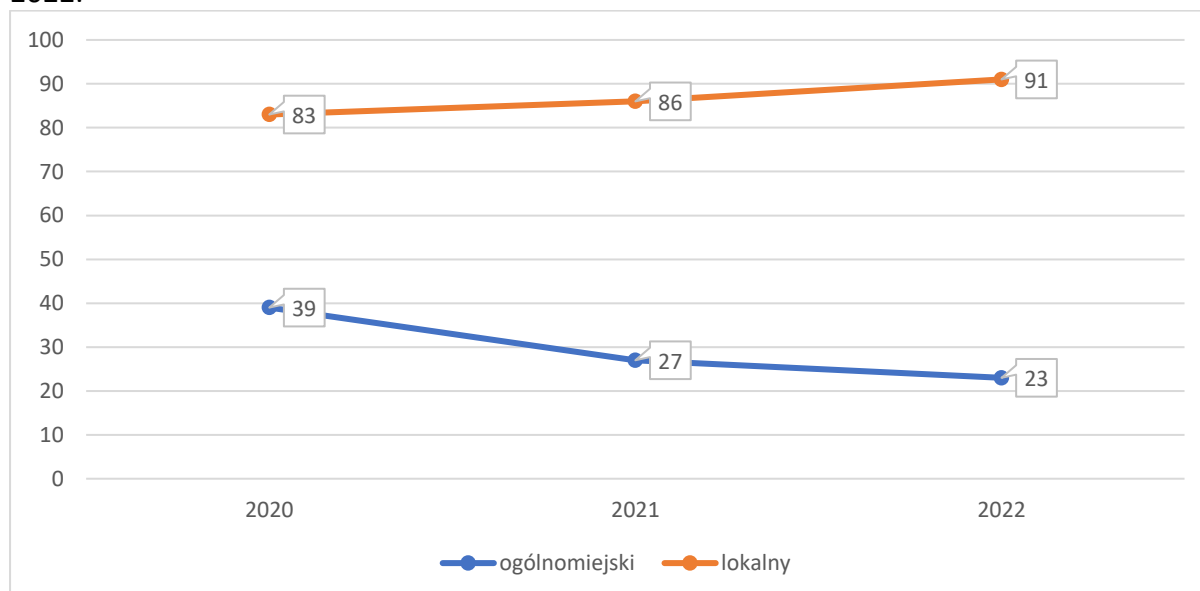

W ocenie zachodzących zmian w szerszym ujęciu pomocny jest wykres korelujący ze sobą liczbę zgłoszonych i zweryfikowanych projektów w ujęciu pięcioletnim:

Źródło: opracowanie danych na podst. danych BDO

Wyk. 46. Liczba projektów ogólnomiejskich i lokalnych w głosowaniu w edycjach SBO 2020-2022.

Źródło: opracowanie danych na podst. danych BDO

Tab. 6. Liczba projektów w poszczególnych obszarach lokalnych w edycjach 2020-2022.

Obszar lokalny	edycja 2020	edycja 2021	edycja 2022
Stare Miasto, Nowe Miasto, Międzyodrze-Wyspa Pucka	12	7	10
Płonia-Śmierdnica-Jezierzyce, Kijewo, Wielgowo-Sławocieszce-Zdunowo-Załom-Kasztanowe	10	5	4
Śródmieście Północ, Śródmieście Zachód	5	3	3
Pomorzany	5	3	2
Żydowce-Klucz, Podjuchy, Zdroje	4	5	7
Bukowe-Kłęskowo	2	2	3
Bukowo, Warszewo	6	6	6
Gumieńce	5	5	4
Osów, Głębokie-Pilchowo, Krzekowo-Bezrzecze	4	4	10
Żelechowa	5	5	5
Niebuszewo	4	2	3
Skolwin, Stołczyn, Gołęcino-Goctaw	1	3	0
Centrum	2	1	3
Drzetowo-Grabowo	2	4	2
Niebuszewo-Bolinko	3	6	6
Świerczewo	3	4	3
Turzyn	2	2	2
Zawadzkiego-Klonowica	2	3	3
Pogodno, Łękno	1	3	6
Arkońskie-Niemierzyn	2	5	3
Słoneczne, Majowe	2	3	3
Dąbie	1	5	3
Ogólnomiejskie	39	27	23
Razem lokalne	83	86	91
Razem projektów w głosowaniu	122	113	114

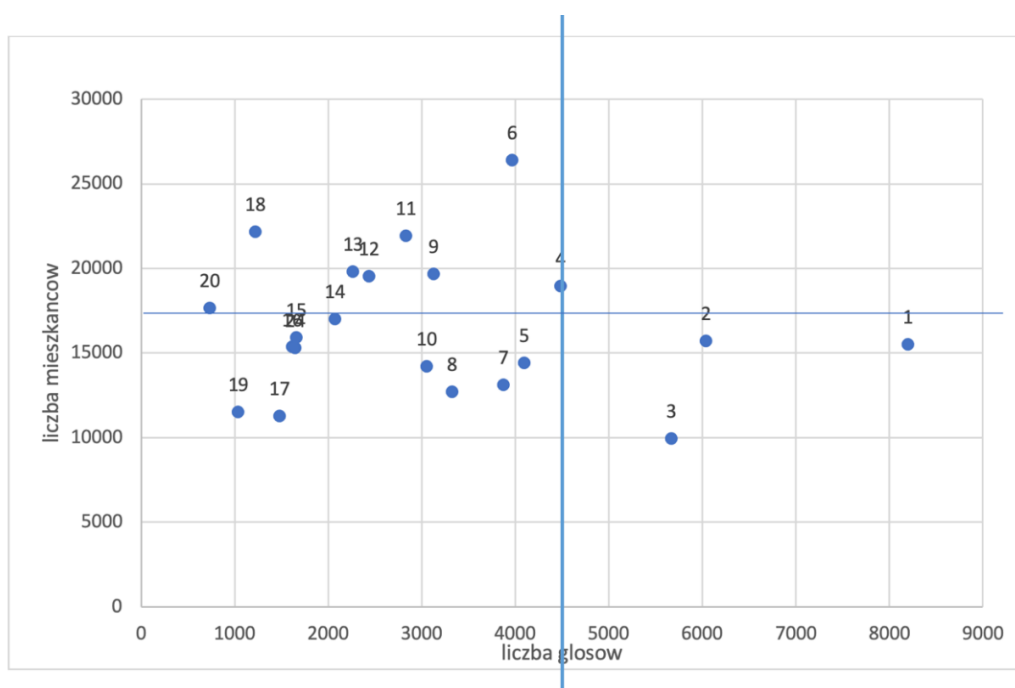
Źródło: opracowanie danych na podst. danych BDO

Wyraźne tendencje rok do roku widać tylko w przypadku kilku obszarów. Trend spadkowy utrzymuje się w przypadku obszaru lokalnego: Płonia-Śmierdnica-Jezierzyce, Kijewo, Wielgowo – Sławocieszce – Zdunowo – Załom - Kasztanowe (edycja 2020 - 10 projektów, 2021 - 5, 2022 - 4), Pomorzany (2020 - 5 projektów, 2021 - 3, 2022 - 2). Z kolei wzrosty liczby projektów obserwujemy w obszarach lokalnych: Żydówce-Klucz, Podjuchy, Zdroje (2020 - 4, 2021 - 5, 2022 - 7), Pogodno, Łękno (2020 - 1 projekt, 2021 - 3 projekty, 2022 - 6 projektów). Alokacja przeznaczona na realizację zadań na obszarach lokalnych w tegorocznej edycji wynosi 11 690 000,00 zł, natomiast kwota łączna na jaką zostały złożone projekty wynosi: 30 956 925, 00 zł. Na pomysły o charakterze ogólnomiejskim przeznaczono: 5 010 000, 00 zł, łączna kwota środków projektów zakwalifikowanych do głosowania

w obszarze lokalnym wyniosła: 51 883 388, 00 zł. Dla porównania w ubiegłorocznej edycji natomiast na zadania o charakterze ogólnomiejskim przeznaczono kwotę 4 381 825, na zadania lokalne 10 224 258 zł. Kwoty przypisane do poszczególnych obszarów wynikają z § 11. pkt 1. Regulaminu ¹¹, w który wskazano, że pula środków SBO zostanie podzielona w proporcji: 30% środków na projekty w obszarze ogólnomiejskim oraz 70% środków na projekty w obszarze lokalnym. Podział środków w obszarach lokalnych został wyliczony za pomocą algorytmu: 70 % - liczba mieszkańców i 30 % powierzchnia łąd danego obszaru lokalnego liczonej w km².

Dwa z poddanych do głosowania projektów obszarze ogólnomiejskim opiewają na przypisaną maksymalną kwotę realizacji: „Hoża - Sport przez cały rok” (proj. nr 0024) oraz „Kurs na północ - Cała Naprzód! Wieża Goćławska +Park Tilebein +Stanica Wodna +Polana Wodozbiór +Szlak widokowy” (proj. nr 0013). Najniższa kwota o którą wnioskowano w omawianym obszarze wynosi 300 000,00 zł, dotyczy projektu Hejt Stop (proj. nr 0011), natomiast średnia kwota wnioskowana: 2 255 799,00 zł.

Wyk. 47. Porównanie liczby mieszkańców obszarów z liczbą głosów oddanych na projekty z danego obszaru.

Źródło: opracowanie danych na podst. danych BDO

Numeracja na wykresie: 1. Bukowo, Warszewo, 2. Płonia – Śmierdnica – Jezierzycy, Kijewo, Wielgowo – Sławocieszce – Zdunowo, Załom – Kasztanowe, 3. Osów, Głębokie-Pilchowo, Krzekowo – Bezrzecze, 4. Żydowce – Klucz, Podjuchy, Zdroje, 5. Żelechowa, 6. Pogodno, Łętko, 7. Stare Miasto, Nowe Miasto, Międzyodrze – Wyspa Pucka, 8. Dąbie, 9. Słoneczne, Majowe, 10. Bukowo – Kłęskowo, 11. Gumieńce, 12. Pomorzany, 13. Niebuszewo – Bolinko, 14. Niebuszewo, 15. Centrum, 16. Drzetowo- Grabowo, 17. Arkońskie – Niemierzyn, 18. Śródmieście - Północ, Śródmieście – Zachód, 19. Zawadzkiego - Klonowica, 20. Turzyn, 21. Świerczewo.

¹¹ Załącznik do uchwały Nr V/154/19 Rady Miasta Szczecin z dnia 26 marca 2019 r., *Regulamin przeprowadzania konsultacji społecznych dotyczących szczyńskiego budżetu obywatelskiego* (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2019 r., poz. 2437)

Tab. 7. Kwoty dla poszczególnych obszarów w edycjach 2021 oraz 2022.

Obszar	alokacje	
	SBO 2021	SBO 2022
Ogólnomiejski	4 381 825	5 010 000
Lokalny		
Skolwin, Stołczyn, Gołęcino-Goctław	642 278	735 296
Bukowo, Warszewo	467 718	542 126
Osów, Głębokie-Pilchowo, Krzekowo – Bezzecze	512 374	594 066
Zawadzkiego-Klonowica	242 705	276 645
Arkońskie-Niemierzyn	263 965	298 106
Niebuszewo	348 394	396 769
Żelechowa	333 124	380 570
Drzetowo-Grabowo	345 716	393 797
Niebuszewo-Bolinko	417 623	477 849
Pogodno, Łęčno	583 866	669 126
Gumieńce	581 143	674 355
Świerczewo	332 814	378 913
Turzyn	397 548	431 765
Śródmieście Północ, Śródmieście Zachód	498 777	565 096
Centrum	336 228	380 129
Pomorzany	472 856	537 206
Stare Miasto, Nowe Miasto, Międzyodrze – Wyspa Pucka	713 320	819 181
Żydowce – Klucz, Podjuchy, Zdroje	636 304	728 715
Dąbie	571 855	659 356
Słoneczne, Majowe	420 703	482 574
Bukowe-Kłęskowo	332 768	381 114
Płonia – Śmierdnica – Jezierzycy, Kijewo, Wielgowo – Sławocieszce – Zdunowo, Załom – Kasztanowe	772 179	887 246
Lokalny razem	10 224 258	11 690 000
Razem	14 606 083	16 700 000

Źródło: opracowanie danych na podst. danych BDO

Na wykresie nr. 45 (poprzednia strona) zestawiliśmy przybliżoną liczbę mieszkańców w poszczególnych obszarach z liczbą głosów, jakie oddano na zlokalizowane w tych obszarach projekty. W świetle regulaminu, można głosować na projekty także innych obszarów niż własne osiedle zamieszkania, ale liczba uzyskanych głosach w obszarach dostarcza nam też pewnych informacji o popularności danego obszaru. Z analizy wykluczaliśmy obszar Skolwin, Stołczyn, Gołęcino, Goctław ze względu na brak obecnych w głosowaniu projektów.

Uzyskane wyniki podzieliliśmy na cztery ćwiartki. Warto zwrócić uwagę na wyodrębnione w ten sposób dwie grupy obszarów: A) obszary o „nadwyżce” liczby głosów do liczby mieszkańców (na wykresie oznaczono cyframi: 1. Bukowo, Warszewo; 2. Płonia –

Śmierdnica – Jezierzycy, Kijewo, Wielgowo – Sławociesz – Zdunowo, Załom – Kasztanowe; 3. Osów, Głęboke-Pilchowo, Krzekowo – Bezrzecze. W tych obszarach udaje się zmobilizować ponadprzeciętną liczbę głosujących. B) obszary o „niedobrze” liczby głosów w stosunku do liczby mieszkańców (na wykresie oznaczono cyframi: 18. Śródmieście - Północ, Śródmieście – Zachód oraz 20. Turzyn). Ciekawe jest także porównanie obszarów oznaczonych na wykresie nr 7 (Stare Miasto, Nowe Miasto, Międzyodrze – Wyspa Pucka) oraz nr 6 (Pogodno, Łękno), gdzie uzyskano podobną liczbę głosów (ok. 4 000), ale których liczba mieszkańców znacząco się różni – dwukrotnie więcej mieszkańców zamieszkuje obszar Pogodno-Łękno.

Autorami projektów w tegorocznej edycji SBO byli w przeważającej części mężczyźni. W przypadku projektów lokalnych oraz ogólnomiejskich stanowili odpowiednio: 82,4% oraz 82,6% składających. W przypadku projektów ogólnomiejskich na liście do głosowania znalazły się 23 projekty, tylko 4 zostały złożone przez kobiety. Należy zauważyć, że żaden projekt nie odnosił się do dokumentów strategicznych miasta. Na 91 projektów lokalnych tylko w 8 przypadkach uwzględnione zostały osoby niepełnosprawne, w projektach ogólnomiejskich co trzeci projekt wskazywał na wpływ projektu na tą grupę docelową.

Szczeciński Budżet Obywatelski jest realizowany na podstawie przywołanego w opracowaniu *Regulaminu przeprowadzania konsultacji społecznych dotyczących szczecińskiego budżetu obywatelskiego*¹². Projekty przechodzą przez cztery etapy oceny. Pierwszy etap tj. ocena formalna jest przeprowadzany przez Biura Dialogu Obywatelskiego Urzędu Miasta. Na etapie oceny merytorycznej projekty podlegają weryfikacji ze strony pracowników jednostek miejskich właściwych dla specyfiki złożonego projektu. Trzeci etap dokonywany jest w Zespołach SBO: dziewiętnastoosobowym Zespole Opiniującym¹³ i pięcioosobowym Zespole Odwoławczym¹⁴, praca członków Zespołów ma charakter społeczny. W roku ubiegłym Zespół Opiniujący liczył piętnaście osób, a Zespół Odwoławczy siedem¹⁵. Zespół Opiniujący jest wyłaniany spośród: mieszkańców Szczecina, organizacji

---

¹² Uchwała Nr V/154/19 Rady Miasta Szczecin z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie wprowadzenia zasad i trybu przeprowadzania Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego.

¹³ Skład Zespołu Odwoławczego powołanego Zarządzeniem Nr 395/21 Prezydenta Miasta Szczecin z dnia 2 sierpnia 2021 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie powołania Zespołu Opiniującego i Zespołu Odwoławczego działających w ramach Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego 2022: 1) przedstawiciele mieszkańców Miasta Szczecin: Augusiak Natalia, Bandurka Piotr, Kołosowska Aleksandra, Kopciński-Galik Adam, Osak Tomasz, Peno Michał, Rudewicz Jacek, Smoliński Bartłomiej Leszek, Szych Mariusz; 2) przedstawiciele Rad Osiedli Miasta Szczecin: Kurdziałek Paweł, Marcinkiewicz Kamila, Mazan Bartłomiej, Warchoł Jarosław; 3) przedstawiciele organizacji pozarządowych: Białonowicz Aleksandra, Gosieniecki Mirosław, Poczobutt Joanna, Małecki Zbigniew, Zalewska Agnieszka; 4) członek Młodzieżowej Rady Miasta Szczecin - Szymon Detko

¹⁴ Skład Zespołu Odwoławczego SBO 2022: Adamski Radosław, Lisiński Arkadiusz, Kamrowski Andrzej, Marcinów Katarzyna, Marcinów Mirosław.

¹⁵ Skład Zespołu Opiniującego, SBO 2021: 1) przedstawiciele mieszkańców Miasta Szczecin: Marta Gołębiwska; Piotr Komsa; Anita Kołodziej Skalska; Joanna Poczobutt; Maria Bohuń; 2) przedstawiciele Rad Osiedli Miasta Szczecin: Andrzej Kamrowski; Barbara Markowska; Jarosław Warchoł; Małgorzata Zychowicz-Prus; Łukasz Nowak; 3) przedstawiciele organizacji pozarządowych: Teresa Fydrych; Mirosław Gosieniecki; Leszek Borowski; Marzena Malanowska; 4) przedstawiciel Młodzieżowej Rady Miasta Szczecin-Piotr Tyszkiewicz, Zarządzenie Nr 429/20 Prezydenta Miasta Szczecin z dnia 13 sierpnia 2020 r. w sprawie powołania Zespołu Opiniującego i Zespołu Odwoławczego działających w ramach Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego 2021.

¹⁵ Skład Zespołu Odwoławczego: 1) autorzy zwycięskich projektów SBO poprzednich edycji: Katarzyna Marcinów; Mirosław Marcinów; 2) członkowie Zespołów Opiniujących poprzednich edycji SBO: Aleksandra Białonowicz; Radosław Adamski; Piotr Bandurka; Zygmunt Pyszkowski; Arkadiusz Lisiński.

pozarządowych, Rad Osiedli i Młodzieżowej Rady Miasta Szczecin, powoływanych zarządzeniem Prezydenta. Tryb funkcjonowania Zespołu Opiniującego został określony w § 18 Regulaminu.

Przedłożone przez mieszkańców projekty musiały spełnić kryteria zapisane w paragrafach od 4 do 11, co oznacza, że: należą do zadań własnych Miasta, mają charakter ogólnodostępny oraz nieodpłatny dla mieszkańców Szczecina, inwestycja infrastrukturalna SBO realizowana na terenie, na którym Urząd może wydatkować środki publiczne (zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa), a realizacja inwestycji o charakterze nieinfrastrukturalnym musi zostać w roku dotyczącym edycji SBO.

Spis tabel i wykresów

a. Tabele

- Tab. 1. Charakterystyka narzędzi badawczych ewaluacji - ocena SBO 2022 przez projektodawców.
- Tab. 2. Podstawowe wnioski i rekomendacje do poszczególnych obszarów analizowanych w raporcie.
- Tab. 3. Liczba głosujących i formy głosów ważnych w edycjach SBO 2018-2022.
- Tab. 4. Projekty o największej liczbie głosów nieważnych.
- Tab. 5. Projekty zgłaszane i pozytywnie zweryfikowane według kategorii w edycjach SBO 2020-2022.
- Tab. 6. Liczba projektów w poszczególnych obszarach lokalnych w edycjach 2020-2022,
- Tab. 7. Kwoty dla poszczególnych obszarów w edycjach 2021 oraz 2022.

b. Wykresy

- Wyk. 1. Porównanie płci wnioskodawców w edycjach SBO 2018-2022 (struktura próby)
- Wyk. 2. Badani wnioskodawcy wg przedziałów wiekowych
- Wyk. 3. Badani wnioskodawcy wg statusu na rynku pracy – edycja SBO 2022.
- Wyk. 4. Formy zaangażowania wnioskodawców w aktywność społeczną.
- Wyk. 5. Odsetek osób zgłaszających wnioski po raz pierwszy w edycjach SBO 2018-2022.
- Wyk. 6. Czynniki wpływające na zgłoszenie projektu do SBO – odsetek odpowiedzi (%).
- Wyk. 7. Skala trudności poszczególnych elementów formularza projektowego SBO 2022 w opiniach badanych - odsetek odpowiedzi (%).
- Wyk. 8. Ocena trudności prac związanych z projektem na poszczególnych etapach jego weryfikacji - odsetek odpowiedzi (%).
- Wyk. 9. Ocena pomysłów zgłoszonych do tegorocznej edycji SBO - odsetek odpowiedzi (%).
- Wyk. 10. Ocena zasad SBO 2022 przez wnioskodawców - odsetek odpowiedzi (%).
- Wyk. 11. Zasady SBO a realizacja projektu - odsetek odpowiedzi (%).
- Wyk. 12. Ocena atrakcyjności poszczególnych form promujących Szczeciński Budżet Obywatelski - odsetek odpowiedzi (%).
- Wyk. 13. Źródła informacji projektodawców na etapie przygotowania projektów.
- Wyk. 14. Ocena przydatności narzędzi wsparcia autorów projektów w ramach Akademii SBO.
- Wyk. 15. Ocena prac i działań związanych z realizacją Szczecińskiego Budżetu Obywatelskiego - odsetek odpowiedzi (%).
- Wyk. 16. Ocena wpływu pandemii na przebieg prac nad projektem - odsetek odpowiedzi (%).
- Wyk. 17. Ocena wzrostu profesjonalizmu działań związanych z SBO - odsetek odpowiedzi (%).
- Wyk. 18. Ocena komunikacji z administracją Urzędu Miasta w związku z pracą nad projektem SBO 2022 - odsetek odpowiedzi (%).
- Wyk. 19. Ogólna ocena uczestnictwa - odsetek odpowiedzi (%).
- Wyk. 20. Miejsce zamieszkania respondentów.
- Wyk. 21. Wiek respondentów.
- Wyk. 22. Respondenci badania ewaluacyjnego według wykształcenia.
- Wyk. 23. Źródła informacji o SBO.
- Wyk. 24. Wiedza o liczbie zgłoszonych projektów przed przystąpieniem do głosowania.
- Wyk. 25. Motywy uczestniczenia w głosowaniu.
- Wyk. 26. Motywy uczestnictwa w głosowaniu w SBO 2021 i SBO 2022.
- Wyk. 27. Deklaracje respondentów dot. zaangażowania w SBO 2022, SBO 2021 oraz SBO 2019.
- Wyk. 28. Przyczyny niepodejmowania działań projektowych związanych z SBO 2019-2022.
- Wyk. 29. Ocena trudności w głosowaniu.
- Wyk. 30. Udział w poprzednich edycjach głosowania na SBO.
- Wyk. 31. Osobiste konsultacje nt. zgłoszonych projektów.
- Wyk. 32. Czas poświęcony na zapoznanie się z projektami przed głosowaniem.

- Wyk. 33. Znaczenie głosowania dla mieszkańców miasta.
- Wyk. 34. Gotowość do udziału w kolejnych edycjach SBO.
- Wyk. 35. Oczekiwania badanych wobec projektów.
- Wyk. 36. Ocena konieczności przeprowadzenia zmian w sposobie głosowania.
- Wyk. 37. Zestawienie liczby osób, które oddały głosy ważne z liczbą głosów nieważnych w ostatnich pięciu edycjach SBO (2018 – 2022).
- Wyk. 38. Liczba oddanych głosów na projekty osiedlowe w stosunku do liczby mieszkańców w SBO 2021 i SBO 2022.
- Wyk. 39. Średni wiek głosujących wg obszarów głosowania w SBO 2021 i SBO 2022.
- Wyk. 40. Liczba głosów oddanych na projekty przewidziane do realizacji w ramach SBO 2022.
- Wyk. 41. Średni wiek osób głosujących na zwycięskie projekty w edycji 2022.
- Wyk. 42. Odsetek kobiet głosujących na zwycięskie projekty SBO 2022.
- Wyk. 43. Liczba złożonych formularzy papierowych wśród zwycięskich projektów SBO 2022.
- Wyk. 44. Głosy nieważne oddane na zwycięskie projekty w SBO 2022.
- Wyk. 45. Liczba projektów zgłoszonych i obecnych w głosowaniu w latach 2018-2022.
- Wyk. 46. Liczba projektów ogólnomiejskich i lokalnych w głosowaniu w edycjach SBO 2020-2022.
- Wyk. 47. Porównanie liczby mieszkańców obszarów z liczbą głosów oddanych na projekty z danego obszaru.